

Başkan TOPBAŞ Büyükkelçileri Lale Festivalinde Ağırladı

Başyazı

Dr. Kadir TOPBAŞ

Türkiye Belediyeler Birliği Başkanı
(İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı)

Değerli Okurlar;

İller ve Belediyeler Dergisinin yeni bir sayısında daha sizlerle birlikteyiz. Birliğimizin Nisan ayında yürüttüğü faaliyetlere ilişkin haberleri, uzmanlar tarafından kaleme alınan makaleleri, lobi faaliyetlerimizi, soru ve cevaplar ile güncel mevzuata dair bilgileri zengin bir içerik ve görsellerle harmanlayarak sizlerin ilgisine takdim ediyoruz.

Giderek hız kazanan küreselleşme süreciyle birlikte şehirler uluslararası platformlarda önemli roller üstlenir duruma geldi. Artık sadece ülkelerin değil, şehirlerin de rekabetine şahit oluyoruz. Bu rekabet, yerel yönetimler arasında çeşitli iş birliklerini de zorunlu kılıyor.

Ulusal sınırların önemini yitirdiği, dünyanın adeta büyük bir ülke haline geldiği günümüzde ülkelerin kalkınmasında yerel yönetimlerin, bölgesel ve uluslararası iş birliğinin önemi de her geçen gün artıyor.

Türkiye Belediyeler Birliği olarak kentlerimizin ulusal ve küresel iş birliklerine öncülük ediyor, bilgi ve tecrübelerimizi dünya yerel yönetimleriyle paylaşıyor ve imkânlarımız dâhilinde desteğimize ihtiyaç duyulan noktalara ulaşmaya çalışıyoruz. Tüm insanlığı etkileyen afet, açlık, yoksulluk ve savaş gibi sorunlarla ancak ülkeler arasında kurulacak kardeşlik köprüleri, dostluk ve dayanışmayla mücadele edebiliriz. Bu bağlamda TBB olarak yurtdışı iş birliklerine büyük önem veriyor, belediyelerimizin uluslararası iletişim ağını kuvvetlendirmeye gayret ediyoruz.

Dergimizin bu ayki kapak konusunu teşkil eden; 01-03 Nisan tarihleri arasında İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından düzenlenen “Lale Festivali” çerçevesinde “Kent Diplomasisi ve Barış” temalı bir çalışma kahvaltısında Ankara’daki mukim büyükelçilerle bir araya gelerek fikir teatisinde bulunduk. Bu toplantımızın detaylarının yanı sıra Birliğimizin Belediye Akademisi kapsamında yürüttüğü eğitim faaliyetleri, bizzat katıldığımız UNHABITAT ve UNACLA Toplantıları, Kore’de gerçekleştirilen ve Birliğimizin de katılım sağladığı 7. Dünya Su Forumu, Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi Genel Sekreterler ve Direktörler Toplantısı ve daha birçok gelişmeye dergimiz sayfalarında yer verdik.

Sizler için azami bir özen ve titizlikle hazırladığımız İller ve Belediyeler Dergimizin 2015 Nisan sayısını beğenerek okuyacağınızı umuyor; esenlikler diliyorum.

Türkiye Belediyeler Birliği adına sahibi
Dr. Kadir TOPBAŞ

Türkiye Belediyeler Birliği Başkanı
(İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı)

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Hayrettin GÜNGÖR

Genel Sekreter

Danışma Kurulu

Prof. Dr. Adem ESEN

Prof. Dr. Uğur ÖMÜRGÖNÜLŞEN

İsmail DESTAN

Dr. Rüstem KELEŞ

Tahir TEKİN

Av. Ali KARASLAN

Av. Veli BÖKE

Ayşe ÜNAL

Hayati ÜNLÜ

Yayın Kurulu

Recep ŞAHİN

Av. Zeliha MERCİMEK

Yüksel KOÇAK

Cüneyt TÜRKMEN

Nilüfer SİVRİKAYA

Fikret GÜLTEKİN

Ahmet Sertan ÇAĞLAR

Cemal BAŞ

Kerim TAŞKAN

Tasarım

Gizem GÖZ

Bilal BERBER

İrem BAYRAK

Yönetim Yeri

Tunus Caddesi No: 12

Kavaklıdere - ANKARA

Tel: (0312) 419 21 00(pbx)

Faks: (0312) 419 21 30

e-posta: dergi@tbb.gov.tr

Yayın Türü

Dergimiz ayda bir yayımlanan
yaygın süreli yayındır.

Nisan Sayı: 804

Basım Tarihi: 13/07/2015

ISSN 1308-6707

Baskı

SİSTEM OFSET

İvedik Organize Sanayi Ağaç İşleri Yapı

Kooperatifi 521. Sokak No: 32/34

Yenimahalle/ ANKARA

Tel: (0312) 395 81 12

Fax: (0312) 395 81 14

www.tbb.gov.tr

Dergi Yayın ve Yazım İlkeleri Madde 8

Dergide yayımlanan çalışmalardaki fikirler ve görüşler tamamıyla yazara aittir.

Soner ALTAŞ

Malî Durumu Bozulan Belediye
Şirketlerinde Yönetim Organı
Üyelerinin Görev ve Sorumlulukları

Sinan ÇINAR

Kentsel Dönüşüm ve Riskli
Alan Uygulamalarının İlçe
Belediyelerinin Mülkiyet Hakkı
Üzerindeki Etkisi

**Yrd. Doç. Dr. Muharrem
DÜĞENCİ
Doç. Dr. Filiz ERSÖZ**

Ankara İli Hanehalkı Su
Tüketiminin Sınıflandırılması

Mehmet DUMAN

Etkili Kent Yönetimi
Sürecinde Kentsel Strateji
ve Kentsel Vizyon

Cumhur Sinan ÖZDEMİR

Kamu Kuruluşu İhale
Makamının “İşçi Ücreti”
Yönünden Sorumluluğu

Mikail İNCE

Su ve Kanalizasyon
İdarelerinde KDV Tevkifatı

Hicran HAMZA ÇELİKAY

Katılımcılık, Kent Konseyleri ve
Yerel Yönetimler

İÇİNDEKİLER

Başkan Topbaş UNHABITAT ve UNACLA Toplantılarına Katıldı.....	4
7. Dünya Su Forumu (WWF) Kore’de Yapıldı	7
CEMR Genel Sekreterler ve Direktörler Toplantısı Viyana’da Yapıldı	8
Birliğimiz Sırbistan ve Arnavutluk’tan Yerel Yöneticileri Ağırladı.....	9
İstihdam Projemiz İSKEP’in İlk Altı Ayı Değerlendirildi.....	10
TUSELOG Kapsamında Aile İçi Şiddet Eğitimi Verildi.....	25
TBB Heyeti Avustralya’da Gerçekleşen Dünya Jeotermal Kongresine Katıldı.....	49
Belediye Akademisi’nden	75
Lobi Faaliyetleri.....	80
Öğrenmek İstedikleriniz	82
Resmi Gazete’den Seçtiklerimiz	89
Yargı Kararı	92
Genelgeler	94

Başkan Topbaş UNHABITAT ve UNACLA Toplantılarına Katıldı

Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Teşkilatı (UCLG) Dünya Başkanlığı'nın yanı sıra, Birleşmiş Milletler Yerel Yönetimler Danışma Kurulu (UNACLA) Başkanlığı görevini de sürdüren Birlik Başkanımız Dr. Kadir Topbaş, organizasyonun Kenya'da yapılan toplantılarına katıldı.

Nairobi'deki UNHABITAT Merkezinde düzenlenen ve Dr. Kadir Topbaş'ın Başkanlığında yapılan UNACLA Toplantısında dünya çapında yerel yönetimlerin 2015 sonrası kalkınma hedeflerine yönelik katkısına ilişkin hazırlanan raporlar ele alındı.

UNHABITAD Başkanı Johan Closs ile birlikte UNHABITAT Genel Kuruluna katılan Başkan Topbaş, UCLG ve UNACLA Başkanlığının yanı sıra BM Genel Sekreteri Ban-Ki Moon'un 26 kişilik danışma kurulu niteliğindeki 2015 sonrası kalkınma hedefleri üst düzey panel üyeleri arasında da yer alıyor.

Başkan Topbaş Büyükelçileri Lale Festivalinde Ağırladı

Birlik Başkanımız ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Dr. Kadir Topbaş, “Lale Festivali” çerçevesinde Ankara’daki mukim büyükelçilere yönelik “Kent Diplomasisi ve Barış” temalı bir çalışma kahvaltısı düzenledi.

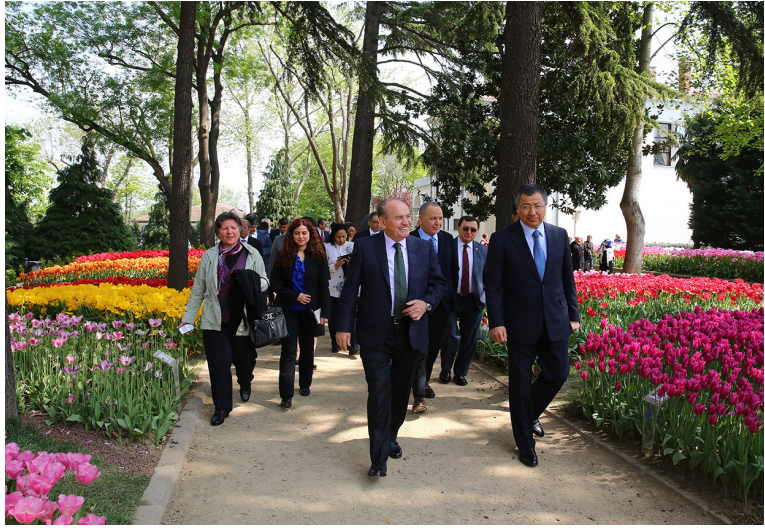

Emirgan Korusundaki Beyazköşk’te düzenlenen toplantının açılışında kısa bir süre önce Nepal’de yaşanan deprem felaketinden dolayı duyduğu üzüntüyü dile getiren Başkan Topbaş Nepal halkına başsağlığı diledi. Yardım için İstanbul Büyükşehir Belediyesinden bir ekibin bölgeye gönderildiğini sözlerine ekleyen Başkan Topbaş; “Dünyanın neresinde bir felaket olsa derhal ekiplerimizi olay yerine gönderiyoruz. Bir insani yardım olarak el uzatıyoruz. Tokyo’daki Tsunami felaketine de gittik, Haiti’ye de gittik. Afrika’daki kurak bölgelerde su sıkıntısı çeken yerlere de gittik, Somali’ye de gittik” şeklinde konuştu.

Sorun yaşayan bölgelere el uzatmanın insani bir görev olduğuna vurgu yapan Başkan Topbaş, “Yerel yöneticiler olarak reflekslerimiz çok güçlü. Çünkü bizler siyasi kimlik ve mülahazalardan öte insan odaklı, çevre odaklı hedefler koyuyoruz kendimize. Siyaset üretmiyoruz, politika üretmiyoruz. Politize olmuş değiliz. İnsanları ne kadar mutlu edebilirsiniz peşindeyiz” diyerek yerel yönetimlerin dünya barışını sağlama noktasında önemli roller üstlendiğine vurgu yaptı.

Bu süreçte yerel yöneticiler olarak aktif rol aldıklarını belirten Dr. Kadir Topbaş; “Dünya belediyeleri ile sürekli irtibat halindeyiz. Bilgi ve birikim paylaşımları yapıyor ve değişik anlaşmalara imza atıyoruz. Yerel yönetimlerin bu işbirlikleri dünya barışına büyük katkıları sağlıyor” dedi.

Konuşmasında “odak şehir” kavramından da bahseden Topbaş, özellikle İstanbul’un hem Türkiye için hem de dünya için bir model teşkil ettiğini ifade ederek bir “odak şehir” olduğunu, bunun sorumluluğunun farkında olarak buna göre hareket ettiklerini dile getirdi.

Şehirde yaşayan insanların yöneticilerine güvenmelerinin şehirde barışı sağlamanın en önemli şartı olduğunu belirten Başkan Topbaş, “Şehrin insanı yöneticisine güveniyorsa o şehirde kaos olmaz” diyerek, şehirde yaşayanların şehre dair umutlarının da yerel yöneticilerin vizyonuna ve yaptıklarına göre şekillendiğini vurguladı.

Başkan Topbaş kahvaltının ardından tüm misafirlere lale hediye etti ve İstanbul Lale Festivali çerçevesinde Emirgan Korusunu süsleyen lale bahçelerinde Büyükelçilerle hatıra fotoğrafı çekti.

7. Dünya Su Forumu (WWF) Kore’de Yapıldı

7. Dünya Su Forumu (WWF) Birleşmiş Milletler HABİTAT, Küresel Şehirler Ağı (ICLEI), Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Dünya Teşkilatı (UCLG) işbirliğinde 12-17 Nisan tarihleri arasında Güney Kore’nin Daegu ve Gyeongju kentlerinde yapıldı.

Forumda Bakanlar Konferansı ve Yerel ve Bölgesel Yönetimler Konferansı olmak üzere iki ayrı düzeyde toplantılar gerçekleştirildi. Birliğimiz foruma büyükşehir belediye başkanları ile su ve kanalizasyon idareleri genel müdürlerinden oluşan bir heyetle katılım sağladı.

Forumda, “Günümüzde Suyun Değeri”, “Tükennemekte Olan Suyun Etkin Kullanımı”, “Yerel Şehir Su Meseleleri”, “Entegre Şehir Suyu Yönetimi İçin Diyalogları Sağlamlaştırmak”, “Su Kalitesi, Atık Su ve Ekosistem Yönetimi”, “Şehircilik ve İklim Değişikliği”, “Sürdürülebilir Su ve Temizlik Hizmetleri için Ortaklıklar” gibi temalar ele alındı.

Forumun ilk gününde “Su Konusunda Kentlerde Yürütülen Çalışmalarla” ilgili panelde İSKİ Yönetim Kurulu Üyesi Prof. Dr. Adem Esen, ikinci günü ise “Kentlerde Su Yönetimi

Uygulaması” oturumunda Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürü Hüseyin Sönmezler sunum yaptı.

Heyet, Forumun ardından Busan şehrinde bulunan Türk Şehitliğini ziyaret etti ve Busan’da hizmet veren yeraltı ulaşım sistemleri fabrikasına bir ziyaret gerçekleştirdi.

16-17 Nisan tarihlerinde başkent Seul’de bulunan heyet, Seul Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğünden brifing alıp, su arıtma tesislerinde teknik incelemelerde bulunuldu.

Heyet ayrıca vizyonu, bölgesel kalkınmaya katkıda bulunmak olan Songdo Teknokenti’ne de bir ziyaret gerçekleştirdi.

CEMR Genel Sekreterler ve Direktörler Toplantısı Viyana'da Yapıldı

Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi Genel Sekreterler ve Direktörler Toplantısı 21-22 Nisan 2015 tarihlerinde Viyana'da gerçekleştirildi.

Birliğimiz Genel Sekreteri Hayrettin Güngör'ün katıldığı toplantıda özellikle CEMR politikası ve mali tablolar tartışıldı.

Toplantının açılış konuşmaları CEMR Başkanı Annemarie Jorritsma ve Viyana Belediye Başkanı Michael Häupl tarafından yapıldı. Konuşmaların devamında özellikle Avrupa'daki çok kültürlülük ve entegrasyon hakkında Viyana Belediyesi uzmanı Ursula Struppe ve Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı Uzmanı Frico Roscam Abbing tarafından sunumlar gerçekleştirildi.

Toplantının ikinci gününde ise, CEMR'ın kurumsal sorunları, lobicilik faaliyetleri ve hazırlık çalışmalarını hakkında tartışmalar yer aldı. Özellikle Münih'te gerçekleştirilecek olan Politika Komitesine yönelik yapılması gereken hazırlık çalışmaları ele alındı.

Birliğimiz Sırbistan ve Arnavutluk'tan Yerel Yöneticileri Ağırladı

Birliğimiz ve Hollanda Belediyeler Birliği (VNG International) tarafından ortaklaşa yürütülen Güvenli Kentler Projesi kapsamında 15-19 Nisan 2015 tarihleri arasında, Projenin eş zamanlı ilerlediği ülkelerdeki yerel yöneticilerle deneyim paylaşımı toplantısı gerçekleştirildi.

19 Kasım 2013 tarihinde Birlik binamızda açılışı gerçekleştirilen Güvenli Kentler Projesi, eş zamanlı olarak Sırbistan ve Arnavutluk'ta da hayata geçirildi. Projenin alt bileşenlerinden biri olan "Liderlik Eğitimi" çerçevesinde her ülkenin yerel yöneticileri farklı tarihlerde Hollanda'da eğitime katıldı.

Toplantının açılışında konuşan Genel Sekreter Yardımcısı Cevdet Sökmen, Birliğimiz ve Hollanda Belediyeler Birliğinin tarihi ve iki ülkenin ortak faaliyetleri hakkında bilgiler verdi. Birliğimizin uluslararası platformlardaki ortak çalışmaları çerçevesinde VNG International ile güçlenen bağlarından ve ayrıca UCLG Dünya Teşkilatı bünyesinde her iki ülkenin de eşbaşkanlığını yürüttüğü "Afet Koordinasyon Birimi" çalışmalarından bahseden Sökmen, Hollanda Büyükelçisine de programı katılımlarıyla onurlandırdıkları için dolayı teşekkür etti. Program açılışına katılan Hollanda Büyükelçisi Ron Keller, Türkiye'de yürütülen projelerin başarısından ve Hollanda olarak bu tür projelerin arkasında durduklarından bahsetti.

Açılış gününün sonunda tüm katılımcılar için Birliğimiz hizmet binasında tanışma resepsiyonu düzenlendi. 3 gün süren yoğun eğitim programının sonunda katılımcılar ortak projeleri geliştirmeye yönelik eylem planlarını sundu.

İstihdam Projemiz İSKEP'in İlk Altı Ayı Değerlendirildi

Türkiye’de Yaşayan Dezavantajlı Gruplar için İstihdam Projesi’nin 1. Yönlendirme Komitesi Toplantısı Ankara’da yapıldı.

Türkiye’deki Dezavantajlıların İstihdamına ve Entegrasyonuna yönelik bir uygulama modelinin geliştirilmesine yönelik olarak Avrupa Birliği – Türkiye mali işbirliği kapsamında yürütülen İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Operasyonel Programı’nın (İKG OP) “Sosyal İçerme” önceliği çerçevesinde Türkiye Belediyeler Birliği (TBB) tarafından hazırlanan İstihdam için Koordinasyon ve Eğitim Projesinin (İSKEP) ilk Yönlendirme Komite Toplantısı Ankara’da, projeyi destekleyen kurumlar olan Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Program Otoritesi ve çeşitli sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla gerçekleşti.

Güngör: “Projenin çıktıları, belediyelere açıkça vurgulanmalı”

Toplantının açılışında konuşan Birliğimiz Genel Sekreteri Hayrettin Güngör, birçok belediyede ilk kez teknik destek projesi yürütüldüğüne dikkat çektiği konuşmasında ortak bir proje yürütmenin kurumların çalışma kültürüne olumlu katkı sağladığına işaret etti. Güngör, kurumların var olan sorumluluklarının koordinasyonunun sağlanmasının amaçlandığına değinerek, belediyeler açısından nasıl görüldüğünün büyük önem taşıdığını kaydetti. Hali hazırda belediyelerde bulunan sosyal hizmetler birimleri içerisinde sorumlu kişiler tayin edilerek altyapı geliştirilmesinin daha verimli olacağını belirten Güngör, bu projenin merkezi hükümetin sosyal alanlarda yürütülen hizmetlerinin yerele devredilmesi sürecine de olumlu zemin sağlayacağını düşündüğünü ifade etti. Belediyelerin projeye olan aidiyetlerini artırmanın yolu olarak belediyelere sunulan teknik bilgilerin yanı sıra somut

çıktıların da vurgulanmasının gerekliliğine vurgu yapan Genel Sekreter Güngör, konuyla ilgili şöyle konuştu: “Belediyelere projenin onlara ne katkı sağlayacağı, somut çıktı olarak bildirilmeli, ne olursa kapasitelerinin gelişeceğini açıkça vurgulamamız gerekir.”

Pedroso: “Sürdürülebilir entegrasyonu hedefliyoruz”

Açılış konuşmalarının ardından Proje Teknik Destek Ekibinden Takım Lideri Paulo Pedroso, projenin başlangıcından bu güne geçen altı aylık zaman diliminde yürütülen faaliyetlere ilişkin bilgiler verdi. Projenin genel amacının sürdürülebilir entegrasyon olduğunun altını çizen Pedroso, mevcut sorun alanlarını ve çözüm önerilerini ortaya koydu. Türkiye’deki engelliler, yoksul ve yoksullaşma riski taşıyan kişiler, aile içi şiddet mağduru kadınlar, roman vatandaşlar, çalışan çocukların aileleri, madde bağımlıları ve eski mahkûmların istihdam edilebilirliklerinin artırılmasına ve iş gücü piyasasına girişlerin önündeki engellerin kaldırılmasına yönelik olarak başlatı-

lan proje ile model geliştirilerek tüm ülkeye örnek teşkil edecek uygulamaların ortaya konması hedefiyle 12 pilot belediyede yürütülen projenin genel hatları itibarıyla başarıyla uygulanmaya devam ettiğini hatırlatan Pedroso, daha içermeci bir şekilde işgücü piyasalarına katkıda bulunulmaya çalışıldığını aktardı. Performans göstergelerine ilişkin olarak da katılımcıların bilgilendirildiği toplantıda, dezavantajlı bireylerin istihdam edilebilirliğinin artırılması için ihtiyacın daha fazla bilinmesi, stratejik planın güçlendirilmesi, ağ geliştirilmesi, hizmet sağlayıcılara yönlendirme ve aktivasyon tedbirleri gerektiğini kaydedildi. İSKEP’in medya görünürlüğüne ilişkin de katılımcıların bilgilendirildiği toplantıda gelecek dönemde gerçekleştirilecek ulusal deneyim paylaşımı toplantısı, dijital fotoğraf yarışması, billboard kullanımı gibi konularda da bilgi verildi.

Teknik Destek Ekibinin sunumunun ardından uygulama da ortaya çıkan sorunlar, riskler ve çözüm yolları ilişkin de değerlendirmelerde bulunuldu.

Malî Durumu Bozulan Belediye Şirketlerinde Yönetim Organı Üyelerinin Görev ve Sorumlulukları

Soner ALTAŞ

Başmüfettiş / Bilim, Sanayi ve Tenoloji Bakanlığı

Çoğu sermaye şirketi olan belediye şirketlerinde, şirketin sermayesinin kaybedilmesi veya borca batık olması, yönetim organına bazı görevler yüklemektedir. Bu hususun uygulamada yeterince bilinmemesi nedeniyle, belediye şirketlerinin yönetim organı üyeleri şirket sermayesinin karşılıksız kaldığından dahi haberdar olamamakta ve şirketin mali durumu bozulduğu halde gerekli tedbirleri almamaktadırlar. Oysa, Kanunun emrettiği hususlara uyulmaması, belediye şirketlerinin yönetim organı üyelerinin hem hukuki hem de cezaî sorumluluklarını doğurabilmektedir. Dolayısıyla, TTK'nın sermayenin kaybı ve borca batıklık halleri için getirdiği düzenlemelerin belediye şirketlerinin yöneticileri tarafından bilinmesi ve uygulanması önem arz etmektedir. İşte bu çalışmada, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre sermayesini

kaybeden veya borca batık duruma gelen belediye şirketlerinde yönetim organı tarafından yapılması gereken işlemler ele alınmaktadır.

1. BELEDİYE ŞİRKETLERİ

Uygulamada, belediyelerimiz, ağırlıklı olarak hâkim ortak şeklinde sermaye şirketi olan anonim ve limited şirket kurmakta veya sonradan bu şirketlere iştirak etmektedirler. Anonim şirketin pay sahipleri, sadece taahhüt etmiş oldukları sermaye payları ile şirkete karşı sorumludurlar. Limited şirket ortaklarının sorumlulukları da sadece taahhüt ettikleri esas sermaye paylarını ödemekle ve şirket sözleşmesinde öngörülen ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerini yerine getirmekle sınırlıdır. Bu nedenle, anonim ve limited şirketlerde sermayenin korunması, şirket alacaklıları ve de ticari ilişkilerin güvenli seyri açısından

önem arz etmektedir. Çünkü anonim ile limited şirketin mali durumunun bozulması ve sermayelerinin karşılıksız kalması “sermayenin korunması ilkesi”ni zedeleyen ve alacaklıların tahsilini güçleştiren bir durumdur. Bu hususları göz önünde bulunduran 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu¹ (TTK)² da sermayenin korunması ilkesine özel önem vermiş ve anonim şirketlerde yönetim kuruluna, limited şirketlerde ise müdüre veya müdürler kuruluna³ şirket sermayesinin kaybedilmesi veya şirketin borca batık olması hallerine ilişkin birtakım görevler yüklemiştir. Ancak, bu hususun uygulamada yeterince bilinmemesi nedeniyle, belediye şirketlerinin yönetim organı⁴ üyeleri şirket sermayesinin karşılıksız kaldığından dahi haberdar olamamakta ve şirketin mali durumu bozulduğu halde gerekli tedbirleri alamadıklarından belediye şirketlerinin yönetim organı üyelerinin hem hukuki hem de cezaî sorumluluklarını doğurabilmektedir.

2. BELEDİYE ŞİRKETİNİN MALİ DURUMUNUN BOZULMASI HALİNDE YÖNETİM ORGANI TARAFINDAN YAPILACAK İŞLEMLER

Sermayenin kaybı ve borca batıklık bakımından anonim ile limited şirketler aynı hükümlere tabi tutulmuştur. Bu hükümlere ise Kanunun 376 ile 377’nci maddelerinde yer verilmiştir. TTK’nın konuya ilişkin 376’ncı maddesi, şirketin mali durumunun bozulması

halini üç kademe halinde ele almış ve bu hallerde şirketin yönetim organı ile genel kurul tarafından alınması gereken tedbirleri kademeli bir şekilde belirtmiştir. Bu doğrultuda, anonim ve limited şirket statüsündeki belediye şirketinin mali durumunun bozulmasına ilişkin kademeleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- a. Şirket sermayesi ile kanunî yedek akçeler toplamının yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kalması,
- b. Şirket sermayesi ile kanunî yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kalması,
- c. Şirket aktiflerinin alacaklılarının alacaklarının karşılanmasında yetersiz kalmasıdır.

Bunlardan birinci ve ikinciye “sermaye kaybı”, üçüncüsüne ise “borca batıklık” da denilmektedir⁵. Sayılan kademeler ve belediye şirketinin yönetim organının bu kademelere ilişkin görevleri aşağıda başlıklar halinde ayrı ayrı izah edilmiştir.

2.1. Şirketin Sermayesi İle Kanunî Yedek Akçeler Toplamının Yarısının Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kalması Halinde Yapılacak İşlemler

Belediye şirketinin son yıllık bilançosundan, **sermaye ile kanunî yedek akçeler⁶ toplamının yarısının** zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılırsa, yönetim organı (yani, anonim şirket statüsündeki belediye şirketlerinde yönetim kurulu, limited şirket statüsündeki belediye şirketlerinde de tek ise müdür, birden fazla iseler müdürler kurulu, genel kurulu hemen toplantıya çağırarak ve genel kurula uygun gördüğü iyileştirici önlemleri sunmak zorundadır⁷.

1) 14 Şubat 2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

2) Çalışmamızda, karışıklığa sebebiyet vermemek için, 29/06/1956 tarihli ve 6762 sayılı Kanun için Eski Ticaret Kanunu manasında ETK, 13 Ocak 2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu için de mer’i Türk Ticaret Kanunu manasında TTK kısaltmaları kullanılmıştır.

3) TTK, müdürlerin birden fazla olmaları durumunda ise onların bir kurul olduğunu belirterek anonim şirketteki yönetim kuruluna özgü bir işleyiş kuralını hükme bağlamıştır. Buna göre, şirketin birden fazla müdürü bulunduğu takdirde, bunlardan biri, şirketin ortağı olup olmadığına bakılmaksızın, genel kurul tarafından “müdürler kurulu başkanı” olarak atanır (TTK, m.624/f.1).

4) Yönetim organı ile anonim şirkette yönetim kurulu, limited şirkette tek ise müdür, birden fazla müdür varsa müdürler kurulu kastedilmektedir.

5) Bkz. TÜRK, Ahmet, Anonim Ortaklıkta Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Hukuki Sonuçları, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 1999, s.3-7

6) “Sermaye” terimi ile bilançoda sermaye kalemi altında yer alan esas sermaye ve kayıtlı sermaye sisteminde çıkarılmış sermaye; kanunî yedek akçe ile 519’uncu madde hükmünde düzenlenen akçeler kastedilmektedir. Bkz. Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, Esas No:1/324, TBMM Tutanak Dergisi, Dönem:23, Yasama Yılı:2, S.Sayısı:96, Nr.112

7) 6102 sayılı Kanun’un 633’üncü maddesi ve 376’ncı maddesinin birinci fıkrası

Genel kurula sunulacak iyileştirici önlemler, sermaye artırımı, bazı üretim birimlerinin veya bölümlerin kapatılması ya da küçültülmesi, iştiraklerin satışı, pazarlama sisteminin değiştirilmesi vs. olabilir. Bu hükmün uygulanabilmesi için, kanunî yedek akçeler dışındaki açık yedek akçelerle de zararın kapanmamış olması ve arta kalan zararın sermaye ile kanunî yedek akçeler toplamının yarısını geçmesi gerekir. Yönetim organı, genel kurulu hemen toplantıya çağırmadığı, şirketin finansal yönden kötü durumda bulunduğunu bütün açıklığıyla genel kurula anlatmadığı, hatta bu konuda bir rapor vermediği, zararların sebeplerini (kaynaklarını) göstermediği ve tedavi çareleri önermediği takdirde sorumlu olur. Yönetim organının, genel kurulu toplantıya çağırma görevini ihmâl etmesi halinde, bu kurulu azlık toplantıya çağırabilir⁸.

2.2. Şirketin Sermayesi İle Kanunî Yedek Akçeler Toplamının Üçte İkisinin Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kalması Halinde Yapılacak İşlemler

TTK'nın 376'ncı maddesinin ikinci fıkrası gereğince "son yıllık bilânçodan, zararlar sebebiyle sermaye ile kanunî yedek akçeler toplamının üçte ikisinin karşılıksız kaldığı anlaşıldığı takdirde, yönetim organının çağırısı üzerine genel kurulun toplanıp aşağıda belirtilen iki karardan birini alması gerekir⁹.

- Sermayenin üçte biri ile yetinilmesi, yani sermayenin azaltılıp zararın bünye dışına atılması;
- Sermayenin tamamlanması.

Tamamlama ile azaltılan sermaye kadar veya ondan fazla sermaye artırımı yapılması veya bilânço açıklarının pay sahiplerinin tümünce veya bazı pay sahipleri tarafından kapatılması ya da bazı alacaklıların alacaklarını silmesi kastedilmektedir¹⁰.

8) Bkz. Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, Esas No:1/324

9) 6102 sayılı Kanun'un 633'üncü maddesi ile 376'ncı maddesinin ikinci fıkrası

10) Bkz. Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, Esas No:1/324

Eğer genel kurul bu iki karardan birini almaz ise belediye şirketi sona erer. TTK'nın genel kurulu bu seçenekler arasında tercih yapmaya zorlamasının sebebi, şirketin durumunu bir an önce açıklığa kavuşturmak düşüncesidir. Sermaye kaybının tespitinde dikkate alınacak kanuni yedek akçeler TTK'nın 519'uncu maddesinde düzenlenen genel kanuni yedek akçelerdir. Şirketin kendi paylarını iktisabında ayrılacak yedek akçeler¹¹ ile esas sözleşme ve genel kurul kararı ile şirketin isteğiyle ayrılan yedek akçeler¹² sermaye kaybının tespitinde dikkate alınmaz. Gerek esas veya çıkarılmış sermaye gerekse kanuni yedek akçe miktarı yönünden, sermaye kaybının tespit edildiği son yıllık bilanço tarihi itibarıyla ulaşılan rakamlar esas alınır. Sermaye kaybına ilişkin tedbirlerin uygulanması için, şirket aktifleri toplamından borçları çıkarıldıktan sonra kalan öz sermayenin, sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının üçte birinden daha az olması gerekir¹³. Üçte iki sermaye kaybı şu formül ile tespit edilir:

$$\text{Aktif Toplamı-Borçlar} = < (\text{Sermaye} + \text{Kanuni Yedekler})/3$$

Örneğin, şirketin aktifleri 300.000 TL, borçları 270.000 TL, esas sermayesi 100.000 TL, kanuni yedekler toplamı 20.000 TL ise, şirketin öz sermayesi 30.000 TL olup, bu rakam sermaye ve kanuni yedekler toplamının üçte biri olan 40.000 TL'den daha küçük olduğundan, şirkette üçte iki sermaye kaybı gerçekleşmiş olur¹⁴.

11) 6102 sayılı Kanun'un 520'nci maddesi

12) 6102 sayılı Kanun'un 521'inci ve devam eden maddeleri

13) Bkz. KAYAR, İsmail, Yeni TTK'ya Göre Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Tespiti ve Sonuçları, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt:18, Sayı:2, 2012, s.646

14) Bkz. KAYAR, agm, s.647

2.3. Şirketin Borca Batık Olması Halinde Yapılacak İşlemler

“Borca batık olma” kavramı, şirket aktifleri -yıllık bilânçoda olduğu gibi defter (iktisap) değerleriyle değil- fakat gerçek (olası satış değerleri) değerleriyle değerlemeye tâbi tutulsalar bile alacaklıların, alacaklarını alamamaları, yani şirketin borç ve taahhütlerini karşılayamaması demektir¹⁵. TTK’ya göre, eğer şirketin borca batık durumda bulunduğu şüphesini uyandıran işaretler var ise, yönetim organı, aktiflerin hem işletmenin devamlılığı esasına göre hem de muhtemel satış fiyatları üzerinden bir **ara bilânço** çıkarır¹⁶. Aktif ve pasiflerin işletmenin devalılığına (sürekliliğine) göre değerlendirilmesi, faaliyetine devam edecek bir işletme esas alınarak değerlendirme yapılması demektir. Böyle bir değerlendirme işletmenin borca batık olma durumuna rağmen bazı olgular, beklentiler, etkisini yitiren sebepler dolayısıyla şirketin yaşama ümidinin var olup olmadığını ortaya koyar.

Meselâ, bir şirketin kuruluşunun ilk yıllarında yaptığı yatırım dolayısıyla borca batık olmasına karşılık ileriki yıllarda kâr edilebileceği olasılığının yüksek olması dolayısıyla uzman bir işletmeci tarafından farklı değerlendirilebilir. Bu tür bir değerlendirme yatırımların sonuçlarını da hesaba katar¹⁷.

15) Bkz. Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, Esas No:1/324

16) 6102 sayılı Kanun’un 633’üncü maddesi ile 376’ncı maddesinin üçüncü fıkrası

17) Anılan düzenlemenin gerekçesine ilişkin olarak, Komisyon Raporunda “İsviçre öğretisinde, “işletmenin sürekliliği değeri”nin dikkate alınmasının gereksiz olduğu, olası satış değerlerine göre çıkarılan bilânçonun işletmenin durumunu ortaya koyacağı eleştirisi yapılır. Bu iki bilançonun farklı sonuçlar vermesi, özellikle işletmenin sürekliliği esasına göre çıkarılan bilançonun olumlu, diğerinin olumsuz olması halinde nasıl karara varılacağına da bir sorun olduğu düşünülebilir. Üçüncü fıkra ara bilânçoların denetçi tarafından değerlendirilmesini şart koştuğundan gerçekçi olmayan beklentiler tehlikesinin bulunmadığı, bilançoları denetçinin tarafsızca yorumlayacağı, somut olaya göre üstün tutulması gerekeni belirleyeceği ve bu yönden ikinci bilançonun yararlı sonuçlar verebileceği düşünülmüştür. Tasarı hükmünün İsviçre ve İcra ve İflâs Kanununun sistemine üstün olan tarafı burasıdır.” denilmektedir. Bkz. Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu

Borca batık durumda olmanın işaretleri, yıllık bilânçodan, aylık, üç aylık veya altı aylık hesap durumlarından, denetçinin, erken teşhis komitesinin raporlarından ve/veya yönetim organının belirlemelerinden ortaya çıkabilir. Böyle işaretler varsa, yönetim organı hem işletmenin devamı esasına göre hem de aktiflerin olası satış değerleri üzerinden bir ara bilânço düzenler veya düzenletir¹⁸. Ara bilânçodan, aktiflerin, şirket alacaklılarının alacaklarını karşılamaya yetmediğinin anlaşılması hâlinde ise, yönetim organı, bu durumu şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine bildirir ve şirketin iflâsını ister¹⁹.

Konuya ilişkin olarak, TTK'da iflasın ertelenmesine de yer verilmiştir. Buna göre, yönetim organı veya herhangi bir alacaklı yeni nakit sermaye konulması dâhil nesnel ve gerçek kaynakları ve önlemleri gösteren bir iyileştirme projesini mahkemeye sunarak **iflâsın ertelenmesini** isteyebilir²⁰.

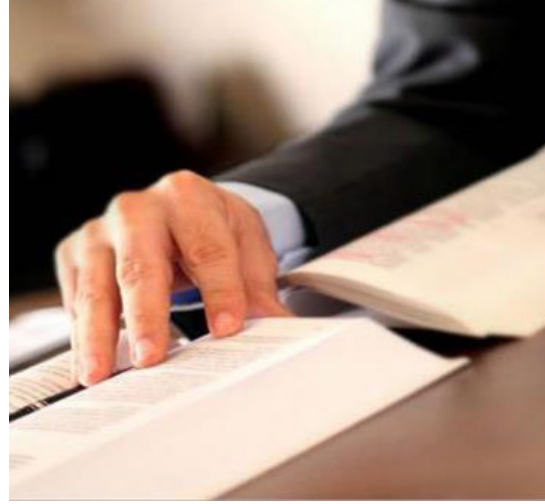
3. MALİ DURUMU BOZULAN BELEDİYE ŞİRKETLERİNDE GÖREVLERİNİ YERİNE GETİRMEYEN YÖNETİM ORGANI ÜYELERİNİN HUKUKÎ SORUMLULUKLARI

TTK'da limited şirket müdürlerinin, kurucularının, tasfiye memurlarının ve diğer yöneticilerinin hukukî sorumluluklarına dair ayrı bir düzenleme öngörülmemiş, anonim şirket hükümlerine yollamada bulunulmuştur. TTK'nın 644'üncü maddesinin (a) bendine göre, anonim şirketlere ilişkin olan; kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının sorumluluğunu düzenleyen 553'üncü madde limited şirketlere de uygulanacaktır.

18) Bkz. Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu

19) 6102 sayılı Kanun'un 633'üncü maddesi ile 376'ncı maddesinin üçüncü fıkrası

20) 6102 sayılı Kanun'un 633'üncü maddesi ile 377'nci maddesi

Bu çerçevede, anonim şirketin yönetim kurulu üyeleri, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlâl ettikleri takdirde, hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar²¹. Benzer şekilde, limited şirket müdürleri de, kanundan ve şirket sözleşmesinden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlâl ettikleri takdirde, hem şirkete hem ortaklara hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumlu olurlar²². Hüküm, hem doğrudan hem de dolayısıyla zarara uygulanır. Kanun, bu konudaki dava hakkını şirkete, pay sahibine (ortağa) ve şirket alacaklılarına tanımıştır²³. Dolayısıyla, mali durumu bozulan anonim ve limited şirket statüsündeki belediye şirketlerinde, yönetim organı üyelerinin, yani yönetim kurulu üyelerinin ve müdürlerin, TTK ile kendilerine yüklenilen görevleri kusurlarıyla ihmal etmeleri ve bundan şirketin doğrudan veya dolaylı zarar görmesi halinde, hukukî sorumlulukları doğacak ve oluşan zararın tazmini şirket, ortaklar ve şirket alacaklıları tarafından dava edilebilecektir.

21) 6102 sayılı Kanun'un 553'üncü maddesinin birinci fıkrası

22) 6102 sayılı Kanun'un 553'üncü maddesinin birinci fıkrası ile 644'üncü maddesinin (a) bendi

23) Bkz. Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, Esas No:1/324

4. MALİ DURUMU BOZULAN BELEDİYE ŞİRKETLERİNDE GÖREVLERİNİ YERİNE GETİRMİYEN YÖNETİM ORGANI ÜYELERİNİN CEZAÎ SORUMLULUKLARI

İcra ve İflas Kanunu(İİK)'nın 179'uncu maddesi gereğince, borca batıklık, sermaye şirketleri (anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler) ile kooperatifler için iflas sebebidir. Zira, anılan maddede "Sermaye şirketleri ile kooperatiflerin borçlarının aktifinden fazla olduğu idare ve temsil ile vazifelendirilmiş kimseler veya şirket ya da kooperatif tasfiye hâlinde ise tasfiye memurları veya bir alacaklı tarafından beyan ve mahkemece tespit edilirse, önceden takibe hacet kalmaksızın bunların iflâsına karar verilir." denilmiştir. Şayet iflasın ertelenmesi istenmemiş ise ya da istenmiş de şartları yoksa, mahkeme, bilirkişi marifetiyle şirketin borca batık olduğunu tespit ettiği takdirde iflas kararı verecektir.

Borca batık olduğu tespit edilen belediye şirketinin yönetim organı mahkemeye durumu bildirmek ve iflas veya iflasın ertelenmesine karar verilmesini istemek zorundadır. Aksi-ne davranış müdürün veya müdürlerin cezai sorumluluğunu gerektirir. Zira, İİK'nın 345/a maddesinde "İdare ve temsil ile görevlendirilmiş kimseler veya tasfiye memurları, 179'uncu maddeye göre şirketin mevcudunun borçlarını karşılamadığını bildirerek şirketin iflasını istemezlerse, alacaklılardan birinin şikâyeti üzerine, on günden üç aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır." hükmüne yer verilmiştir.

Nitekim, uygulamada yerel mahkemelerce "gerektiği halde sermaye şirketinin iflasını istememek suçundan" ilgililerin İİK'nın 345/a maddesi gereğince hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar verildiği, temyiz aşamasında ise Yargıtay'ın "sanığa isnat edilen suçun oluşup oluşmadığının anlaşılabilmesi için öncelikle, İİK'nın 179'uncu ve TTK'nın ilgili maddesinde öngörülen koşullarda şirketin aktif

ve pasif durumunun belirlenerek sonucuna göre şirketin iflasının istenmesinin gerekip gerekmediğinin saptanmasının gerektiğine, mahkemece borçlu şirkete ait ticari defterler ve banka kayıtları getirtilip, birlikte bilirkişi incelemesine tabi tutulduktan sonra sonucuna göre sanığın hukuki durumunun takdir edilmesinin lazım geldiğine” karar verdiği görülmektedir²⁴. Yargıtay’ın bu konuda kökleşmiş içtihatları ise, ticaret mahkemesinde iflas davası açılmasa dahi, iflas koşulları doğduğu halde bunu istemeyenlerin suç işledikleri ve cezalandırılmaları gerektiği yönündedir. Bu çerçevede, cezaî sorumluluklarını doğmamasını isteyen belediye şirketlerinin yönetim organı üyelerinin, şirketin borca batık durumda olduğunu tespit ettikleri takdirde durumu vakit geçirmeksizin mahkemeye bildirmeleri ve iflasa veya iflasın ertelenmesine karar verilmesini istemeleridir.

Ayrıca, belediye şirketinin yönetim organı tarafından şirketin borca batık olduğu bilindiği halde mahkemeden şirketin iflasını istenmemesi, şirket alacaklıları tarafından açılacak iflas davasında, şirketin, İcra ve İflas Kanunu’nun 310 ile 311’nci maddeleri uyarınca, taksirli ve hileli iflas hükümlerine göre tasfiye edilmesine sebebiyet verebilecektir. Hileli ve taksirli iflas halleri ise, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun 161 ve 162’nci maddeleri gereği suç teşkil etmektedir. Bu itibarla, şirketin borca batık olması durumunda yasal yükümlülüklerini yerine getirmeyen yönetim organı üyelerinin, hileli ve taksirli iflas hükümleri uyarınca cezaî sorumluluklarına gidilebileceğini de söylemek mümkündür.

5. ÖZET VE SONUÇ

Belediye şirketlerinin son yıllık bilançolarından, sermaye ile kanunî yedek

24) Bkz. Yargıtay 16. HD’nin 2/4/2013 tarihli, E.2013/1010, K.2013/2910 sayılı; 5/7/2010 tarihli, E.2010/3558, K.2010/4762 sayılı; 27/9/2010 tarihli, E.2010/4337, K.2010/5554 sayılı; 30/5/2011 tarihli, E.2010/7550, K.2011/3100 sayılı; 25/1/2012 tarihli, E.2011/7815, K.2012/228 sayılı kararları.

akçeler toplamının yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılırsa, yönetim organı, yani anonim şirket statüsündeki belediye şirketlerinde yönetim kurulu, limited şirket statüsündeki belediye şirketlerinde müdür veya müdürler kurulu, genel kurulu hemen toplantıya çağırır ve uygun gördüğü iyileştirici önlemleri genel kurula sunar. Son yıllık bilançodan, zararlar sebebiyle sermaye ile kanunî yedek akçeler toplamının üçte ikisinin karşılıksız kaldığı anlaşıldığı takdirde de, yönetim organı derhal genel kurulu toplantıya çağırır. Genel kurul, sermayenin üçte biri ile yetinilmesine, yani sermayenin azaltılmasına ya da sermayenin tamamlanmasına karar verebilir. Bu iki karardan birisinin genel kurulca karara bağlanmaması durumunda, belediye şirketi sona erer.

Eğer belediye şirketinin borca batık durumda bulunduğu şüphesini uyandıran işaretler var ise, bu durumda, yönetim organı, aktiflerin

hem işletmenin devamlılığı esasına göre hem de muhtemel satış fiyatları üzerinden bir ara bilânço çıkartır. Ara bilançodan, aktiflerin, şirket alacaklılarının alacaklarını karşılamaya yetmediğinin anlaşılması hâlinde, yönetim organı, bu durumu şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine bildirir ve şirketin iflâsını ister. Ayrıca, belediye şirketlerinde yönetim organlarının “*şirketin sermayesinin karşılıksız kalıp kalmadığına veya borca batık olup olmadığına ilişkin tespit ve değerlendirmelere*” TTK uyarınca hazırlayacakları yıllık faaliyet raporunun Finansal Durum bölümünde yer vermeleri gerekmektedir. TTK ile anonim ve limited şirketlerin yönetim organlarına getirilen bu yükümlülüklerin ifa edilmemesi, belediye şirketlerinde yönetim organı üyelerinin sorumluluklarının doğmasına sebebiyet verir. Bu nedenle, belediye şirketlerinin yönetim organı üyelerinin, şirketin mali durumunu yakından takip etmeleri ve sermayenin kaybı ile borca batıklık hallerinde yasal

yükümlülüklerini zamanında ve eksiksiz olarak yerine getirmeleri menfaatlerine olacaktır.

**Bu çalışmada belirtilen görüşler yazarına ait olup, çalıştığı kurumu bağlamaz.*

Kaynakça :

1. Ahmet TÜRK, Anonim Ortaklıkta Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Hukuki Sonuçları, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 1999
2. İsmail KAYAR, Yeni TTK'ya Göre Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Tespiti ve Sonuçları, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt:18, Sayı:2 (2012)
3. T.C. Yasalar (09.07.1956) 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu, Ankara: Resmi Gazete (9353 sayılı)
4. T.C. Yasalar (14.02.2011) 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, Ankara: Resmi Gazete (27846 sayılı)
5. T.C. Yasalar (30.06.2012) 6335 sayılı Türk Ticaret Kanunu İle Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü Ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun , Ankara: Resmi Gazete (28339 sayılı)
6. T.C. Yasalar (19.06.1932) 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu, Ankara: Resmi Gazete (2128 sayılı)
7. T.C. Yönetmelikler (27.01.2013) Ticaret Sicili Yönetmeliği, Ankara: Resmi Gazete (28541 sayılı)
8. Komisyon Raporu : Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, Esas No:1/324, TBMM Tutanak Dergisi, Dönem:23, Yasama Yılı:2, S.Sayı:96, Nr.112

Kamu Kuruluşu İhale Makamının “İşçi Ücreti” Yönünden Sorumluluğu

Cumhur Sinan ÖZDEMİR

İş Başmüfettişi / Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

Çalışanlar açısından en önemli unsur olan ücret aynı zamanda, işverenin de iş sözleşmesinden doğan başlıca borcunu oluşturmaktadır. Ücretin çalışanlar bakımından önemi ve çalışanların işverenler karşısındaki zayıf konumu göz önüne alınarak, İş Kanunu ücretin korunmasına yönelik hükümler getirmiştir.

4857 sayılı İş Kanunu'nda ücret ; bir kimseye bir iş karşılığında işveren veya üçüncü kişiler tarafından sağlanan ve para ile ödenen tutar olarak tanımlanmıştır. Ücret kural olarak dönemsel (periyodik) bir ödemedir. Kanunun kabul ettiği sınırlar içinde tarafların sözleşme ile tespit ettiği belirli ve sabit aralıklı zaman dilimlerine, dönemlere uyularak ödenmelidir. Bu süre en çok bir ay olarak belirtilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda yazılı; usul ve şartlarla mal veya hizmet alımları ile

yapım işlerinin istekliler arasından seçilecek birisi üzerine bırakıldığını gösteren ve ihale yetkilisinin onayını müteakip sözleşmenin imzalanması ile tamamlanan işlemlere ihale denir.

1. ÜCRET (İŞ KANUNU)

Genel anlamda ücret bir kimseye bir iş karşılığında işveren veya üçüncü kişiler tarafından sağlanan ve para ile ödenen tutardır. Ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkak kural olarak, Türk parası ile işyerinde veya özel olarak açılan bir banka hesabına ödenir. Ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkak, yabancı para olarak kararlaştırılmış ise ödeme günündeki rayice göre Türk parası ile ödeme yapılabilir. Çalıştırdığı işçilerin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını özel olarak açılan banka

hesapları vasıtasıyla ödeme zorunluluğuna tabi tutulan işverenler veya üçüncü kişiler, işçilerinin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaklarını özel olarak açılan banka hesapları dışında ödeyemezler.

Emre muharrer senetle (bono ile), kuponla veya yurttan geçerli parayı temsil ettiği iddia olunan bir senetle veya diğer herhangi bir şekilde ücret ödemesi yapılamaz. Ücret en geç ayda bir ödenir. İş sözleşmeleri veya toplu iş sözleşmeleri ile ödeme süresi bir haftaya kadar indirilebilir. İş sözleşmelerinin sona ermesinde, işçinin ücreti ile sözleşme ve Kanundan doğan para ile ölçülmesi mümkün menfaatinin tam olarak ödenmesi zorunludur. Meyhane ve benzeri eğlence yerleri ve perakende mal satan dükkân ve mağazalarda, buralarda çalışanlar hariç, ücret ödemesi yapılamaz. Ücret alacaklarında zamanaşımı süresi beş yıldır.

2. ÜCRET (BORÇLAR KANUNU)

İşveren, işçiye sözleşmede veya toplu iş sözleşmesinde belirlenen; sözleşmede hüküm bulunmayan hâllerde ise, asgari ücretten az olmamak üzere emsal ücreti ödemekle yükümlüdür.

Aksine âdet olmadıkça, işçiye ücreti her ayın sonunda ödenir. Ancak, hizmet sözleşmesi veya toplu iş sözleşmesiyle daha kısa ödeme süreleri belirlenebilir. Daha kısa bir ödeme süresi kararlaştırılmamışsa veya aksine âdet yoksa aracılık ücreti her ayın sonunda ödenir. Ancak, işlemlerin yapılması altı aydan daha uzun bir süre gerektirdiği takdirde, aracılık ücreti asıl ücrete ek olarak kararlaştırılmışsa, yazılı anlaşmayla ödeme daha ileri bir tarihe bırakılabilir. Asıl ücrete ek olarak üretilenden pay verilmesi öngörülen hâllerde, ürün payı belirlenir belirlenmez, cirodan veya kârdan pay verilmesi kararlaştırılan hâllerde ise payın, hesap dönemini izleyen en geç üç ay içinde belirlenerek ödenmesi şarttır. İşveren, işçi-

ye zorunlu ihtiyacının ortaya çıkması hâlinde ve hakkaniyet gereği ödeyebilecek durumda ise, hizmetiyle orantılı olarak avans vermekle yükümlüdür.

Çalıştırdığı işçilerin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını özel olarak açılan banka hesapları vasıtasıyla ödeme zorunluluğuna tabi tutulan iş sahipleri, işçilerinin ücret, prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını özel olarak açılan banka hesapları dışında ödeyemezler.

İşveren, işçiden olan alacağı ile ücret borcunu işçinin rızası olmadıkça takas edemez. Ancak, işçinin kasten sebebiyet verdiği yargı kararıyla sabit bir zarardan doğan alacaklar, ücretin haczedilebilir kısmı kadar takas edilebilir. Ücretin işveren lehine kullanılacağına ilişkin anlaşmalar geçersizdir.

3. KAMU KURULUŞLARININ İHALE UYGULAMASI

Kamu hukukuna tâbi olan veya kamunun denetimi altında bulunan veyahut kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulanacak esas ve usuller 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile düzenlenmiştir.

3.1. Kapsam

Kamu kurum ve kuruluşlarının her türlü kaynaktan karşılanan mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihaleleri Kamu İhale Kanunu kapsamındadır. Bu kurum ve kuruluşlar aşağıda özet olarak belirtilmiştir.

- Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı; döner sermayeli kuruluşlar, birlikler (meslekî kuruluş şeklinde faaliyet gösterenler ile bunların üst kuruluşları hariç) tüzel kişiler.

- Kamu iktisadi kuruluşları ile iktisadi devlet teşekküllerinden oluşan kamu iktisadi teşebbüsleri.
- Sosyal güvenlik kuruluşları, fonlar, özel kanunlarla kurulmuş ve kendilerine kamu görevi verilmiş tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar (meslekî kuruluşlar ve vakıf yüksek öğretim kurumları hariç) ile bağımsız bütçeli kuruluşlar.
- Yukarıda belirtilenlerin doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip bulundukları her çeşit kuruluş, müessese, birlik, işletme ve şirketler.

3.2. İstisnalar

Bir kısım kamu kurum ve kuruluşlarının mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihaleleri ceza ve ihalelerden yasaklama hükümleri hariç Kamu İhale Kanunu dışında tutulmuştur. Bu kurum ve kuruluşlar aşağıda özet olarak belirtilmiştir.

- Elektrik üretimi, iletimi, ticareti ve dağıtımı alanında faaliyet gösteren kamu iktisadi teşebbüslerinin, bu faaliyetlerinin yürütülmesine yönelik olarak diğer kamu kurum ve kuruluşlarından yapacakları enerji ve yakıt alımları.
- Fakir ailelere kömür yardımı yapılmasına ilişkin Bakanlar Kurulu kararname kapsamında; işleticisi kim olursa olsun, Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü'nün kendisine veya bağlı ortaklık veya iştiraklerine ait olan kömür sahalarından yapacağı mal ve hizmet alımları.
- Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü ile Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları Taşımacılık Anonim Şirketinin, Türkiye Demiryolu Makinaları Sanayii Anonim Şirketi, Türkiye Lokomotif ve Motor Sanayii Anonim Şirketi ve Türkiye Vagon Sanayii

Anonim Şirketten yapacağı mal veya hizmet alımları.

- Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının kurduğu veya iştirak ettiği şirketten (ÖSYM'nin yapacağı mal ve hizmet alımlarında Yükseköğretim Kurulunun uygun görüşü alınmak kaydıyla) sınav faaliyetlerinin yürütülmesine yönelik olarak yapılacak mal ve hizmet alımları.

4. KAMU KURULUŞU İHALE MAKAMININ İŞÇİ ÜCRETİ YÖNÜNDEN SORUMLULUĞU

4857 sayılı İş Kanunu'nun 36'ncı maddesine göre; genel ve katma bütçeli dairelerle mahalli idareler veya kamu iktisadi teşebbüsleri yahut özel kanuna veya özel kanunla verilmiş yetkiye dayanarak kurulan banka ve kuruluşlar; asıl işverenler müteahhide verdikleri her türlü bina, köprü, hat ve yol inşası gibi yapım ve onarım işlerinde çalışan işçilerden müteahhit veya taşeronlarca ücretleri ödenmeyenlerin bulunup bulunmadığının kontrolü, ya da ücreti ödenmeyen işçinin başvurusu üzerine, ücretleri ödenmeyen varsa müteahhitten veya taşeronlardan istenecek bordrolara göre bu ücretleri bunların hakedişlerinden öderler. Bunun için hakediş ödeneceği ilgili idare tarafından işyerinde şantiye şefliği işyeri ilân tahatası veya işçilerin toplu bulunduğu yerler gibi işçilerin görebileceği yerlere yazılı ilân asılmak suretiyle duyurulur. Ücret alacağı olan işçilerin her hakediş dönemi için olan ücret alacaklarının üç aylık tutarından fazlası hakkında adı geçen idarelere herhangi bir sorumluluk düşmez.

Yasal düzenlemeye göre ihale makamı, işçi ücretlerinin ödenip ödenmediğini kontrol etmek durumundadır. Yapılacak olan kontrol ya da işçinin başvurusu üzerine ödenmeyen ücretlerin bulunduğu tespit edilmesi halinde, belli şartlarla ihale makamının sorumluluğu söz konusu olur. İhale makamının yapmış olduğu ilan üzerine işçilerin başvuruda bulun-

mamış olmaları, kamu kurumunun sorumluluğunu ortadan kaldırmayacaktır.

Aynı Kanun maddesinin beşinci fıkrası 6552 sayılı Kanun'un¹, 3'üncü maddesi ile "işverenler, alt işverene iş vermeleri hâlinde, bunların işçilerinin ücretlerinin ödenip ödenmediğini işçinin başvurusu üzerine veya aylık olarak resen kontrol etmekle ve varsa ödenmeyen ücretleri hak edişlerinden keserek işçilerin banka hesabına yatırmakla yükümlüdür" değiştirilmiştir. Yapılan değişiklikle asıl işverenlere, alt işveren işçilerinin ücretlerinin ödenip ödenmediğini her ay kontrol etmek ve ödenmeyen işçi ücretlerini ödemek zorunluluğu getirilmiştir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre;

- Bina, karayolu, demiryolu, otoyol, havalimanı, rıhtım, liman, tersane, köprü, tünel, metro, viyadük, spor tesisi, alt yapı, boru iletim hattı, haberleşme ve enerji nakil hattı, baraj, enerji santrali, rafineri tesisi, sulama tesisi, toprak ıslahı, taşkın koruma ve dekapaj gibi her türlü inşaat işleri ve bu işlerle ilgili tesisat, imalat, ihzarat, nakliye, tamamlama, büyük onarım, restorasyon, çevre düzenlemesi, sondaj, yıkma, güçlendirme ve montaj işleri ile benzeri işlerinin tamamı yapım işidir.
- Bakım ve onarım, taşıma, haberleşme, sigorta, araştırma ve geliştirme, muhasebe, piyasa araştırması ve anket, danışmanlık, tanıtım, basım ve yayım, temizlik, yemek hazırlama ve dağıtım, toplantı, organizasyon, sergileme, koruma ve güvenlik, meslekî eğitim, fotoğraf, film, fikrî ve güzel sanat, bilgisayar sistemlerine yönelik hizmetler ile yazılım hizmetlerini, taşınır ve taşınmaz mal ve hakların kiralanmasını ve benzeri diğer işler hizmet işidir.

1) 6552 sayılı İş Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması ile Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair (Torba) Kanun 11.09.2014 tarih ve 29116 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

İhale makamı olan kamu kurumunun, her hak ediş dönemine ilişkin son üç aylık ücretten sorumluluğu, yasadan doğan bir sorumluluktur. İşverenle ihale makamının birlikte dava edilmesi durumunda, müştereken müteselsilen sorumluluğa dair karar verilmelidir. İhale makamının tek başına dava edildiği durumlarda, işçinin mükerrer yararlanmasını önlemek için işverence sözü edilen ücretlerin ödenip ödenmediğinin araştırılması gerekir. Yargıtayın kararlılık kazanmış olan uygulamasına göre, anahtar teslimi suretiyle ihale edilen işlerde, kamu makamlarının fazla çalışma, hafta tatili ile bayram ve genel tatili alacakları yönlerinden sorumluluğu bulunmamaktadır.²

2) Yargıtay 9.HD-E:2009/12074-K:2010/378-T:19.01.2010

Yargıtay³ “Somut olayda davalılar arasında anahtar teslim şeklinde sözleşme yapılmıştır. Davalı (...) firması kamuya ait olmasa da ihale sözleşmesinin 12’nci maddesinde hak edişlerin her ay ödeneceği, 29’uncu maddesinde yüklenicinin çalıştıracığı işçilere yapım işleri genel şartnamesinin uygulanacağı belirtilmiş olup bunun eki olan Yapım İşleri Şartnamesinin 35’inci maddesinde işçi ücretleri yönünden İş Kanunu’nun 36’ncı maddesinin uygulanacağı belirtilmiştir. Bu sözleşme hükmü nazara alındığından davalı (...) firmasının İş Kanunu’nun 36’ncı maddesi uyarınca işçinin ödenmeyen ücret alacaklarından dolayı sorumluluğu bulunmaktadır. Bu durumda işveren anahtar teslim iş vermiş olup her ay hak ediş ödediğinden davacının tüm çalışma dönemine ilişkin ödenmeyen ücret alacağından İş Kanunu’nun 36’ncı maddesi uyarınca sorumludur. Davalı (...) Elektrik Dağıtım A.Ş. ihale makamı olup davacının sadece ücret alacağından sorumlu olduğu halde fazla çalışma alacağından da sorumlu tutulması hatalıdır” kararında; anahtar teslimi suretiyle ihale edilen işlerde, kamu makamlarının sadece ücret alacağından sorumlu olduğu, fazla çalışma, hafta tatili ile bayram ve genel tatili alacakları yönlerinden sorumluluğunun bulunmadığı, belirtilmiştir.

3) Yargıtay 9.HD-E:2012/3667-K:2013/15212-T:21.05.2013

5.SONUÇ

4857 sayılı İş Kanunu’nun 32’nci maddesine göre ücret bir kimseye bir iş karşılığında işveren veya üçüncü kişiler tarafından sağlanan ve para ile ödenen tutardır. Aynı Kanun’un 36’ncı maddesinde de belirtildiği üzere işverenler, alt işverene iş vermeleri hâlinde, bunların işçilerinin ücretlerinin ödenip ödenmediğini işçinin başvurusu üzerine veya aylık olarak resen kontrol etmekle ve varsa ödenmeyen ücretleri hak edişlerinden keserek işçilerin banka hesabına yatırmakla yükümlüdürler.Yasadan doğan sorumluluk ücret ile sınırlıdır.Yargıtayın kararlılık kazanmış olan uygulamasına göre, anahtar teslimi suretiyle ihale edilen işlerde, kamu makamlarının fazla çalışma, hafta tatili ile bayram ve genel tatili alacakları yönlerinden sorumluluğu bulunmamaktadır.

Kaynakça

1. ÖZDEMİR, Cumhur Sinan,Yargıtay Karar İçtihatlı Ve Açıklamalı İş Kanunu, Ankara, Maliye Postası Yayınları,2012
2. ÖZDEMİR, Cumhur Sinan, Açıklamalı Ve İçtihatlı İş Mevzuatı Rehberi, İstanbul, Maliye Hesap Uzmanları Derneği Yayınları,2011
3. ÖZDEMİR, Cumhur Sinan, İş Kanunu İşveren Ve İşçi Rehberi, Ankara, Adalet Yayınevi, 2010
4. ÖZDEMİR, Cumhur Sinan,Yargıtay Kararları İle Açıklamalı Güncellenmiş İş Kanunu, Ankara,Yaklaşım Yayınları,2009
5. 4857 Sayılı İş Kanunu (10.06.2003 Tarih, 25134 Sayılı Resmi Gazete)
6. 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu (22.01.2002 Tarih,24648 Sayılı Resmi Gazete)
7. 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu (04.02.2011 Tarih,27836 Sayılı Resmi Gazete)
8. Yargıtay Kararı (9.HD-E:2009/12074-K:2010/378-T:19.01.2010)
9. Yargıtay Kararı (9.HD-E:2012/3667-K:2013/15212-T:21.05.2013)

TUSELOG Kapsamında Aile İçi Şiddet Eğitimi Verildi

TUSELOG Programının belediye ortaklık projesinden biri olan ve yerel yönetimlerde toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlılığın geliştirilerek, ortak belediyelerde eşitlik birimlerinin kurulup güçlendirilmesine odaklanan “Türk-İsveç Eşitlik Ağı” çalışmalarını sürdürüyor.

Proje çerçevesinde Avrupa Yerel Yaşamda Kadın Erkek Eşitliği Şartı'nı 2014 yılında imzalayarak yerel eşitlik eylem planlarını hazırlamak üzere çalışmalarına başlayan Kalmar, Ordu Büyükşehir, Giresun ve Osmangazi Belediyelerinin temsilcileri Stockholm'e çalışma ziyareti gerçekleştirdi.

Projenin 27-30 Nisan 2015'de Stockholm'de düzenlen son toplantı programı kapsamında bu belediyelerin temsilcilerine yönelik olarak aile içi şiddet konulu bir de eğitim düzenlendi. Avrupa'da erkek saldırganlara yönelik ilk tedavi merkezi olarak

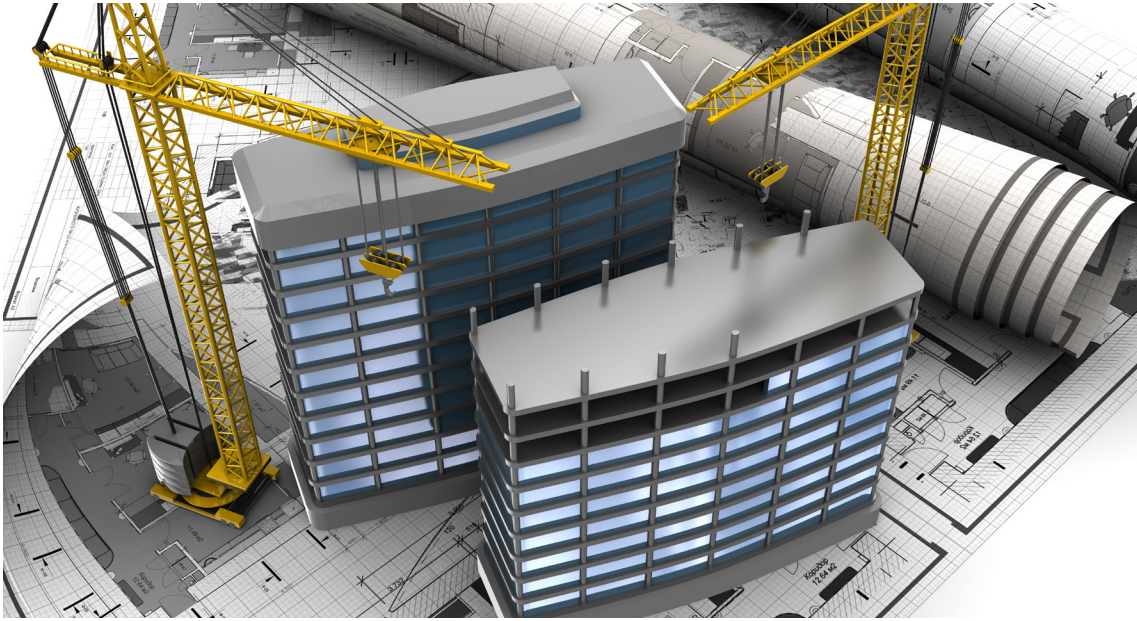
1987 yılında kurulan Şiddete Alternatif Merkezi (ATV) uzmanlarının eğitim verdiği programına Birliğimiz ve İsveç Yerel Yönetimler ve Bölgeler Birliğinden de temsilciler katılım sağladı.

Eğitim sonucunda katılımcılar tarafından, aile içi şiddetle mücadelede yalnız şiddete uğrayanlarla değil, şiddeti uygulayanlarla da çalışmalar yapmanın konunun çözümü için önemli olduğu ifade edildi. Heyet ayrıca Stockholm'deki Avrupa Parlamentosu Temsilciliğini, Solna Belediyesinin Aile İçi Şiddet Merkezini ve Uppsala'da yer alan Kadına Uygulanan Erkek Şiddeti Ulusal Bilgi Merkezini de ziyaret etti.

Kentsel Dönüşüm ve Riskli Alan Uygulamalarının İlçe Belediyelerinin Mülkiyet Hakkı Üzerindeki Etkisi

Sinan ÇINAR

Çankaya Belediyesi / Müfettiş

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15'inci maddesi belediyelere, belediye sınırları ve mücavir alanlar içerisinde taşınmaz alma yetkisi ve bu taşınmazlar üzerinde mülkiyet hakkından kaynaklanan satma, kiraya verme, trampa etme, tahsis etme ve bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesis etme haklarını kullanma yetkisi vermektedir. Ancak bu yetki, 5393 sayılı Kanunun 73'üncü maddesi ve 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun hükümlerince farklı yönlerden kısıtlanmıştır. Söz konusu düzenlemelerin ilçe belediyelerinin taşınmazları üzerindeki mülkiyet hakkına etkileri ve bunun karşısında ilçe belediyelerinin başvurabilecekleri mekanizmalar yukarıda anılan mevzuat çerçevesinde inceleme konusu yapılacaktır.

1. MÜLKİYET HAKKI

Mülkiyet hakkı, temelde herkese karşı ileri sürülebilen aynı bir haktır. Bu hak, malike mal üzerinde kullanma, yararlanma ve tasarrufta bulunma yetkisi vermektedir. Bu hakkı şu şekilde tanımlayabiliriz; mülkiyet hakkı, bir kimsenin, başkasının hakkına zarar vermek ve yasaların koyduğu kayıtlamalara da uymak koşuluyla bir şeyi dilediği gibi kullanma, ürünlerinden yararlanma, tasarruf etme yetkilerini kapsayan aynı bir haktır¹.

1) http://www.msb.gov.tr/ayim/Ayim_makale_detay.asp?IDNO=34
(Erişim Tarihi: 24.10.2014)

1.1. Mülkiyet Hakkının Konusu

Ne mülkiyet hakkının temelini oluşturan Anayasa'nın 35'inci maddesinde, ne de Medeni Kanun'da mülkiyet hakkının konusu tam olarak çizilmemiştir. Bu nedenle de hukuk sistemimizde mülkiyet hakkının konusu Anayasa Mahkemesinin kararları ile şekillenmiştir. Anayasa Mahkemesi kararlarında², maddi ve gayri maddi mallar üzerindeki haklar ile birlikte fikri mülkiyet hakları, marka ve patent hakları ile alacak hakları gibi maddi bir varlığı olmayan haklar da mülkiyet hakkının konusu içerisinde değerlendirilmiştir.

1.2. Mülkiyet Hakkının Kapsamı

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu³, mülkiyet hakkına sahip olan kişinin hukuk düzeninin sınırları içinde, o şey üzerinde dilediği gibi kullanma, yararlanma ve tasarrufta bulunma yetkisine sahip olduğunu düzenlemektedir. Bu yetkileri fiili ve hukuki yetkiler olmak üzere ikiye ayırmak mümkündür. Fiili yetkiler içerisine özellikle, eşyayı elde bulundurma (zilyetlik), kullanma, şeklini değiştirme, tüketme, yok etme, eşyanın ürün ve gelirinden yararlanma, eşyayı ayırma (ifraz) gibi yetkiler girer. Eşya üzerindeki hukuki yetkilere örnek olarak, adi kira veya ürün kirası sözleşmeleri gibi kullanma ve yararlanma hakkının devrine ilişkin borçlandırıci işlemler yapmak, eşya üzerinde ayni hak kurmak, eşyanın mülkiyetini başkasına devretmek veya mülkiyet hakkından feragat etmek (terk) tasarruf işlemleri gösterilebilir.⁴

1.3. Mülkiyet Hakkının Sınırlanması

Anayasa'nın 35'inci maddesinde mülkiyet hakkı sınırsız bir hak olarak düzenlenmemiş, mülkiyet hakkının sınırlamaya tabi tutulabileceği belirtilmiştir. Ancak yine Anayasa'nın 35'inci maddesi ile mülkiyet hakkının "kamu yararı amacıyla" ve "kanunla" sınırlanabileceği

belirtilmiş ve bu sınırlamanın koşulları da kurala bağlanmıştır. Anayasa Mahkemesi, 35'inci madde ile getirilen korumadan özel mülkiyette bulunan malların yanı sıra kamunun mülkiyetinde bulunan malların da yararlanması gerektiği görüşündedir.⁵ Anayasa Mahkemesi verdiği bir kararda⁶, özel mülkiyet için Anayasa'nın 35'inci maddesiyle getirilen korumanın, devletin ve diğer kamu tüzelkişilerinin mülkiyet hakları için de geçerli olduğunu belirtmiştir.

Mülkiyet hakkını sınırlandıran bir düzenlemenin kamu yararı amacıyla ve kanunla yapılmış olması, bunun Anayasa'ya uygun olması için yeterli değildir. Anayasa'nın 13'üncü maddesi uyarınca, bu sınırlamanın demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun ve ölçülü olması, hakkın özüne dokunmaması da gerekir. Nitekim Anayasa Mahkemesi kararları da bu yöndedir.⁷

Türkiye tarafından 10.03.1954 tarihli 6366 sayılı İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Koruma Sözleşmesi ve Buna Ek Protokolün Tasdiki Hakkında Kanun ile onaylanan ve Anayasa'nın 90'ıncı maddesi göz önüne alındığında kanun hükmünde olup hukukumuz açısından uygulanması zorunlu bir düzenleme olan, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Ek 1 No'lu Protokol'ünün 1'inci maddesinde⁸ de mülkiyet hakkının ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak kısıtlanabileceği belirtilmiştir.

5) Suat Şimşek, Mülkiyet Hakkının Kapsamı, Sınırlandırma Nedenleri ve Şartları Açısından 1982 Anayasası ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi: Karşılaştırmalı Bir Analiz, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 2010 (91)

6) Anayasa Mahkemesi'nin 07.07.1994 tarih ve E:1994/49, K:1994/45-2 sayılı kararı

7) Anayasa Mahkemesi'nin 27.02.2014 tarih ve E: 2012/87, K: 2014/41 sayılı kararı

8) Ek 1 No'lu Protokol'ünün 1'inci maddesi: "Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir. Yukarıdaki hükümler, devletlerin, mülkiyetin kamu yararına uygun olarak kullanılmasını düzenlemek veya vergilerin ya da başka harçların veya para cezalarının ödenmesini sağlamak için gerekli gördükleri yasaları uygulama konusunda sahip oldukları hakka hâlel getirmez."

2) Anayasa Mahkemesi'nin 31.1.2008 tarihli ve E:2004/81, K:2008/48 sayılı, 18 19.06.2008 tarihli ve E: 2005/138, K:2008/124 sayılı, 19 10.12.2001 tarihli ve E: 2000/42, K:2001/361 sayılı kararları

3) 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 683. maddesi

4) Prof. Dr. Fikret Eren, Mülkiyet Hukuku, Ankara, Yetkin Yayınları, 3. Baskı, 2014, s.17

Ayrıca 1 No'lu Ek Protokolün 1'inci maddesi, mülkiyetin malikten alınması veya diğer müdahaleler için herhangi bir tazminat hakkını açıkça düzenlememekle birlikte uygulamada dolaylı olarak bunu gerekli kılmaktadır.⁹ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), değeri ile makul oranda bağlantılı bir tazminat ödenmeksizin mülkün kullanılmasından mahrum bırakılmasının orantısız sayılacağını, ancak ekonomik reform ile ilgili veya daha fazla sosyal adalet sağlamak üzere alınan önlemlerde olduğu gibi meşru bir kamu yararı amacının bulunduğu durumlarda uygulanacak tazminatın tam piyasa değerinin altında olabileceğini vurgulamıştır.¹⁰

Mülke müdahaleye izin verilebilmesi için, işlemin kamu yararına hizmet etmesi yeterli değildir, aynı zamanda izlenen yol ile ulaşmak istenen hedef arasında makul bir orantısallık ilişkisinin bulunması da gereklidir.¹¹ AİHM, temel haklara yapılan müdahalelerde diğer şartların yanı sıra “gereklilik” şartını taşıyıp taşımadığına da bakmaktadır.¹²

Anayasa, Anayasa Mahkemesi kararları, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Ek 1 No'lu Protokolü ve AİHM kararları dikkate alındığında, mülkiyet hakkı üzerindeki bir müdahaleye şu durumlarda izin verilmektedir:

- Kanun tarafından öngörülmüş olmalı,
- Kamu yararını amaçlamalı,
- Ölçülü olmalı,
- Demokratik bir toplumda gerekli olmalı.

Mülkiyet hakkı üzerindeki bir sınırlama için bu dört şartın da birlikte yerine getirilmiş olması gerekmektedir. Bu şartlardan birinin dahi yerine getirilmemiş olması Anayasa'nın ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ihlal edildiği anlamına gelecektir.

9) Holy Monasteries-Yunanistan davası, 1994, A-301

10) Monica Carss-Frisk, Mülkiyet Hakkı-Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 1 No'lu Protokolünün 1. Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Kılavuz, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, 2005, s.65

11) James-Birleşik Krallık davası, 1986, A-98

12) Hentrich-Fransa davası, 1994, A-296

2. KENTSEL DÖNÜŞÜM UYGULAMASI

Kentsel dönüşüm, yerleşime konu olmuş bir alan üzerinde gerçekleştirilecek değişimin adı olarak karşımıza çıkmaktadır.¹³ Danıştay kararlarında¹⁴ yerleşime konu olmamış, boş alanlara yönelik alınan kentsel dönüşüm kararlarında şehircilik ilkeleri, planlama esasları ve kamu yararı ile hukuka uyarlık görülmediği belirtilmiştir.

Kentsel dönüşüm kavramı, içerik olarak kapsamında bulunan yerleşim yerinin fiziki durumunun, çevre görüntüsünün geliştirilmesi ve güzelleştirilmesi, sağlıklı ve düzenli bir şehir yaşamına ulaşılabilmesi için gerçekleştirilecek fonksiyon belirlemeleri ve inşai uygulamalarını içeren, yapılaşma sürecinde imar planı bulunmayan ya da imar planlarına göre yapılandırılmamış yerlerin imar planlama faaliyetlerinin temel amaçlarına uygun hale getirilmesine yönelik iyileştirme çalışmalarının toplu adıdır.¹⁵

2.1. Kentsel Dönüşümün Konusu ve Amacı

Kentsel dönüşüm kavramı, 5393 sayılı Kanunun 73'üncü maddesinde düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemeye bakıldığında kentsel dönüşümün amacını;

- Konut alanları, sanayi alanları, ticaret alanları, teknoloji parkları, kamu hizmeti alanları, rekreasyon alanları ve her türlü sosyal donatı alanları oluşturmak,
- Eski kent kısımlarını yeniden inşa ve restore etmek,
- Kentin tarihi ve kültürel dokusunu korumak,
- Deprem riskine karşı tedbirler almak

13) Prof. Dr. Gürsel Öngören ve Prof. Dr. N. İlker Çolak, Kentsel Dönüşüm Hukuku, İstanbul, Öngören Hukuk Yayınları, 2013, s.31

14) Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun 17.03.2014 tarih ve 2013/725 YD itiraz nolu kararı, Danıştay 6. Dairesi'nin 05.10.2009 tarih ve E: 2007/7539, K:2009/9074 sayılı kararı

15) Prof. Dr. Gürsel Öngören ve Prof. Dr. N. İlker Çolak, Kentsel Dönüşüm Hukuku, İstanbul, Öngören Hukuk Yayınları, 2013, s.69

olarak görmekteyiz. İdarelerin Kanunla belirlenen bu kapsamın dışına çıkarak kentsel dönüşüm ve gelişim kararı almaları, işlemi konu yönünden yetkisizlikle sakat hale getirecektir.

Yukarıda belirtilen çerçeve içerisinde değerlendirildiğinde, kentsel dönüşümün konusunu şehircilik ilkeleri, planlama esasları, ekonomik, sosyal veya kamusal gereklilikler bakımından beklentileri karşılamayacak hale geldiği düşünülen kentsel alanlar oluşturmaktadır.

2.2. Kentsel Dönüşümde Yetki

Kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilan etme yetkisi, 5393 sayılı Kanunda yazılı olan konularla sınırlı olmak üzere; belediyeler ve büyükşehir belediye sınırları içinde büyükşehir belediyelerine tanınmıştır. Büyükşehir belediye meclisince uygun görülmesi halinde ilçe belediyeleri kendi sınırları içinde kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilir. Ancak, kamunun mülkiyetinde veya kullanımında olan yerlerde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı ilan edilebilmesi ve uygulama yapılabilmesi için ilgili belediyenin talebi ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca bu yönde karar alınması şarttır.¹⁶

2.3. Kentsel Dönüşümün Mülkiyet Hakkı Üzerindeki Etkisi

Kentsel dönüşüm uygulamaları birçok hak ve özgürlüğü doğrudan ve derinden etkilemektedir. Kentsel dönüşüm uygulamasına gidilen alanda kamu gücü kullanılarak kişilerin mülkiyet hakkı sınırlandırılmaktadır. Yukarıda belirttiğimiz gibi mülkiyet hakkı malike sahibi olduğu şeyi dilediği gibi kullanma, ürünlerinden yararlanma ve tasarrufta bulunma olanağı vermektedir. Kentsel dönüşüm uygulaması, özellikle malikin tasarrufta bulunma yetkisini kısıtlamaktadır.

Kentsel dönüşüm uygulamalarına ilçe belediyelerinin mülkiyet hakkı kapsamında bakıldığında; 5393 sayılı Kanunun kentsel dönüşüm ve gelişim alanı başlıklı 73'üncü maddesinde

büyükşehir belediye sınırları içinde kentsel dönüşüm ve gelişim projesi alanı ilan etmeye büyükşehir belediyelerinin yetkili olduğu, kamunun mülkiyetinde veya kullanımında olan yerlerde kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı ilan edilebilmesi ve uygulama yapılabilmesi için ilgili belediyenin talebi ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu'nca bu yönde karar alınmasının gerektiği, kentsel dönüşüm ve gelişim alanları içinde yer alan eğitim ve sağlık alanları hariç kamuya ait gayrimenkullerin harca esas değer üzerinden belediyelere devredileceği, kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilan edilen yerlerde; ifraz, tevhit, sınırlı ayni hak tesisi ve terkin, cins değişikliği ve yapı ruhsatı verilmesine ilişkin işlemlerin belediyenin izni ile yapılacağına hüküm altına alındığı görülmektedir. Buradaki "belediye" ifadesinin, büyükşehir belediye sınırları içinde kentsel dönüşüm ve gelişim projesi alanı ilan etmeye büyükşehir belediyeleri yetkili olduğundan, "büyükşehir belediyesi" olarak algılanması doğru olacaktır. Bu kapsamda 5393 sayılı Kanun'un 73'üncü maddesine dayanılarak gerçekleştirilen "Kentsel Dönüşüm" uygulamaları, ilçe belediyelerinin mülkiyet hakkını sınırlı ayni hak tesisi yönünden büyükşehir belediyesinin iznine tabi tutmak suretiyle sınırlandırmaktadır.

16) 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 73'üncü maddesi

Söz konusu düzenlemede eğitim ve sağlık alanları hariç tutularak kamuya ait tüm gayrimenkullerin ilgili idareye devredileceği düzenlenmekte, bu suretle malikin mülkiyet hakkından doğan kullanma ve tasarruf yetkisi sınırlandırılmaktadır. Ancak söz konusu düzenlemede, büyükşehir belediyelerine devredilecek olan kamu alanlarının, özel ya da kamusal, hangi amaçla kullanılacağına ilişkin bir çerçeve çizilmemektedir.

3. RİSKLİ ve REZERV ALAN UYGULAMALARI

Riskli ve rezerv alan uygulamalarının dayanağı 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun'dur. Anılan Kanun'da rezerv yapı alanı; bu Kanun uyarınca gerçekleştirilecek uygulamalarda yeni yerleşim alanı olarak kullanılmak üzere belirlenen alanlar olarak riskli alan ise zemin yapısı veya üzerindeki yapılaşma sebebiyle can ve mal kaybına yol açma riski taşıyan alan olarak tanımlanmaktadır.

3.1. Riskli ve Rezerv Alan Uygulamalarının Konusu ve Amacı

Riskli ve rezerv alan uygulamalarının konusunu, afet riski altındaki alanlar ile bu alanlar dışındaki riskli yapılar oluşturmaktadır. Riskli ve rezerv alan uygulamalarının amacını da; afet riski altındaki alanlar ile bu alanlar dışındaki riskli yapıların (ekonomik ömrünü tamamlamış veya depremde yıkılma ya da ağır hasar görme riski taşıyan yapıların) bulunduğu arsa ve arazilerde, fen ve sanat norm ve standartlarına uygun, sağlıklı ve güvenli yaşama çevrelerini teşkil etmek üzere iyileştirme, tasfiye ve yenilemelere olanak sağlamak oluşturmaktadır.

3.2. Riskli ve Rezerv Alan Uygulamalarında Yetki

Rezerv yapı alanı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nca resen belirlenebileceği gibi, TOKİ veya idare (Belediye sınırları içinde belediyeleri, bu sınırlar dışında il özel idarelerini, büyükşehirlerde büyükşehir belediyelerini ve Bakanlık

tarafından yetkilendirilmesi hâlinde büyükşehir belediyesi sınırları içindeki ilçe belediyeleri) Bakanlıktan rezerv yapı alanı belirlenmesi talebinde bulunabilir.¹⁷

Riskli alan, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının görüşü alınarak Bakanlıkça belirlenir ve teklif olarak Bakanlar Kuruluna sunulur. TOKİ veya İdare, Bakanlıktan riskli alan tespit talebinde bulunabilir. Bakanlıkça yapılacak inceleme neticesinde uygun görülen talepler, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'nın görüşü alınarak, teklif olarak Bakanlar Kuruluna sunulur.¹⁸

3.3. Riskli ve Rezerv Alan Uygulamalarının Mülkiyet Hakkı Üzerindeki Etkisi

6306 sayılı Kanun'un tasarrufların kısıtlanması başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrasında "Bakanlık veya uygulamayı yürütmesi hâlinde TOKİ veya İdare, riskli alanlarda, riskli yapıların bulunduğu taşınmazlarda ve rezerv yapı alanlarında bu Kanun kapsamındaki proje ve uygulamalar süresince her türlü imar ve yapılaşma işlemlerini geçici olarak durdurabilir." hükmü düzenlenmiş, ancak bu hüküm, Anayasa Mahkemesi'nin 27/2/2014 tarihli ve E: 2012/87, K: 2014/41 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Söz konusu Anayasa Mahkemesi kararı ile, kararın Resmi Gazete'de yayımlandığı 26.07.2014 tarihinden başlayarak üç ay sonra yürürlüğe girmesi hüküm altına alınmış ve 26.10.2014 tarihi itibarıyla de karar yürürlüğe girmiştir.

Aynı maddede "... 3 üncü maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen taşınmazlar, tahsis ve devir işlemleri sonuçlandırılıncaya kadar Maliye Bakanlığınca satılamaz, kiraya verilemez, tahsis edilemez, ön izne veya irtifak hakkına konu edilemez." denilmektedir. Bu hüküm ile belediye taşınmazları açısından değil, 6306 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen hazinenin özel mülkiyetinde bulunan taşınmazlar açısından bir kısıtlama getirilmektedir.

17) 6306 sayılı Kanunu Uygulama Yönetmeliği 4'üncü madde

18) 6306 sayılı Kanunu Uygulama Yönetmeliği 5'inci madde

Riskli ve rezerv alan uygulamalarına yönelik olarak 6306 sayılı Kanun'un Uygulama Yönetmeliği ile çeşitli düzenlemeler yapılsa da, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Ek 1 No'lu Protokolü'nün 1'inci maddesi ve Anayasa'nın 35'inci maddesi uyarınca yönetmelikler ile mülkiyet hakkı üzerinde kısıtlamaya gidilemeyeceğinden anılan Yönetmelik ile ilçe belediyelerinin mülkiyet hakkı üzerinde bir sınırlama getirilmesi mümkün değildir.

Bu kapsamda riskli ve rezerv alan uygulamaları, ilçe belediyelerinin bu alanlarda planlama ve düzenleme yetkisini kısıtlasa da mülkiyet hakları üzerinde bir sınırlama oluşturmadığı rahatlıkla ifade edilebilir.

4. BELEDİYELERİN BAŞVURABİLECEĞİ YASAL MEKANİZMALAR

4.1. İptal Davası

6306 sayılı Kanun'da¹⁹ belirtildiği üzere, bu Kanun uyarınca tesis edilen idari işlemlere karşı, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu kapsamında tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde iptal davası açılabilir.

Kentsel dönüşüm uygulamaları açısından bakıldığında, 5393 sayılı Kanun'un 73'üncü maddesi kapsamında tesis edilen idari işlemlere karşı da iptal davası açılabilir. Burada dava açma süresi açısından özel kanununda (5393 sayılı Kanun) ayrı bir süre gösterilmediği için dava açma süresi altmış gündür.

6306 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesinde, kentsel dönüşümün söz konusu olduğu davalarda yürütmenin durdurulması kararı verilemeyeceği düzenlenmiştir. Ancak Anayasa Mahkemesinin kararı²⁰ sonucu İdare Mahkemelerinde kentsel dönüşümle ilişkin idari kararların iptali için açılan davalarda, mahkeme eğer idari işlemin uygulanması halinde telafisi güç ve imkânsız zararların doğması durumu varsa ve işlem açıkça hukuka aykırı görünüyorsa, gerekirse davalı idarenin savunmasını bile almadan dava açıldığında yürütmenin durdurulması kararı verebilmektedir.

19) 6306 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesi

20) Anayasa Mahkemesi'nin 01.03.2014 tarihli ve 27.02.2014 tarihli ve E: 2012/87, K:2014/41 sayılı kararı

4.2. Tam Yargı Davası

Kentsel dönüşüm uygulamaları ile ilçe belediyelerinin mülkiyet hakkı üzerinde sınırlandırmaya gidildiği, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM), değeri ile makul oranda bağlantılı bir tazminat ödenmeksizin mülkün kullanımında sınırlamaya gidilmesinin oranlı sayılacağı yönünde kararlar verdiği²¹ Anayasa Mahkemesi'nin özel mülkiyet için Anayasa'nın 35'inci maddesiyle getirilen korumanın devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin mülkiyet hakları için de geçerli olduğunu ifade ettiği hususu birlikte değerlendirildiğinde, kentsel dönüşümü uygulayan idarelerce ilçe belediyelerine tazminat ödenmesi gerekmektedir. Aksi takdirde 2577 sayılı Kanunun

13'üncü maddesi²² kapsamında ilçe belediyelerinin zararlarının tazmini için tam yargı davası açma yoluna başvurabileceği açıktır.

2577 sayılı Kanun kapsamında²³, tam yargı davası açılmadan önce, ilçe belediyelerinin bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka suretle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde ilgili idareye (Büyükşehir Belediyesi, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı) başvurarak zararın giderilmesini istemeleri gerekmektedir. Bu isteklerin kısmen veya tamamen reddi halinde, bu konudaki işlemin tebliğini izleyen günden itibaren veya istek hakkında altmış gün içinde cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren, altmış günlük süresi içinde tam yargı davası açılabilir.

4.3. İdareye Başvuru

İlçe belediyeleri tarafından idari dava veya davalar açılmadan önce idari işlemin kaldırılması, geri alınması değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılması, işlemi yapmış olan idareden (Büyükşehir Belediyesi, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı) idari dava açma süresi içinde istenebilir. Bu başvuru işlemeye başlamış olan idari dava açma süresini durdurur. Altmış gün içinde bir cevap verilmezse istek reddedilmiş sayılır. İsteğin reddedilmesi veya reddedilmiş sayılması halinde dava açma süresi yeniden işlemeye başlar ve başvurma tarihine kadar geçmiş süre de hesaba katılır.²⁴

21) Ancak ekonomik reform ile ilgili veya daha fazla sosyal adalet sağlamak üzere alınan önlemlerde olduğu gibi meşru bir kamu yararı amacının bulunduğu durumlarda uygulanacak tazminatın tam piyasa değerinin altında olabileceğini vurgulamıştır.

22) 2577 sayılı Kanun'un 13'üncü Maddesi: "İdari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların idari dava açmadan önce, bu eylemleri yazılı bildirim üzerine veya başka suretle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde ilgili idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemeleri gereklidir. Bu isteklerin kısmen veya tamamen reddi halinde, bu konudaki işlemin tebliğini izleyen günden itibaren veya istek hakkında altmış gün içinde cevap verilmediği takdirde bu sürenin bittiği tarihten itibaren, dava süresi içinde dava açılabilir."

23) 2577 sayılı Kanunun 13'üncü maddesi

24) 2577 sayılı Kanunun 11'inci maddesi

5. SONUÇ

Kentsel dönüşüm ile riskli ve rezerv alan uygulamalarında ilçe belediyelerinin planlama yetkileri büyük oranda kısıtlamaktadır. Kentsel dönüşüm uygulamaları aynı zamanda ilçe belediyelerinin mülkiyet hakkını da sınırlandırmaktadır. İdare mahkemeleri ve Danıştay kararlarına bakıldığında pek çok kentsel dönüşüm kararının iptal edildiği ya da yürütmesinin durdurulduğu görülmektedir. Bununla birlikte varlıklarını hukuka uygunluk karinesinden yararlanmak suretiyle sürdüren idari işlemlerin iptal kararı/yürütmeyi durdurma kararı verilene kadar geçerli sayılması gerektiği açıktır. İptal kararları ya da yürütmenin durdurulması kararları alınana kadar geçen sürede ilçe belediyelerinin mülklerini kullanma veya mülkleri üzerinde tasarrufta bulunma yetkilerinin sınırlandırılması nedeni ile maddi kayıplar yaşadığı düşünüldüğünde, ilçe belediyelerinin bu kayıplarının tazmini

için idari yargıya başvurma yolunun açık olduğu, ancak ilçe belediyelerinin bu haklarının farkında olmadıkları ya da kullanmadıkları görülmektedir.

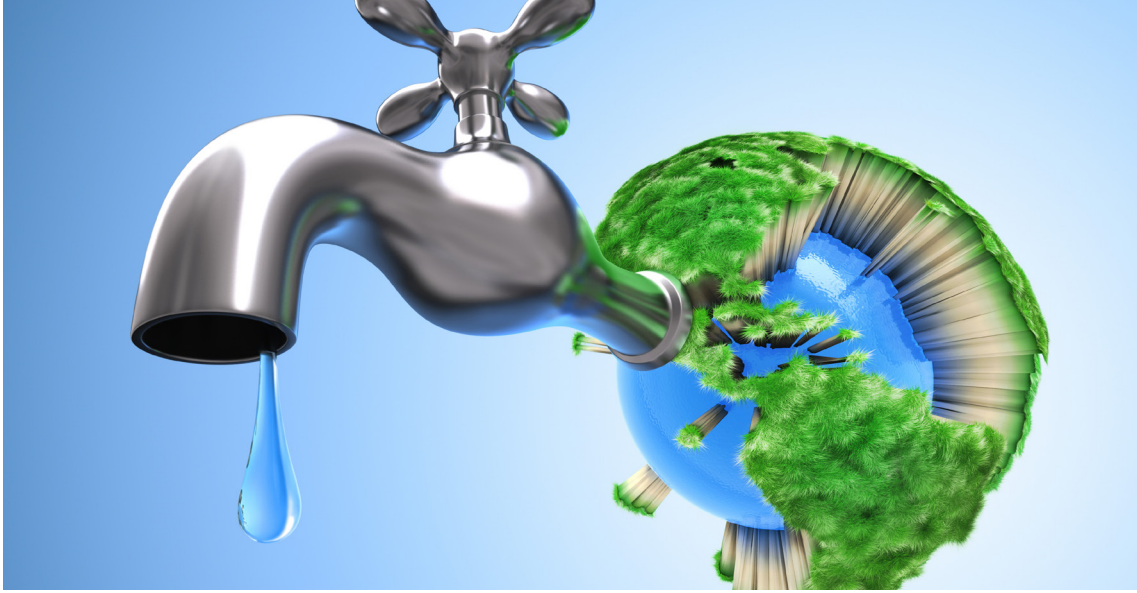
Kaynakça:

1. CARSS-FRISK, Monica; Mülkiyet Hakkı-Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 1 No'lu Protokolünün 1. Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Kılavuz, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, 2005
2. EREN, Fikret; Mülkiyet Hukuku, Ankara, Yetkin Yayınları, 3. Baskı, 2014, s.17
3. ÖNGÖREN, Gürsel; ÇOLAK, N. İlker; Kentsel Dönüşüm Hukuku, İstanbul, Öngören Hukuk Yayınları, 2013
4. ÖZMEN, Münici; AİHM'ye Bireysel Başvurunun Önemi, Ankara, Ankara Barosu Başkanlığı, 2013
5. ŞİMŞEK, Suat; Mülkiyet Hakkının Kapsamı, Sınırlandırma Nedenleri ve Şartları Açısından 1982 Anayasası ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi: Karşılaştırmalı Bir Analiz, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 2010 (91)
6. ERDOĞAN, Yavuz; Kamu Hukuku Açısından Mülkiyet Hakkı http://www.msb.gov.tr/ayim/ayim_makale_detay.asp?IDNO=34 (Erişim Tarihi: 24.10.2014)

Su ve Kanalizasyon İdarelerinde KDV Tevkifatı

Mikail İNCE

ASKİ Genel Müdürlüğü / İç Denetçi - YMM

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu¹'nin “**Vergi Sorumlusu**” başlığını taşıyan 9'uncu maddesinin (1) numaralı fıkrasına göre, mükellefin Türkiye içinde ikametgâhının, işyerinin, kanuni merkezi ve iş merkezinin bulunmaması hallerinde ve **gerekli görülen diğer hallerde** Maliye Bakanlığı vergi alacağının emniyet altına alınması amacıyla, vergiye tabi işlemlere taraf olanları verginin ödenmesinden sorumlu tutma yetkisine sahiptir. Görüldüğü üzere, vergi alacağını güvence altına almak amacıyla düzenlenen bu madde sadece ikametgâhı, işyeri, kanuni merkezi ve iş merkezi Türkiye’de bulunmayanlar için öngörülmüş değildir. Maliye Bakanlığı, bunların dışında **gerekli gördüğü diğer hallerde de** verginin ödenmesinden işleme taraf olanları (bazı kişi ve kurumları) sorumlu tutabilecektir.

Maddede belirtilen işlemlere taraf olanlar, kendine mal teslim edilen veya hizmet ifa edilen kişi ve/veya kurumlardır. Bunlar, verginin tam olarak kesilip ödenmesinden ve bununla ilgili diğer ödevleri yerine getirmekten mükellef gibi sorumlu olacaklardır.

KDV tevkifatı ihtiyari bir uygulama olmayıp, Maliye Bakanlığınca tevkifat uygulaması kapsamına alınan işlemlerde alıcılar tarafından tevkifat yapılması zorunludur. Diğer taraftan, Maliye Bakanlığınca tevkifat kapsamına alınmamış işlemlerde alıcılar tarafından tevkifat yapılması mümkün değildir.

Bilindiği üzere, 1 Mayıs 2014 tarihinde yürürlüğe giren Yeni Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliğiyle² 1 ila 123 seri numaralı Katma Değer Vergisi Genel Tebliği yeni tebliğin yürürlük tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmış olup, Katma Değer Vergisine ilişkin yayımlanmış bütün tebliğler bu tebliğin çatısı altında birleştirilmiştir.

1) 02.11.1984 tarih ve 18563 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

2) 26.04.2014 tarih ve 28983 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Bu çalışmamızda, Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği doğrultusunda gerek mevcut Su ve Kanalizasyon İdareleri gerekse 6360 sayılı Yasa'yla³ yeni kurulan Su ve Kanalizasyon İdarelerine yardımcı olmak üzere örnek uygulamalar eşliğinde konu açıklanmaya çalışılacaktır.

1. SU VE KANALİZASYON İDARELERİ GENEL MÜDÜRLÜKLERİNİN KISMI KDV TEVKİFATI YAPMAKLA SORUMLU TUTULACAĞI GRUP

Kısmi tevkifat uygulanacak işlemlerde, işlem bedeli üzerinden hesaplanan KDV'nin tamamı değil, bu işlemler için izleyen bölümlerde belirlenen orandaki kısmı, alıcılar tarafından sorumlu sıfatıyla beyan edilip ödenecek; tevkifata tabi tutulmayan kısım ise satıcılar tarafından mükellef sıfatıyla beyan edilip (beyannameye ödenmesi gereken KDV çıkması halinde) ödenecektir.

Kısmi tevkifat uygulanacak işlemler, söz konusu bölümlerde belirtilenlerle sınırlı olup, bunlar dışındaki işlemlerde işleme muhatap olanlar tarafından kısmi tevkifat yapılmayacaktır. (Örneğin Su ve Kanalizasyon idareleri yaptırmış oldukları yapım işleri, aktiflerine kayıtlı makine, teçhizat, demirbaş ve taşıtların bakım ve onarım gibi hizmetleri dolayısıyla yapacakları hak ediş ödemelerinden tebliğde sayılmadığı için tevkifat yapamayacaklardır.)

Kısmi tevkifat uygulaması kapsamında KDV tevkifatı yapmak üzere sorumlu tutulabilecekler aşağıda iki grup halinde sayılmıştır. Buna göre;

- a) **KDV mükellefleri (sadece sorumlu sıfatıyla KDV ödeyenler bu kapsama dahil değildir)**
- b) **Belirlenmiş alıcılar (KDV mükellefi olsun olmasın). Bu alıcılar da şunlardır:**

-5018 sayılı Kanuna ekli cetvellerde yer alan idare, kurum ve kuruluşlar, il özel idareleri ve bunların teşkil ettikleri birlikler, belediyelerin

teşkil ettikleri birlikler ile köylere hizmet götürme birlikleri,

- Yukarıda sayılanlar dışındaki, kanunla kurulan kamu kurum ve kuruluşları,

- ...

- ...

Bu tebliğ kapsamında Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüklerinin tevkifat yapma yükümlülükleri ile sorumlulukları ise Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığına bağlı Vergi Dairesi Başkanlıkları tarafından verilen özelgelerle ortaya konulmuştur. Farklı Vergi Dairesi Başkanlıkları tarafından değişik tarihlerde sadece Su ve Kanalizasyon İdarelerinin isimlerini değiştirmek suretiyle kopyala-yapıştır usulüyle özelgeler verilmiştir. Verilen bu özelgelerde⁴ "... 2560 sayılı Kanun, "İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun" olup, bu Kanunla kurulmuş olan idare İSKİ'dir. Buna göre İSKİ Genel Müdürlüğü, kanunla kurulmuş bir kamu kuruluşu niteliğine sahip olup, 117 seri numaralı KDV Genel Tebliğinin (3.1.2/b) ayrımında sayılan **idare, kurum ve kuruluşlardan** birisi olarak tevkifat yapmakla sorumludur. Ancak, diğer büyükşehir belediyelerine ait su ve kanalizasyon idarelerinin özel bir kuruluş kanunu bulunmamaktadır. Bunlar, 2560 sayılı Kanun kapsamında faaliyet göstermekle beraber kendilerine özel bir kuruluş kanunları bulunmadığından Ancak, Kurumunuz KDV mükellefi olduğundan, Tebliğin (3.1.2/a) ayrımına göre.....hizmet alımlarına ait KDV tutarı üzerinden tevkifat yapmakla sorumludur." şeklindedir.

Bahsi geçen özelgeler verilene kadar Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlükleri kısmi KDV tevkifatı uygulamalarında tebliğin **b-Belirlenmiş Alıcılar** bendine göre işlem yapmaktaydılar.

3) 06.12.2012 tarih ve 28489 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

4) Örneğin Antalya Vergi Dairesi Başkanlığı tarafından verilen 15.08.2012 tarih ve 402 sayılı ve KDV Tevkifatı konulu özelgesi

Fakat verilen bu özelgelerle, sadece İSKİ Genel Müdürlüğü, kanunla kurulmuş bir kamu kuruluşu niteliğine sahip, 117 Seri No.lu KDV Genel Tebliğinin (3.1.2/b-Belirlenmiş Alıcılar) ayrımında sayılan idare, kurum ve kuruluşlardan birisi olarak tevkifat yapmakla sorumlu olduğu kabul edilmiştir. Ancak, diğer büyükşehir belediyelerine ait su ve kanalizasyon idarelerinin ise özel kuruluş kanunu bulunmadığından bahisle aynı tebliğin (3.1.2/a-KDV mükellefleri) grubuna göre tevkifat yapmakla yükümlü kılınmıştır. Vergi Dairesi Başkanlıkları, İSKİ haricinde ki diğer Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüklerini kanunla kurulmuş idareler olarak kabul etmeyerek 2560 sayılı İSKİ Kanunu'nun “*Bu kanun diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanır.*” (Ek Madde-5) hükmünü KDV tevkifatı uygulaması açısından kadük bırakmıştır.

2. SU VE KANALİZASYON İDARELERİ GENEL MÜDÜRLÜKLERİ TARAFINDAN KİSMİ TEVKİFAT UYGULANACAK “HİZMETLER”

Aşağıda sayılan bazı hizmet türlerinde ki “kapsam” bölümleri KDV uygulama tebliğinde ayrıntılı olarak açıklandığı için kısaca değinilmiştir.

2.1. İşgücü Temin Hizmetleri

2.1.1. Tevkifat Oranı

Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüklerinde faaliyetlerinin yürütülmesi ile ilgili işlemlerde kullanılan işgücünün sağlanması şeklinde verilen hizmetlerde (işgücü temin hizmeti alımlarında), bu idareler tarafından (9/10) oranında KDV tevkifatı uygulanır.

2.1.2. Kapsam

Gerçek veya tüzel kişiler, faaliyetlerinin yürütülmesine ilişkin olarak ihtiyaç duydukları işgücünü, kendilerine hizmet akdi ile bağlı ücretli statüsünde hizmet erbabı çalıştırarak temin etmek yerine, alt işverenlerden veya bu alanda ya da başka alanlarda faaliyette bulunan diğer kişi, kurum, kuruluş veya organizasyonlardan temin etmektedirler.

Bu tür hizmetler, esas itibarıyla, temin edilen elemanların, hizmeti alan işletmenin bilfiil sevk, idare ve kontrolü altında çalıştırılabilmesinin mümkün bulunduğu durumlarda tevkifat kapsamına girmektedir.

Bu şekilde ortaya çıkan hizmetlerde aşağıdaki şartların varlığı halinde tevkifat uygulanır:

- Temin edilen elemanların, hizmeti alana ücretli statüsünde hizmet akdiyle bağlı olmaması gerekmektedir.
- Temin edilen elemanların, hizmeti alanın sevk, idare ve kontrolü altında çalıştırılması gerekmektedir. Elemanların işletmenin mal ve hizmet üretimi safhalarından

herhangi birinde çalıştırılması halinde, sevk, idare ve kontrolün hizmeti alan işletmede olduğu kabul edilir.

Dolayısıyla işgücü temin hizmetinin varlığının tespitinde; hizmetin ifasında kullanılan elemanların işgücü temin hizmetini veren firmaların bünyesinde bulunması ve ona hizmet akdiyle bağlı olması, hizmeti alanın sevk, idare ve kontrolü altında çalıştırılması gibi karineler göz önünde bulundurulur, bu hususların varlığı, taraflar arasında bir sözleşme yapılmışsa bu sözleşmedeki hükümler veya sözleşmeye bağlı teknik şartnamedeki açıklamalar da dikkate alınarak tespit edilir.

İşgücü temin hizmeti veren mükellefin, söz konusu hizmeti bir başka mükelleften temin ettiği elemanları kullanarak sunması halinde, sadece kendisine verilen işgücü temin hizmetinde tevkifat uygulanır.

Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüklerine verilen özel güvenlik ve koruma hizmetleri de işgücü temin hizmeti kapsamında tevkifata tabi tutulur. Buna göre, güvenlik hizmetleri sektöründe faaliyet gösteren işletmeler tarafından verilen;

- Sabotaj, yangın, hırsızlık, soygun, yağma, yıkma tehditlerine karşı caydırıcı ön tedbirleri alma,
- Tesis, alan, alış-veriş merkezi, bina, nakil vasıtaları, konut, işyeri, etkinlik, gösteri, toplantı, kutlama, tören, müsabaka, organizasyon ve benzerlerinin güvenliğini sağlama,
- Arama ve kurtarma, özel eğitimli şoför,
- Güvenlik sistemi oluşturma ve izleme, giriş çıkış kontrolü, güvenlik etütleri hazırlama, personel güvenlik tahkikatları yapma, araştırma, koruma,
- Güvenlik ve korumaya yönelik eğitim ve danışmanlık,
- Değerli evrak, nakit, koleksiyon, maden ve eşya gibi kıymetlerin bir yerden başka bir yere transferi,
- İkaz-ihbar, alarm izleme ve benzeri tüm hizmetler işgücü temin hizmeti kapsamında tevkifata tabidir.

2.2. Yapı Denetim Hizmetleri

2.2.1. Tevkifat Oranı

Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüklerine verilen yapı denetim hizmetlerinde, bu idareler tarafından **(9/10)** oranında KDV tevkifatı uygulanır.

2.2.2. Kapsam

Tevkifatın kapsamını, yapı denetim firmalarınca verilen yapı denetim hizmetleri oluşturmaktadır. Su yapıları denetim hizmeti ve benzeri hizmetler de bu kapsamda değerlendirilir.

Tevkifat yapmakla sorumlu tutulanlara verilen yapı denetim hizmetlerinde, bedelin kamu kurumları aracılığıyla ödenmesi halinde tevkifat, hizmeti satın alan ve adına yapı denetim hizmeti faturası düzenlenen tarafından uygulanır. Kamu kurumları tarafından bizzat satın alınmayan yapı denetim hizmetlerine ilişkin bedellerin, bunlar adına açılan hesaplardan ödenmesi nedeniyle sorumlu sıfatıyla KDV tevkifatı yapmaları söz konusu değildir.

Arsa karşılığı inşaat işlerinde, hizmet bedeli müteahhit tarafından ödenmekle birlikte yapı denetim hizmetine ait fatura ilgili mevzuatı gereğince inşaat ruhsat sahibi (arsa sahibi) adına düzenlendiğinden, inşaat ruhsat sahibinin mükellefiyet durumuna göre hareket edilir. Ruhsat sahibinin Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlükleri olması halinde, tevkifat uygulamasına ilişkin işlem tesis edilir.

2.3. Fason Olarak Yaptırılan Tekstil ve Konfeksiyon İşleri, Çanta ve Ayakkabı Dikim İşleri ve Bu İşlere Aracılık Hizmetleri

2.3.1. Tevkifat Oranı

Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüklerine yapılan fason tekstil ve konfeksiyon işleri, fason çanta ve ayakkabı dikim işleri ile fason işleri ile ilgili aracılık hizmetlerinde, bu idareler tarafından **(5/10)** oranında KDV tevkifatı uygulanır.

2.3.2. Kapsam

Tevkifat kapsamına;

- Deriden mamul giyim eşyalarına ilişkin fason işler de dahil olmak üzere fason tekstil ve konfeksiyon işleri (perde, halı, mobilya kumaşı ve örtüsü, havlu, otokoltuk kumaşı, çuval ve benzerleri ile bunların imalinde kullanılacak iplik veya kumaşa verilen fason hizmetler dahil),
- Fason çanta, kemer, cüzdan ve benzerleri ile ayakkabı (terlik, çizme ve benzerleri dahil) dikim işleri (söz konusu malların dikimi dışında tadil ve onarım şeklinde ortaya çıkan hizmetler hariç)
- Bu işlerle ilgili aracılık hizmetleri girmektedir.
- **Fason İşlerle İlgili Aracılık Hizmetleri**

2.4. Turistik Mağazalara Verilen Müşteri Bulma / Götürme Hizmetleri

2.4.1. Tevkifat Oranı

Tebliğde sayılmakla birlikte uygulamada nadiren karşılaşılabilecek bir hizmet olması nedeniyle sadece başlık itibarıyla değinilmiştir. (Tevkifat oranı 9/10 dur.)

2.5. Spor Kulüplerinin Yayın, Reklâm ve İsim Hakkı Gelirlerine Konu İşlemleri

2.5.1. Tevkifat Oranı

Tebliğde sayılmakla birlikte uygulamada nadiren karşılaşılabilecek bir hizmet olması nedeniyle sadece başlık itibarıyla değinilmiştir. (Tevkifat oranı 9/10 dur.)

2.6. Temizlik, Çevre ve Bahçe Bakım Hizmetleri

2.6.1. Tevkifat Oranı

Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüklerine verilen ve aşağıda sayılan; temizlik, çevre ve bahçe bakım hizmeti alımlarında, bu idareler tarafından **(7/10)** oranında KDV tevkifatı uygulanır.

2.6.2. Kapsam

Temizlik hizmetleri sektörünün yaygın olarak sunduğu hizmetler;

- Bina temizliği,
-

(Diğer sayılan hizmetler, Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüklerinin faaliyet alanıyla ilgili olmadığı için burada ayrıca yazılmamıştır.)

tevkifat uygulaması kapsamındadır.

Bina temizliğine; binaların müstemilat ve eklentileri dahil iç ve dış cephesinin temizliği ile her türlü mefruşatının (halı, perde, koltuk, süs

eşyası vb.) bina içinde veya dışında yaptırılan temizliği dahildir. Ayrıca havlu, çarşaf, elbise, çamaşır gibi eşyaların temizlettirilmesi veya yıkattırılması da temizlik hizmetleri kapsamında tevkifata tabidir.

Ancak, temizlik işlerinde kullanılacak deterjan, süpürge gibi alet-edevat ve sarf malzemelerinin satın alınması sırasında tevkifat uygulanmaz.

2.7. Servis Taşımacılığı Hizmeti

2.7.1. Tevkifat Oranı

Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüklerinin, aşağıda kapsamı belirtilen taşımacılık hizmeti alımlarında **(5/10)** oranında KDV tevkifatı uygulanır.

2.7.2. Kapsam

Bu bölüm kapsamına, personel, öğrenci, müşteri ve benzerlerinin belirli bir güzergah dâhilinde taşınması amacıyla ihdas ettikleri

servis hizmetlerine ilişkin olarak yaptıkları taşımacılık hizmeti alımları girmektedir. Söz konusu hizmetin, tahsis edilmiş özel plakalı araçlar ile yapılıp yapılmaması tevkifat uygulaması kapsamında işlem tesisine engel değildir.

3. SU VE KANALİZASYON İDARELERİ GENEL MÜDÜRLÜKLERİ TARAFINDAN KİSMİ TEVKİFAT UYGULANMAYACAK “HİZMETLER”

Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlükleri tarafından aşağıda sayılan hizmet alımlarında ise tevkifat yapılmayacaktır. Bu idareler tarafından hizmet yaptırılması/alınması hallerinde KDV nin tamamı hizmeti yapan firmalara ödenecektir. Dolayısıyla aşağıda sayılan hizmetlerin alınması hallerinde bu idareler tarafından tevkifat yapılmayacağından 2 nolu (sorumlu sıfatıyla) KDV beyannamesi de verilmeyecektir.

3.1. Yapım İşleri ile Bu İşlerle Birlikte İfa Edilen Mühendislik-Mimarlık ve Etüt-Proje Hizmetleri

3.2. Etüt, Plan-Proje, Danışmanlık, Denetim ve Benzeri Hizmetler

3.3. Makine, Teçhizat, Demirbaş ve Taşıtlara Ait Tadil, Bakım ve Onarım Hizmetleri

3.4. Yemek Servis ve Organizasyon Hizmetleri

3.5. Her Türlü Baskı ve Basım Hizmetleri

4. SU VE KANALİZASYON İDARELERİ GENEL MÜDÜRLÜKLERİ TARAFINDAN KISMİ TEVKİFAT UYGULANACAK “TESLİMLER”

Tebliğde yer alan ve aşağıda sayılan tüm teslimler Su ve Kanalizasyon İdareleri Genel Müdürlükleri tarafından tevkifata tabi tutulacaktır. Aşağıda sayılan teslim türlerinde ki “kapsam” bölümleri KDV uygulama tebliğinde ayrıntılı olarak açıklandığı için kısaca değinilmiştir/değinilmemiştir.

4.1. Külçe Metal Teslimleri

4.1.1. Tevkifat Oranı

Her türlü hurda metallerden elde edilen külçeler ile hurda metallerden elde edilenler dışındaki bakır, çinko, alüminyum ve kurşun külçelerinin Su ve Kanalizasyon İdareleri Genel Müdürlüklerine teslimi hallerinde, **(7/10)** oranında KDV tevkifatı uygulanır.

Hurda metallerden elde edilenler dışındaki bakır, çinko, alüminyum ve kurşun külçelerinin ithalatçıları ve ilk üreticileri (cevherden üretim yapanlar) tarafından yapılan teslimlerinde tevkifat uygulanmaz, bu safhalardan sonraki el değiştirmelerde ise tevkifat uygulanır. Hurda metalden elde edilen külçelerin it-

halatçıları ve üreticileri tarafından tesliminde de tevkifat uygulanır.

4.1.2. Kapsam

Tevkifat kapsamına, her türlü hurda metallerden elde edilen külçeler ile hurda metallerden elde edilenler dışındaki bakır, çinko, alüminyum ve kurşun külçelerinin teslimi girmektedir. Slab, billet (biyet), kütük ve ingot teslimleri de bu uygulama bakımından külçe olarak değerlendirilir.

4.2. Bakır, Çinko, Alüminyum ve Kurşun Ürünlerinin Teslimi

4.2.1. Tevkifat Oranı

Bakır ve alaşımlarından, çinko ve alaşımlarından, alüminyum ve alaşımlarından, kurşun ve alaşımlarından meydana gelen mamul ürünlerin Su ve Kanalizasyon İdareleri Genel Müdürlüklerine tesliminde **(5/10)** oranında KDV tevkifatı uygulanır.

Bunların, ilk üreticileri (cevherden üretim yapanlar) ile ithalatçıları tarafından tesliminde tevkifat uygulanmaz, sonraki safhaların teslimleri ise tevkifata tabidir.

4.2.2. Kapsam

Tevkifat kapsamına bakır ve alaşımlarından, çinko ve alaşımlarından, alüminyum ve alaşımlarından, kurşun ve alaşımlarından mamul; anot, katot, granül, filmaşın, profil, levha, tabaka, rulo, şerit, panel, sac, boru, pirinç çubuk, lama, her türlü tel ve benzerleri, çinko oksit ile kurşun ve alaşımlarından mamul, tuğla, mühür, yaprak, plaka, folyo, pul, saçma, ızgara, toz, kurşun oksit, kurşun monoksit, kırmızı oksit ve benzerleri girmektedir.

4.3. Hurda ve Atık Teslimi

Metal, plastik, lastik, kauçuk, kâğıt, cam hurda ve atıklarının teslimi 3065 sayılı Kanunun (17/4-g) maddesi gereğince KDV’den müstesnadır. Ancak, bu malların teslimi ile ilgili ola-

rak aynı Kanunun (18/1) inci maddesine göre istisnadan vazgeçilmesi mümkündür.

İstisnadan vazgeçenlerin metal, plastik, lastik, kauçuk, kâğıt, cam hurda ve atıklarının Su ve Kanalizasyon İdareleri Genel Müdürlüklerine tesliminde bu idareler tarafından **(5/10)** oranında KDV tevkifatı uygulanır.

4.4. Metal, Plastik, Lastik, Kauçuk, Kâğıt, Cam Hurda ve Atıklarından Elde Edilen Hammadde Teslimi

4.4.1. Tevkifat Oranı

KDV mükellefleri tarafından Metal, Plastik, Lastik, Kauçuk, Kâğıt, Cam Hurda ve Atıklarından Elde Edilen Hammaddelerin Su ve Kanalizasyon İdareleri Genel Müdürlüklerine tesliminde **(9/10)** oranında KDV tevkifatı uygulanır.

Söz konusu ürünlerin teslimleri, 3065 sayılı Kanunun (17/4-g) maddesi kapsamında olmayıp, genel oranda (%18) KDV'ye tabi bulunmaktadır. Bunların, ithalatçıları tarafından tesliminde tevkifat uygulanmaz, sonraki safhaların teslimleri ise tevkifata tabidir.

4.4.2. Kapsam

Metal, plastik, lastik, kauçuk, kâğıt, cam hurda ve atıklarının çeşitli işlemlerden geçirilip işlenmesi sonucunda elde edilen ve genellikle hurda ve atık niteliklerini kaybederek metal, plastik, lastik, kauçuk, kâğıt ve cam esaslı malzeme imalatında hammadde olarak kullanılan mamul niteliğindeki kırık, çapak, toz, granül ve benzeri ürünlerin teslimi tevkifat uygulaması kapsamındadır.

4.5. Pamuk, Tiftik, Yün ve Yapağı ile Ham Post ve Deri Teslimleri

KDV mükellefleri tarafından Pamuk, Tiftik, Yün ve Yapağı ile Ham Post ve Derilerin Su ve Kanalizasyon İdareleri Genel Müdürlükle-

rine tesliminde, **(9/10)** oranında KDV tevkifatı uygulanır.

4.6. Ağaç ve Orman Ürünleri Teslimi

Su ve Kanalizasyon İdareleri Genel Müdürlüklerinin ağaç ve orman ürünleri (ürün, artık, talaş ve kırıntı) alımlarında **(5/10)** oranında KDV tevkifatı uygulanır.

Yukarıda da açıklandığı üzere, Su ve Kanalizasyon İdareleri Genel Müdürlükleri tarafından tevkifat uygulanacak/uygulanmayacak “hizmetler” ile tevkifat uygulanacak “teslimleri” gösteren özet tablo bu idarelerin işlemlerinde yararlanılması amacıyla aşağıda sunulmuştur. (Tabloda ayrıca Su ve Kanalizasyon İdareleri haricinde b-belirlenmiş alıcılar grubunda yer alan kurum ve kuruluşların hangi hizmet/teslimlerden kısmi tevkifat yapacakları/yapmayacaklarına da yer verilmiştir.)

Tablo 1- Su ve Kanalizasyon İdareleri Genel Müdürlükleri İçin Özet Kısmi Tevkifat Tablosu

	Hizmet/Teslim Türü ile Tevkifat Oranları
2.1.3.2. Kısmi Tevkifat Uygulanmayacak “Hizmetler”	2.1.3.2.1. Yapım İşleri ile Bu İşlerle Birlikte İfa Edilen Mühendislik-Mimarlık ve Etüt-Proje Hizmetleri (2/10)
	2.1.3.2.2. Etüt, Plan-Proje, Danışmanlık, Denetim ve Benzeri Hizmetler (9/10)
	2.1.3.2.3. Makine, Teçhizat, Demirbaş ve Taşıtlara Ait Tadil, Bakım ve Onarım Hizmetleri (5/10)
	2.1.3.2.4. Yemek Servis ve Organizasyon Hizmetleri (5/10)
	2.1.3.2.12. Her Türlü Baskı ve Basım Hizmetleri (5/10)
2.1.3.2. Kısmi Tevkifat Uygulanacak “Hizmetler”	2.1.3.2.5. İşgücü Temin Hizmetleri (9/10)
	2.1.3.2.6. Yapı Denetim Hizmetleri (9/10)
	2.1.3.2.7. Fason Olarak Yaptırılan Tekstil ve Konfeksiyon İşleri, Çanta ve Ayakkabı Dikim İşleri ve Bu İşlere Aracılık Hizmetleri (5/10)
	2.1.3.2.7.3. Fason İşlerle İlgili Aracılık Hizmetleri (5/10)
	2.1.3.2.8. Turistik Mağazalara Verilen Müşteri Bulma / Götürme Hizmetleri (9/10)
	2.1.3.2.9. Spor Kulüplerinin Yayın, Reklam ve İsim Hakkı Gelirlerine Konu İşlemleri (9/10)
	2.1.3.2.10. Temizlik, Çevre ve Bahçe Bakım Hizmetleri (7/10)
	2.1.3.2.11. Servis Taşımacılığı Hizmeti (5/10)
2.1.3.3. Kısmi Tevkifat Uygulanacak “Teslimler”	2.1.3.3.1. Külçe Metal Teslimleri (7/10)
	2.1.3.3.2. Bakır, Çinko, Alüminyum ve Kurşun Ürünlerinin Teslimi (5/10)
	2.1.3.3.3. Hurda ve Atık Teslimi (5/10)
	2.1.3.3.4. Metal, Plastik, Lastik, Kauçuk, Kâğıt, Cam Hurda ve Atıklarından Elde Edilen Hammadde Teslimi (9/10)
	2.1.3.3.5. Pamuk, Tiftik, Yün ve Yapağı ile Ham Post ve Deri Teslimleri (9/10)
	2.1.3.3.6. Ağaç ve Orman Ürünleri Teslimi (5/10)

5. TEVKİFAT UYGULAMASINDA ÖZELLİKLİ HUSUSLAR

5.1. Belge Düzeni

Tevkifata tabi işlemler dolayısıyla hizmet/teslimi gerçekleştiren satıcılar tarafından Su ve Kanalizasyon İdareleri Genel Müdürlükleri adına düzenlenecek belgelerde; “İşlem Bedeli”, “Hesaplanan KDV”, “Tevkifat Oranı”, “Alıcı (Su ve Kanalizasyon İdareleri) Tarafından Tevkif Edilecek KDV Tutarı”, “Tevkifat Dahil Toplam Tutar” ve “Tevkifattan Sonra Tahsil Edilmesi Gereken Toplam Bedel (Tevkifat Hariç Toplam Tutar)” ayrıca gösterilir. Bu fatura satıcı açısından, işlem bedeli üzerinden hesaplanan KDV’ye tevkifat uygulandığını tevsik eden belge mahiyetini de taşımaktadır. Faturaya, borçlanılan miktar olarak rakam ve yazı ile tevkifattan sonra kalan tutar yazılır.

Örnek: KDV hariç 3.000 TL tutarındaki (% 18) oranında KDV’ye tabi bir işlem (5/10) oranında KDV tevkifatına tabidir. Bu işleme ait fatura aşağıdaki şekilde düzenlenecektir:

İşlem Bedeli :	3.000 TL
Hesaplanan KDV :	540 TL
Tevkifat Oranı :	5/10
Alıcı tarafından Tevkif Edilecek KDV :	270 TL
Tevkifat Dahil Toplam Tutar :	3.540 TL
Tevkifat Hariç Toplam Tutar :	3.270 TL

Tevkifata tabi tutulan işlemlerle tevkifat uygulaması kapsamında bulunmayan işlemlerin birlikte yapılması halinde bu işlemlerin tek fatura ile belgelendirilmesi mümkündür.

KATMA DEĞER VERGİSİ BEYANNAMESİ 1015 B

(Vergi Sorumluları İçin)

VERGİ DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜNE

İL-İLÇE

VERGİLENDİRME DÖNEMİ						YILI :	
OCA	ŞUB	MAR	NİS	MAY	HAZ		
TEM	AĞU	EYL	EKL	KAS	ARA		

V.D.KODU
(Vergi Dairesince
Doldurulacaktır.)

2

VERGİ SORUMLUSUNUN

1	Vergi Kimlik Numarası (*)	
2	E-Posta Adresi	
3	Telefon No:	(Alan Kodu) (Region)
4	Soyadı (Unvanı)	
5	Adı	

TABLO - 1 TAM TEVKİFAT UYGULANAN İŞLEMLERE AİT BİLDİRİM					
Matrah		KDV Oranı (%)	Vergi		
(Türk Lirası)		(Kr)	(Türk Lirası)		(Kr)
6			7		
8			9		
10			11		
12			13		
14	Matrah Toplamı (6+8+10+12)				
15	Vergi Toplamı (7+9+11+13)				
TABLO - 2 KİSMİ TEVKİFAT UYGULANAN İŞLEMLERE AİT BİLDİRİM					
Matrah	KDV Oranı (%)	Tevkifat Oranı (%)	Vergi		

5.2. Su ve Kanalizasyon İdareleri Genel Müdürlükleri Tarafından Yapılacak Yevmiye Kaydı ve Verilecek Beyannamelerin Düzenlenmesi

Su ve Kanalizasyon İdareleri Genel Müdürlükleri vergi sorumlusu sıfatıyla tevkif ettikleri vergiyi, vergi sorumlularına ait 2 No.lu KDV Beyannamesi ile beyan ederler. 2 No.lu KDV Beyannamesinde herhangi bir surette indirim yapılması mümkün olmadığından tevkif edilen KDV'nin tamamının beyan edilerek vergi dairesine ödenmesi gerekmektedir.

Tevkifat uygulayan bu idarelerin su satışlarından dolayı KDV mükellefiyetinin bulunması ve tevkifat uyguladığı teslim veya hizmeti indirim hakkı tanınan işlemlerde kullanacak olması nedeniyle, sorumlu sıfatıyla beyan edilen tutar, beyanın yapıldığı ay içinde verilmesi gereken 1 No.lu KDV Beyannamesinde indirim konusu yapılabilir. Bu indirimin dayanağı 2 No.lu KDV Beyannamesi olacaktır.

Kısmi tevkifata tabi işlemlerde, işlem bedeli üzerinden hesaplanan KDV;

- Satıcı tarafından beyan edilecek kısmı, takvim yılı aşılmamak şartıyla işleme ait fatura veya benzeri belgenin defterlere kaydedildiği döneme ilişkin olarak verilmesi gereken,
- Sorumlu sıfatıyla beyan edilen kısmı ise 2 No.lu KDV Beyannamesinin verildiği ay içinde verilmesi gereken,

1 No.lu KDV Beyannamesinde indirim konusu yapılır.

Örnek: Satıcı (B), Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğüne 12 Mayıs'ta **1.000 TL** karşılığında bakır tel teslim etmiş, genel oranda KDV'ye tabi bu teslimle ilgili olarak **13 Mayıs'ta** düzenlediği faturada hesaplanan KDV, tevkif edilecek KDV ve tahsil edilecek KDV tutarlarını, sırayla **hesaplanan KDV -180 TL; tevkif edilecek KDV -90 TL ve tahsil edilecek KDV -90 TL** olarak göstermiştir.

630-Giderler H.	1000-
191-İndirilecek KDV H.....	180-
360-Ödenecek Vergi ve Fonlar H.	90-
.....(Sorumlu sıfatıyla tevkif edilen ve II nolu KDV	
.....beyannamesi ile beyan edilecek KDV tutarı)	
103-Verilen Çek ve Gönderme Emirleri H.....	1090-

Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü, bu alışla ilgili 2 No.lu KDV Beyannamesini **24 Haziran**'a kadar vermek zorundadır. Bu ödevini yerine getirmişse, söz konusu beyanname ile sorumlu sıfatıyla beyan edeceği 90 lirayı, 24 Haziran'a kadar vermesi gereken Mayıs dönemi 1 No.lu KDV Beyannamesinde indirim konusu yapabilecektir. 2 No.lu KDV

Beyannamesi yanlışlıkla süresinden sonra, mesela, 24 Ağustos'ta verilirse 90 TL tutar da 24 Ağustos'a kadar verilmesi gereken Temmuz dönemi 1 No.lu KDV beyannamesinde indirim konusu yapılabilecektir.

Mükellef Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü'nün satıcıya ödediği/borçlandı-

ğı 90 TL tutar ise yıl geçmemek şartıyla alış faturasının defterlere kaydedildiği dönemde indirim konusu yapılabilecektir.

Malı satan satıcının bu teslimle ilgili faturayı süresinden sonra düzenleyip Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğüne intikal ettirmesi sorumlu sıfatıyla beyanın 24 Haziran'a kadar yapılmasına engel değildir. Bu durumda hesaplanan verginin sorumlu sıfatıyla beyan edilecek olan 90 TL tutarındaki kısım 24 Haziran'a kadar 2 No.lu KDV Beyanname ile bildirilecek, satıcıya ödenmesi gereken 90 TL tutarındaki kısım ise vergiyi doğran olayın gerçekleştiği takvim yılı geçmemek şartıyla faturanın defterlere kaydedildiği dönem için verilecek 1 No.lu Beyannamede indirim konusu yapılabilecektir.

Yukarıda ki örnekte ki teslim işlemiyle ilgili olarak Su ve Kanalizasyon İdareleri Genel Müdürlükleri tarafından yapılması yevmiye kaydının ise şu şekilde olması gerekmektedir:

NOT: Örnekte ödenek hesapları ihmal edilmiştir.

5.3. Sorumlu Sıfatıyla Beyan Edilip Ödenmesi Gereken KDV'nin Ödenmemesi Halinde Su ve Kanalizasyon İdareleri Genel Müdürlüklerinin Cezai Sorumluluğu

3065 sayılı Kanunun (9/1) inci maddesi kapsamında sorumlu tayin edilenlerin, sorumlu sıfatıyla beyan edip ödemeleri gereken vergilerin beyan edilmemesi veya eksik beyan edilmesi halinde, bu vergi tutarının ikmalen veya resen tarh edilerek vergi ziyai cezası kesilmesi ve gecikme faizi hesaplanması gerekmektedir. Sorumlu sıfatıyla beyan edilmeyen tutarın 1 No.lu KDV beyannamesinde indirim konusu yapılmamış olması bu şekilde işlem tesis edilmesine engel değildir.

Su ve Kanalizasyon İdareleri Genel Müdürlükleri tarafından sorumlu sıfatıyla beyan

edilmeyen/ eksik beyan edilen KDV tutarının hizmeti/teslimi gerçekleştiren satıcı tarafından beyan edilmiş olması halinde sorumlu (Su ve Kanalizasyon İdareleri) adına yapılacak tarhiyatta vergi aslı aranmaz. Sorumlu tarafından beyan edilip ödenmesi gerekirken satıcı tarafından beyan edilen KDV'nin ödenmiş olması halinde, bu verginin normal vade tarihinden ödendiği tarihe kadar; söz konusu verginin ödenmemiş olması halinde ise normal vade tarihinden yapılacak tarhiyatın tahakkuk tarihine kadar gecikme faizi uygulanır.

6. SONUÇ

1 Mayıs 2014 tarihinde yürürlüğe giren Yeni Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliği ile 1 ila 123 seri numaralı Katma Değer Vergisi Genel Tebliği yeni tebliğin yürürlük tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmış olup, katma değer vergisine ilişkin yayımlanmış bütün tebliğler bu tebliğin çatısı altında birleştirilmiştir. Kaldırılan 117 seri nolu KDV

tebliğinde kısmi tevkifatla ilgili hükümler birleştirilen bu yeni tebliğde de geçerli olduğundan 2560 sayılı İSKİ Kanunu İSKİ Genel Müdürlüğü için kuruluş kanunu olarak Maliye Bakanlığı tarafından kabul edilmesine karşın diğer Su ve Kanalizasyon İdareleri Genel Müdürlükleri için ise kuruluş kanunu olarak kabul edilmemiştir. Zira 2560 sayılı İSKİ Kanunun “Bu kanun diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanır.” (Ek Madde-5) hükmü KDV tevkifatı uygulaması açısından diğer idareler için kadük kalmıştır. İSKİ Genel Müdürlüğü tarafından yaptırılan bir yapım, etüd-proje hizmeti alınması işlerinde tebliğde belirtilen oranlarda KDV tevkifatı yapılabilecek iken aynı hizmetlerin ASKİ, İZSU Genel Müdürlükleri tarafından yaptırılması halinde ise KDV tevkifatı yapılamayacaktır. Benzer idareler açısından uygulama birlikteliğini sağlayabilmek için Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından yasal düzenleme yapılması elzem olmuştur.

TBB Heyeti Avustralya'da Gerçekleşen Dünya Jeotermal Kongresine Katıldı

Uluslararası Jeotermal Derneği'nin (IGA) düzenlediği 2015 Dünya Jeotermal Kongresi 19-24 Nisan 2015 tarihleri arasında Avustralya'nın Melbourne şehrinde gerçekleşti. Beş yılda bir düzenlenen kongreye Birliğimiz, jeotermal kaynağı olan belediyelerin başkan ve başkan yardımcılarından oluşan bir heyetle katılım sağladı.

Bilim, teknoloji ve toplumsal konularla ilgili etkinlikler ve konferanslarında yapıldığı Kongrede Birliğimiz, Jeotermal Kaynaklı Belediyeler Birliği ile ortak bir stant açarak ülkemizdeki jeotermal kaynağa sahip belediyelerin tanıtımına da katkı verdi.

Birliğimiz Genel Sekreter Yardımcısı Recep Şahin başkanlığında Avustralya'da temaslarda bulunan Türk Heyeti, Kongre'nin ardından Melbourne'de bulunan Mimar Serdar Baycan tarafından tasarlanarak Avustralya Federal Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin maddi destekleriyle hayata geçirilen Avustralya – Türkiye Dostluk Anıtı, Anzak Anıtı ve Botanik Parkını ziyaret ederek incelemelerde bulundu.

Heyet, Avustralya'da Türklerin daha yoğun yaşadığı bölgelerin başında gelen ve Sidney'de bulunan Auburn Belediyesini de ziyaret etti. Auburn Belediyesi Meclis Üyesi Semra Batık Dünder ve diğer meclis üyelerinden göç ve sosyal politikalar ile belediyenin yapısı ve işleyişi hakkında bilgiler alan heyet ayrıca Auburn'da bu yıl açılışı yapılan Çanakkale Dostluk Anıtı ziyaret etti.

Ankara İli Hanehalkı Su Tüketiminin Sınıflandırılması

Yrd. Doç. Dr. Muharrem DÜĞENCİ

Endüstri Mühendisliği Bölümü / Mühendislik Fakültesi / Karabük Üniversitesi

Doç. Dr. Filiz ERSÖZ

Endüstri Mühendisliği Bölümü / Mühendislik Fakültesi / Karabük Üniversitesi

Bu çalışmada; Ankara iline ait aylık su tüketimini etkileyen değişkenler kullanılarak, karar ağacı ve yapay sinir ağları modellerinin karşılaştırılması ve performans değerlendirmesine ilişkin bir araştırma yapılmıştır. Her iki modelin analiz sonucunda, ilçelere göre hanehalkı aylık ortalama su tüketim değerleri bulunmuş ve model performans karşılaştırılması yapılmıştır. Her iki analiz sonucuna göre; hanehalkı aylık su tüketimini etkileyen değişkenlerin aynı önem sırasında olduğu ve performans sonuçlarının da yaklaşık olarak birbirine benzediği tespit edilmiştir. Su tüketimine etki eden parametreler; sayacın kesilip kesilmeme durumu, hanede yaşayan kişi sayısı, yerleşim yeri, sayacın yaşı ve sayacın markası olarak tespit edilmiştir.

1. SU

Su; gıda güvenliği, eko-sistem ve biyolojik çeşitlilik, kentsel ve kırsal alanın, sanayinin

gelişmesi, sağlıklı yaşam, temiz hidro-elektrik enerji üretimi, için gerekli olan temel bir kaynaktır. Su, doğal kıt bir kaynaktır. Bunun yanında, insanların yaşamsal aktivitelerini yerine getirebilmesi için içtikleri ve diğer gereksinimlerini karşıladıkları suya ise içme ve kullanma suyu denilmektedir.

Günümüzde şehirlerin su ihtiyacının karşılanması, yerel yönetimlerin çözmesi gereken önemli bir problem olduğu görülmektedir. Şehirlerin gerek nüfusunun giderek artması, gerekse sanayisinin artan oranda büyümesi, suya olan talebi de artırmaktadır. Yaşanan küresel ısınmaya bağlı olarak yağışların yetersizliği, hızlı nüfus artışı ve bilinçsiz su tüketimi de eklenince, su kaynaklarımızın tehdit altında olduğu bir gerçektir. Bu nedenle sınırlı su kaynaklarımızın bilinçli bir şekilde tüketilmesi ve su tüketimini etkileyen faktörlerin tespiti oldukça önemlidir. Dünyada aşırı nüfus artışı devam ettikçe, kişi başına su tüketimini ve di-

ğer kaynakların kullanımını gittikçe daha hızlı etkileyecektir. Ülkemizde su yönetim hizmeti, belediyeler ve büyük şehirlerde su kanalizasyon İdareleri tarafından yürütülmektedir.

Ülkemizde kişi başına düşen su miktarı 2000 yılında 1652 m³ olurken, 2009'da nüfusun 67 803 927'den 72 561 312'ye çıkması ile 1544 m³'e düşmüştür. Bu durumda ülkemiz, kişi başına düşen kullanılabilir su varlığı endeksine göre su zengini olmayan ülkeler arasında yer almaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2030 yılı için nüfusumuzun 100 milyon olacağını tahmin etmektedir. Hesaplanan tahmine göre 2030 yılı için kişi başına düşen kullanılabilir su miktarının 1000 m³/yıl civarına düşebileceği öngörülebilir.

Avrupa Çevre Ajansı'nın hazırladığı raporda da, 2030 yılında Türkiye'nin pek çok bölgesinde orta ve yüksek seviyelerde su sıkıntısı yaşanacağına dikkat çekilmektedir. Bundan

dolayı Türkiye yakın gelecekte ciddi su sorunları ile karşılaşmaya aday bir ülke olacağı söylenebilir. Dolayısıyla, Türkiye'nin gelecek nesillere sağlıklı ve yeterli su bırakabilmesi için kaynaklarını iyi koruyup, akılcı kullanması gerekmektedir.

Su talep tahminine ve hanehalkı su tüketimine ilişkin birçok çalışma yapılmıştır. Seung ve HoonYoo (2007), Kore de yapılan 2002 yılına ait anket sonuçlarından yararlanarak; hanehalkı örnek seçim yanlılığını tespit etmiştir. Sivakumaran ve diğ. (2010), kuraklığa eğilimli Trincomalee bölgesinde üç farklı yerde evsel su kullanımına ilişkin bilgiler elde etmişler, hanehalkı su tüketiminin; en çok çamaşır, banyo, araç ve tuvaletler için kullanıldığını tespit etmişlerdir. RiikkaRajala & TapioKatko (2004), Finlandiya'da hanehalkı su tüketiminin evde kullanımını incelemiş ve kişi başına düşen su tüketiminin günlük ortalama 120 l/capita/day olduğunu tespit etmişlerdir.

2. MATERYAL VE METOT

Çalışmada Ankara Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi (ASKİ) ile Karabük Üniversitesi arasında, “Veri Madenciliği Teknikleri ile Şüpheli Su Tüketimi Tespiti” projesi kapsamında elde edilen veriler kullanılmıştır. Proje 2009 yılında başlamış 2010 yılında bitmiştir. Abone veri tabanında kayıtlı yerleşim yeri (ilçe), su kesim durumu, sayaç yaşı, sayaç markası ile abonelerin TC kimlik numaraları eşleştirilerek, dış ortamdan Merkezi Nüfus İdaresi Sisteminden (MERNİS) alınan kişi sayısı bilgileri kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan ve Ankara Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresinden (ASKİ) alınan veriler, aylık periyotlarla gerçekleştirilen abonelerin su sayaçlarının okunması ile tespit edilen tüketim miktarlarından oluşmaktadır. Su idaresi veri tabanında; abone bilgileri, okuma bilgileri, tahakkuk bilgileri, tahsilat bilgileri, sayaç değişim bilgileri, sayaç açma-kapama ve varsa kartlı sayaç bilgilerinden oluşmaktadır. Bu çalışmada kurum bünyesinde tutulan abone, tahakkuk, sayaç açma kapama, sayaç değişim bilgileri, Nüfus ve Vatandaşlık Genel Müdürlüğünden (MERNİS) alınan hanehalkı bilgilerinden alınmıştır. Su tüketimlerinde farklı kullanıcı tiplerinden sadece konut abone tipi esas alınmıştır. İşyeri, sanayi, resmi kurum, ibadethane, park bahçe vb. su tüketim eğilimleri farklı olan abone türleri bu çalışma kapsamı dışında tutulmuştur.

Bu çalışmada 129.259 konut (hane) abonesinin 1 yıllık su tüketimleri esas alınmıştır. Aylık su tüketim rakamları okuma tablosunda veri temizleme işleminden geçirilerek alınmıştır. Aylık okumalar her bir abone için tam olarak 30’ar günlük periyotlarda gerçekleşmediği, bazen 25-26, bazen 32-33 günde gerçekleştiği için tüm okuma değerleri; bir önceki ay okuma tarihi ile okunan tarih arasındaki gün sayısına bölünüp, 30 ile çarpılarak, 30 günlük tüketimini temsilen ‘S30’ değeri bulunmuş ve nihai analizde aylık su tüketimi olarak ortala-

ma su tüketimi kullanılmıştır. Sayaç markaları ve sayaç yaşları bilgisi 18 yıllık 1.244.040 sayaç değişim iş emri verisinden elde edilmiştir. Abone bilgileri tablosunda güncel sayaç markası ve sayaç yaşına ait bilgi bulunmadığından bu tür bir işleme ihtiyaç duyulmuştur. Ticari marka olması ve kurumdan izin alınmadığı için sayaç markaları A,B,C şeklinde harflere dönüştürülerek analizlerde kullanılmıştır. Borcunu ödememesi/geciktirmesinden dolayı suyu kesilen abone bilgileri buna ilişkin iş emirlerinden faydalanılarak oluşturulmuştur. Bir yıl içerisinde en az 1 defa suyu kesilen aboneler; Evet (E), bu dönem içerisinde suyu hiç kesilmeyen aboneler ise suyu kesilmedi anlamında Hayır (H) veri dönüşümü ile elde edilmiştir. Ayrıca verileri normal dağılıma yakın olacak şekilde gerekli normalleştirme işlemleri yapılmıştır.

Bu çalışmada, sınıflayıcı modellerden Yapay Sinir Ağları (Artificial Neural Network) ve Karar ağacı modellerinden Chaid (Chi-Squared Automatic Interaction Detection) modeli kullanılmıştır. Chaid Analizi ve YSA Analizi IBM SPSS Modeler programı ile yapılmıştır. Karar ağaçları analizi, veri madenciliğinde yorumlanmasının kolay olması, veri tabanı sistemleri ile kolayca entegre edilebilmeleri ve güvenilirliklerinin iyi olması nedenleri ile sınıflama modelleri içerisinde en yaygın kullanıma sahip tekniktir. YSA ise oldukça yüksek sınıflandırma doğrulukları elde edilmesine rağmen, elde ettikleri bilgileri kullanıcıların anlayabileceği kurallar şeklinde sunamamaktadırlar ve tanımlama kabiliyetleri oldukça sınırlıdır .

3. BULGULAR

Ankara ilinin yerleşim yerlerine göre ortalama su tüketimleri ilişkin tanımlayıcı istatistikler aşağıdaki Tablo 1’de verilmiştir.

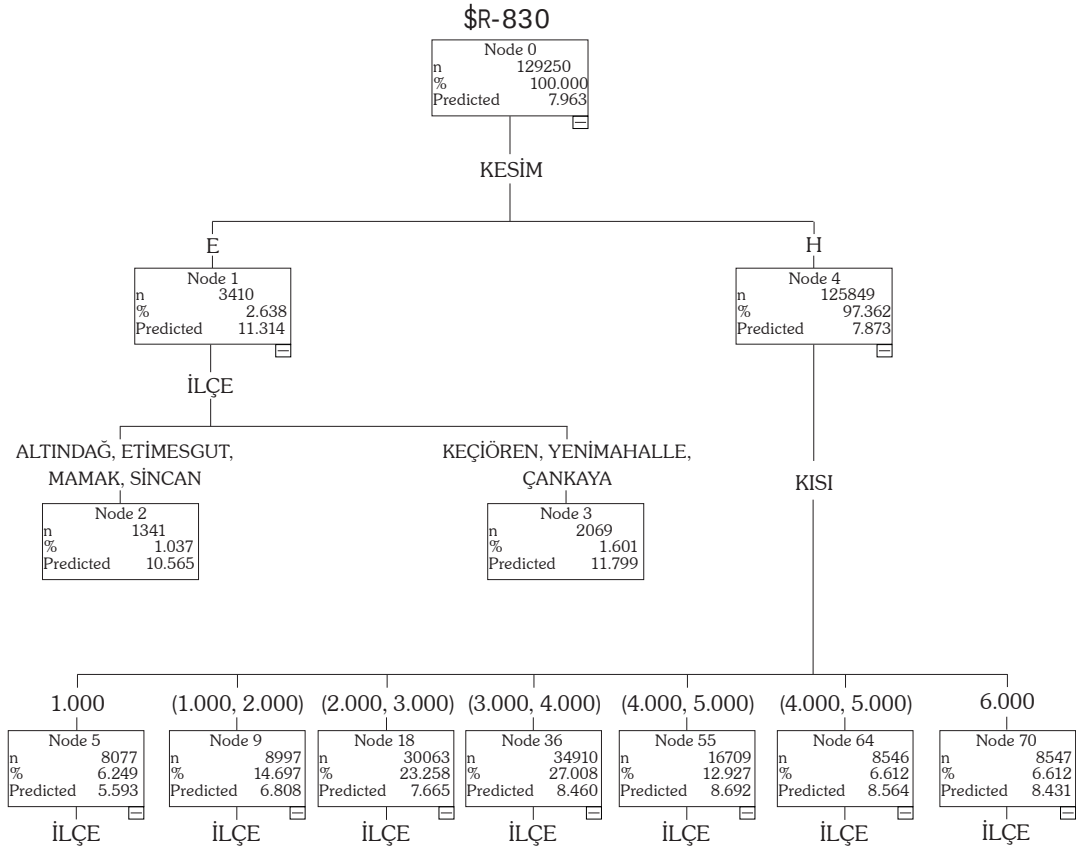
Tablo 1. Aylık Ortalama Su Tüketimleri İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

		İSTATİSTİKLER				
		Ort.	Std. S.	Min.	Mak.	Sütun %
BAĞLI OLDUĞU İLÇE	ALTINDAĞ	7,84	4,04	0,51	45,87	6,10
	ÇANKAYA	8,15	4,25	0,50	48,64	25,30
	ETİMESGUT	8,06	3,80	0,50	43,41	5,40
	KEÇİÖREN	8,17	3,76	0,51	40,17	18,90
	MAMAK	7,82	3,75	0,51	48,13	8,30
	SİNCAN	7,49	3,21	0,50	40,43	16,20
	YENİMAHALLE	8,42	4,22	0,50	49,41	19,80
	TOPLAM	7,99				100,0

Tablo 1’de görüldüğü gibi, yerleşim yerlerine göre en fazla ortalama su tüketimi $8,423 \pm 4,215$ değeri ile Yenimahalle ilçesine aittir. Bunu sırasıyla Keçiören, Çankaya, Altındağ, Mamak ve Sincan ilçeleri izlemiştir.

3.1. CHAID Analizi Sonuçları

Sınıflama yöntemlerinden CHAID analizine ilişkin bulgular aşağıda Şekil 1’de verilmiştir.

Şekil 1. CHAID Ağacı

Su tüketimine etki eden faktörleri, kişi sayısı, sayaç yaşı, sayaç markası, su kesim durumu ve yerleşim yeri incelendiğinde; su tüketimine etki eden en önemli faktörün, “su kesim durumu” olduğu gözlenmiştir. Bu değişkene baktığımızda; su kesimi olmayan hanehalklarının aylık su tüketimi ortalaması 7,9 ton iken, su kesimi olan hanehalklarının aylık su tüketim ortalaması 11,7 tona çıkmıştır. Bu durumun, parasını ödemeyen/geciktiren abonelerin aşırı tüketim eğiliminde olmasından

kaynaklandığı düşünülmektedir. Abonenin 1 yıllık periyot içerisinde suyunun kesilip kesilmediği yanında, su tüketimini etkileyen diğer en önemli ayırt edici değişkenin, “hanehalkındaki kişi sayısı” olduğu görülmüştür.

Suyu kesilen abonelerde hanehalkında kişi sayısının 4 olmasının belirleyici olduğu tespit edilmiştir. Aynı şekilde suyu kesilmeyen abonelerde de hanehalkındaki kişi sayısında 4 belirleyici bir rakam olarak ortaya çıkmıştır.

çalışmada A,B, C, D, E, F olarak tanımlanmıştır.

3.2. Yapay Sinir Ağları (Neural Network) Sonuçları

Veri madenciliği teknikleri ile su tüketimine etki eden faktörlerin araştırılmasında, diğer sınıflama yöntemlerinden Yapay Sinir Ağları analizine ilişkin bulgular, aşağıda Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Girdilerin Azalan Önem Sırası

SYAC KESİM	0.0754579
KİŞİ	0.0661859
BAĞLI İLÇE BELDE	0.0250796
SAYAC YAS	0.0234372
MARKA	0.0223772

Hedef değişkeni olan aylık su tüketimini etkileyen girdilerin azalan önem sırasına göre en önemli değişkenin, “sayacın kesilip kesilme durumu” olduğu tespit edilmiştir. Daha sonra hanede yaşayan kişi sayısı, yerleşim yeri, sayacın yaşı ve sayacın markası olarak belirlenmiştir.

3.3. Modellerin Karşılaştırılması

Chaid analizi ve yapay sinir ağları analizi sonucunda hanehalkı aylık su tüketimini etkileyen değişkenlerin aynı önem sırasında olduğu görülmüştür. Ortalama su tüketimi etkileyen en önemli değişkenin, sayacın kesilip kesilme durumu olduğu ve sırasıyla; hanede yaşayan kişi sayısı, yerleşim yeri, sayacın yaşı ve sayacın markası olarak belirlenmiştir. Her iki modelin ortalama su tüketim değerlerinin yerleşim yerlerine göre önemlilikleri aşağıda Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Yapay Sinir Ağları (\$N) ve Chaid (\$R) Modellerinde, Ortalama Su Tüketimlerinin Yerleşim Yerlerine Göre Önemliliği

	ALTINDAĞ*	ÇANKAYA*	ETİMESGUT*	KEÇİÖREN*	MAMAK*	SİNCAN*	YENİMAHALLE*	F-Test	df	importance
\$N-ORTALAMA SU TÜKETİMİ	9.226	9.407	9.154	9.061	8.704	8.690	9.487	1831.761	6,100004	1.000
Standart Sapma	0.992	0.960	0.879	0.900	1.055	0.798	0.894			
Standart Hata	0.014	0.006	0.012	0.006	0.012	0.006	0.007			
Sayı	5313	26046	5356	19429	8375	16698	18795			
\$R-ORTALAMA SU TÜKETİMİ	7.869	8.082	8.020	8.156	7.907	7.484	8.312	934.385	6,100004	1.000
Standart Sapma	1.186	1.187	1.133	1.062	1.138	1.030	1.146			
Standart Hata	0.016	0.007	0.015	0.008	0.012	0.008	0.008			
Sayı	5313	26045	5356	19429	8375	16698	18795			

Tablo 3’de görüldüğü gibi, istatistiksel olarak her iki modelde de, aylık ortalama su tüketimlerinin yerleşim yerlerine göre önemli olduğu ortaya çıkmıştır.

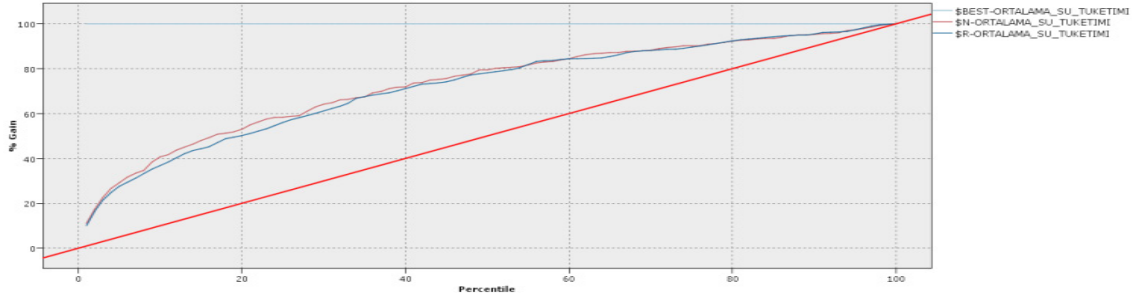
Aynı veri setine bağlı iki adet türetilmiş, Yapay Sinir Ağı ve Chaid modeli karşılaştırılmış ve analiz sonucu aşağıda Tablo 4’de verilmiştir.

YSA Analiz Sonuçları		Karar Ağacı (Chaid) Analiz Sonuçları	
Minimum Error	-13,542	Minimum Error	-11,916
Maximum Error	40,659	Maximum Error	40,598
Mean Error	-0,013	Mean Error	-0,0
Mean Absolute Error	2,806	Mean Absolute Error	2,801
Standard Deviation	3,756	Standard Deviation	3,756
Linear Correlation	0,297	Linear Correlation	0,297
Occurrences	133,121	Occurrences	133,121

Her iki model karşılaştırması sonucunda; standart sapmalarının, lineer korelasyonlarının, ortalama mutlak hatalarının aynı olduğu, ortalama hatalarına bakıldığında yaklaşık benzer sonuçlar olduğu tespit edilmiştir.

Kullanılan modellerden hangisinin en iyi model olduğuna karar vermek amacıyla, aşağıda Şekil 3'de "Performans Değerlendirme Grafiği-Evaluation nodu" verilmiştir.

Şekil 3. Modellere İlişkin Performans Değerlendirme Sonuçları

Bir tahminin başarısı merkez çizgiden uzak ve ideal (best) çizgiye yakın olması ile ölçülmektedir. Yüzde başarı oranı ile fikir verilmesine yardımcı olan değerlendirme grafiği (% Gain), modelleri karşılaştırmakta ve uygun modelin hangisi olduğuna ilişkin sonuçları göstermektedir. Bu ölçüye göre her iki algoritmanın tahminleri başarılı sayılabilir. Grafikselleştirme bize yaklaşık bilgi sunar. Şekil 3'de görüldüğü üzere

yaklaşık olarak her iki modelin tahminleme başarılarının aynı olduğu görülmüştür.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Hanehalkı su tüketimlerinin belirlenmesi ve tüketimi etkileyen değişkenlerin ortaya çıkarılması, istatistiksel analizlerinin kullanılması ile mümkün olmaktadır. Bu çalışmada Ankara ilinde yaşayan

hanehalklarının, aylık su tüketimini etkileyen değişkenler, veri madenciliği sınıflayıcı modellerinden; Karar Ağacı ve YSA modelleri ile araştırılmış ve hanehalkı aylık ortalama su tüketimi tespit edilmiştir. Her iki modele ait analiz sonuçlarına bakıldığında; hanehalkı su tüketimini etkileyen değişkenlerin, önem sırasının aynı değişkenlerden oluştuğu, bunların sırasıyla; sayacın kesilip kesilmeme durumu, hanede yaşayan kişi sayısı, yerleşim yeri, sayacın yaşı ve sayacın markası olduğu belirlenmiştir. Ayrıca her iki analiz sonucunun yaklaşık olarak aynı tahminleme başarısını gösterdiği tespit edilmiştir. Bu durumun aylık su tüketimlerinin değerlendirmesi yapılırken, bir model yerine birden fazla model kullanılmasının iyi bir çözüm olabileceğini göstermektedir.

Kaynakça

1. N. G. Tamer, S. Atik, V. Özbilen, S. Özden, K. Seyrek, "Küresel Su Politikalarının Şehir ve Bölge Planlama Disiplini Açısından Değerlendirilmesi", TMMOB Şehir Plancıları Odası Su Komisyonu: Planlama, 2007/3-4.
2. S. Sarıl, "İçme suyu sektör profili", İstanbul Ticaret Odası, Etüt ve Araştırma Şubesi, Mayıs 2004. Princen, T., M. Maniates, and K. Conca, eds., "Confronting Consumption", Cambridge, MA: MIT Press, 2002.
3. Princen, T., M. Maniates, and K. Conca, eds., "Confronting Consumption", Cambridge, MA: MIT Press, 2002.
4. www.tuik.gov.tr
5. Anonymous 2005. European Environment Agency Report 2005. European Environment Outlook. Report No:4, EEA, Copenhagen, ISSN 1725-9177.
6. Anonymous 2008. Türkiye Su Yönetimi: Sorunlar ve Öneriler Eylül 2008. TÜSİAD Yayın No:T/2008 - 9/469. 216s. Ankara.
7. Seung-Hoon Yoo, "Estimation of Household Tap Water Demand Function with Correction for Sample Selection Bias", Applied Economics Letters, 14, 1079-1082, 2007.
8. Sivakumaran et al., "Estimation of Household Water End Use in Trincomalee", Water International, Vol. 35, 94-99, No. 1, Sri Lanka, January 2010.
9. Riikka Rajala & Tapio Katko, "Household Water Consumption and Demand Management in Finland", Urban Water Journal, " Vol. 1, No. 1, 17 – 26, March 2004.
10. Andrews, R., Diederich J., Tickle A.B., "A Survey, Critique of Techniques for Extracting Rules From Trained Artificial Neural Networks", Knowledge Based Systems, vol. 8(6), 373-389, 1995.
11. Park, S.C., Selwyn, P., Shaw, M.J., "Dynamic Rule Refinement in Knowledge-based Data Mining Systems," Decision Support Systems, No: 31, pp. 205-222, 2001

Katılımcılık, Kent Konseyleri ve Yerel Yönetimler

Hicran HAMZA ÇELİKİYAY

AK Parti Sarıyer ve İBB Meclis Üyesi / TBB Delegatesi / SETA, Toplum ve Kültür Masası / Araştırmacı

Yönetim anlayışının gelişmesi, beraberinde yeni kavramlar getirmiştir. Yönetişim ilkelere ve bununla gelen katılımcılık yeni kamu yönetimi anlayışının temelini oluşturmuştur. Avrupa Konseyi'nin son dönemde gündeme getirdiği ve Avrupa Birliği (AB) üye ülkelerine önerdiği “çok katmanlı yönetim” modeli ise yönetim etrafında gerçekleşen çalışmalara farklı bir boyut kazandırmıştır.

Temel anlamı “birlikte yönetmek” olan yönetişimin katılımcılık ilkesi ile halkın ve sivil toplum kuruluşlarının yönetime katılabilmesi hedeflenmektedir. Bu ilkenin tüm kurumlarda uygulanabilmesi önemli olmakla birlikte özellikle yerel yönetimlerin kent konseyleri gibi farklı yapılarla katılımcılığı teşvik etmesi ve desteklemesi farklı bir öneme sahiptir.

Türkiye Belediyeler Birliği gibi belediye birlikleri ise bu konuda yerel yönetimlere ulusal

ve uluslararası düzlemde gerçekleşen çalışmalarla destek olmaktadır. Yerel yönetim birliklerinin güçlenmesini ve yerel yönetişimin geliştirilmesini amaçlayan TUSELOG programı çerçevesinde İstanbul'da gerçekleştirilen konferans, rehber niteliğindeki çıktılarla sonuçlanmıştır.

1. YÖNETİŞİM İLKELERİ VE KATILIMCILIK

Katılımcılık, yönetişim ilkelerinden birisidir ve karar alma süreçlerinin her aşamasında bireyden başlayarak sivil toplumun ve halkın etkin biçimde sürece dâhil olmasını ifade eder. Kararların katılımcı bir anlayış ile alınması ve alınan karardan etkilenecekleri kapsayacak düzeyde verilmesi kararların uygulanma olasılığını artırır.¹

1) Fikret Toksöz, *İyi Yönetişim El Kitabı*. İstanbul: TESEV Yayınları, 2008

Yeni yönetim anlayışının önemli bir parçası olan katılımcılık üzerine birçok tanımlama yapılmıştır. Kamu gücünün kötüye kullanılmasının önlenmesi, vatandaşların söz sahibi oldukları düzenlemeleri daha olumlu karşılamaları, böylece düzenlemelere uyumun artması, ilginç ve orijinal fikirlerin ve gerçek verilerin edinilmesi, vatandaşların devlete olan güvenlerinin artması, saydamlığın güçlenmesi, tüm taraflar arasında ortak bir dil oluşturulması gibi nedenlerle katılımcılık önemli bulunmaktadır.²

25 Temmuz 2001'de Avrupa Yönetişimi: Beyaz Kitap (European Governance: A White Paper) isimli yayında ise, Avrupa Komisyonu'nun açık yönetim ilkesi, "yönetişim" kavramı ile ne ifade edilmek istendiğini, AB kurumları arasındaki ilişkiler, bu kurumların AB vatandaşlarıyla kurdukları irtibat, kısacası AB yönetsel sistemi anlatılmaktadır.³

Beyaz Kitap'a göre iyi yönetişimin temelini şeffaflık, katılımcılık, hesap verebilirlik, etkinlik ve (ekonomik ve sosyal) uyum ilkeleri oluşturmaktadır. AB politikalarının etkinliği ve kalitesi politika zinciri boyunca geniş katılımın sağlanmasına bağlıdır. Katılımın genişliği; AB politikalarının belirlenme sürecinde tüm kadın ve erkeklerin gerek doğrudan gerek çıkarlarını temsil eden aracı kurumlar vasıtasıyla karar alma sürecine katılımlarının sağlanması anlamına gelmektedir.⁴

Genel olarak katılımcılığın üç aşamasından söz edilmektedir: Bilgilendirme, danışma ve aktif katılım. Bilgilendirme, insanlara yapılması planlanan projenin anlatılmasıdır; bir geri besleme (feedback) içermemektedir. Danışma, halka açık toplantılar, açık oturumlar, anketler vs. yoluyla bir konu hakkındaki görüşlerinin sorulmasıdır. Aktif katılım ise halkın politika oluşturma sürecine bizzat katılmasını ifade etmektedir.⁵

Katılımcılığın önemli bir unsuru da sivil toplum örgütleri, dernekler, vakıflar, mahalle

temsilcilikleri, meslek odaları vb. sivil girişimlerdir. "Avrupa modeli katılımcı demokrasinin oluşturulması" hususunda sivil toplum kuruluşlarına önemli bir rol düşmekte ve Avrupa Birliği kurumları tüm STK'ların AB karar alma sürecinde etkili olmasını istemektedir.⁶

03.07.2005 tarihli ve 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nda belirtilen; muhtarın mahalle sakinlerinin gönüllü katılımıyla görevlerini yerine getirmesi, belde sakinlerinin belediye karar ve hizmetlerine katılma hakkı, kent konseylerinin kurulması, belediye hizmetlerine gönüllü katılım gibi hususları düzenleyen hükümleri, katılımcılığın sağlanması yönünde atılan önemli adımlardır.

1.1. Kent Konseyleri

Yeni bir katılım mekanizması olarak tarif edilen kent konseyleri, Birleşmiş Milletler (BM)'in 1992 Rio Yeryüzü Zirvesinde gündeme gelmiş, Yerel Gündem 21 yapılanmasının parçası olarak oluşturulan kurullardır.

Bu çerçevede, 1996 Habitat 2 İnsan Yerleşimleri Konferansı'nda Türkiye Ulusal Eylem Planı kabul edilmiştir. 1997'den itibaren pek çok kentte kurulmaya başlanan kent konseyleri 2005'te 5393 Sayılı Belediye Kanunu ile yasal statüye kavuşmuştur. Yapısı, oluşumu ve işleyişi Ekim 2006'da İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan yönetmelikle netleştirilmiştir.⁷

2) TOBB Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, AB İle İlişkilerde STK'ların Rolü Çalışma Grubu Raporu, Ankara, 2004.

3) Commission Of The European Communities, European Governance, A white Paper, Brussels: 2001, http://aei.pitt.edu/1188/1/european_governance_wp_COM_2001_428.pdf

4) T.C. Maliye Bakanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı, İyi Yönetişimin Temel Unsurları, Ankara: 2003,7.

5) TOBB, 2004.

6) a.g.e, 3.

7) Ali Ekber Doğan, Kent Konseylerini "Kent Hakkı" Açısından Yeniden Düşünmek, Eğitim Bilim Toplum Dergisi, 7(25), 2008-2009, 94.

Tüm bu unsurların bir arada bulunduğu kent konseyleri, yönetime katılımın aracı olarak kabul edilmekte, kent konseylerinin kurulması, etkin çalışması ve alınan kararlar hakkında görüş bildirebilmesi katılımcılığın sağlanması açısından zorunlu görülmektedir.

2005 yılında çıkarılan 5393 Sayılı Belediye Kanunu içerisinde yer alan 76'ncı Madde, kentte yaşayan herkesi yakından ilgilendirmektedir. Madde 76, kent konseyleri ile ilgilidir. İlgili maddede kent konseylerinin amacı “kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim gibi ilkeleri kent yaşamında öne çıkması için çalışmalar yürütülmesi” olarak belirtilmektedir.

Kent konseylerinin yapısı meslek kuruluşları, sendikalar, noterler, üniversiteler, ilgili sivil toplum örgütleri, siyasi partiler, kamu kurum ve kuruluşları ve mahalle muhtarlarının temsilcileri olarak sıralanmaktadır. Kent konsey-

lerinin en önemli özelliği gönüllülük esasıyla yapılan çalışmalar sonucu oluşturulan görüşlerin, belediye meclisinin ilk toplantısında gündem olarak değerlendirilmesi olarak görülmektedir.

2. KATILIMCILIKIN GELİŞTİRİLMESİ VE TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ FAALİYETLERİ

2.1. Türkiye Belediyeleri Birliği (TBB)

Türkiye Belediyeler Birliği, 1945 yılında belediyeçilik alanında faaliyet göstermek, belediyelerin hak ve menfaatlerini korumak üzere kamu yararı statüsünde bir dernek olarak kurulmuş; Bakanlar Kurulu'nun 21 Ağustos 2002 tarih ve 2002/4559 Sayılı Kararıyla da mahalli idare birliği statüsüne kavuşmuştur.

Türkiye Belediyeler Birliği Tüzüğü'nün İçişleri Bakanlığınca 28.09.2005 tarihinde onaylanmasıyla Türkiye Belediyeler Birliği, ulusal ve uluslararası düzeyde belediyeleri temsil etme

yetkisine sahip olmuş ve bütün belediyelerin doğal üyesi olduğu tek mahalli idare birliği özelliğine kavuşmuştur.

Belediye birliklerinin görevleri arasında belediyelerin yurt dışı faaliyetlerinin desteklenmesi ve rehberlik edilmesi bulunmaktadır. Türkiye Belediyeler Birliği; Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Dünya Teşkilatı (UCLG), Avrupa Belediyeler Bölgeler Konseyi (CEMR) ve Avrupa Konseyi ile geliştirdiği uluslararası ilişkiler, proje ve işbirlikleri ile yerel yönetimlere yurt dışına açılmalarında önemli bir köprü olmuştur.

2.2. Türk-İsveç Yerel Yönetimler Ortaklığı (TUSELOG) Programı

Katılımcılığın geliştirilmesi kapsamında Türkiye Belediyeler Birliği, İsveç Yerel Yönetimler ve Bölgeler Birliği (SALAR) ile İsveç ve Türk yerel yönetimleri arasında karşılıklı işbirliğinin amaçlandığı Türk-İsveç Yerel Yönetimler Ortaklığı (TUSELOG) Programını başlatmıştır. TUSELOG, aynı zamanda İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı (SIDA) ve SKL International tarafından da desteklenmektedir. Program, AB'ye katılım sürecinde bulunan ülkelerdeki yerel yönetim birliklerinin güçlenmesini ve yerel yönetişimin geliştirilmesini amaçlamaktadır.⁸

2.3. Yerel Karar Alma Süreçlerine Vatandaş Katılımı Uluslararası Konferansı

Avrupa Konseyi tarafından düzenlenen Avrupa Yerel Demokrasi Haftası etkinlikleri ve TUSELOG Programı'nın vatandaş katılımının desteklenmesi çalışmaları kapsamında, "Yerel Karar Alma Süreçlerine Vatandaş Katılımı Uluslararası Konferansı" 4 Kasım 2014'de İstanbul'da gerçekleştirilmiştir.

8) TUSELOG, Türk-İsveç Yerel Yönetimler Ortaklığı Programı, <http://projects.sklinternational.se/tuselog/tr>

Konferansa, Türkiye ve İsveç'ten toplam 45 belediye ve kent konseyinin temsilcileri ile Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi temsilcileri katılım göstermiştir.

Konferans başlangıcında bir çerçeve bildirisi çizen Fikret Toksöz, katılımcılığın Türkiye'deki yasal gelişiminden örnekler vermiştir. Yasal sürecin 1930 yılında çıkarılan 3030 Sayılı Belediye Yasası ile başladığını, 5393 Sayılı Belediye Yasası'nda ise 76. madde ile devam ettiğini belirten Toksöz, kent konseylerinin kuruluşu hakkında olan bu madde ile halkın yerel yönetimlere katılımı teşvik edildiğini ve yerel yönetimlere kent konseylerini kurma ve geliştirme görevi verildiğini belirtmiştir.

İki bölüm olarak planlanan konferansta daha sonra panel bölümüne geçilmiştir. Panelistler Nilüfer Belediye Başkanı Mustafa Bozbey ve Antalya Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı İbrahim Evrim ile İsveç'ten Piteå Belediyesi Başkan Yardımcısı Helena Stenberg, Upplands Väsby Belediyesi Yönetim Kurulu Üyesi Maria Fälth ve Haninge Belediyesi Yönetim Kurulu Üyesi Raymond Svensson yerel katılım üzerine Türkiye ve İsveç'ten iyi örnekler sunmuşlar ve vatandaşların karar alma süreçlerine katılımıyla ilgili deneyimlerini aktarmışlardır. Katılımcılığın geliştirilmesi için dile getirilen öneriler şu şekilde olmuştur:

2.4. Mahalle Ölçeğinde Yönetim Mekanizması

Nilüfer Belediye Başkanı Mustafa Bozbey, 1999 yılında oluşturulan belediye meclislerinde halka da söz verildiğini, bunun yanı sıra belediyenin halkla bütünleşmesi amacıyla "Başkan Nilüfer'i Dinliyor" isimli bir program oluşturulduğunu aktarmıştır. 2002 yılında kurulan Nilüfer Kent Konseyi'nde ise mahalle ölçeğinde yönetim mekanizması geliştirildiğini, mahallenin ihtiyaç ve öncelikleri göz önüne alınarak mahalle yaşamı için sosyal ve kültürel aktivitelerin öncelendiğini anlatmıştır.

Bursa Nilüfer ilçesinde her mahallede yer alan mahalle komiteleri, 300 seçmenden

oluşmaktadır. Muhtar ve azaları bu komitenin doğal üyeleridir. Kadın, engelli, genç kotaları mevcuttur. Halka en yakın birim olarak tasarlanan mahalle komiteleri, belediye meclisi ve meclis üyeleriyle halk arasında köprü görevi görmektedir.

2.5. Halkla Yürümek

Antalya Büyükşehir Belediye Genel Sekreter Yardımcısı İbrahim Evrim, Antalya Büyükşehir Belediye yönetiminde “halkla yürümek” prensibinin benimsendiğini anlatmıştır. Yönetişim (governance) kavramını bir üst boyutta değerlendiren Evrim, halkla birlikte hizmet etmek olarak tanımladığı “hizmetişim (servance)” kavramının yakın gelecekte çokça kullanılacağından bahsederek, Antalya Büyükşehir Belediyesi’nde “hizmetişim”in ne şekilde uygulandığına dair örnekler vermiştir.

Antalya Büyükşehir Belediyesi’nde katılımcı demokrasi pratiği olarak şu örnek verilmiştir: halkı hizmetin bir parçası yapmak amacıyla

yola çıkan büyükşehir yönetimi, Antalya’da 20 mahalleye kurulan raylı sistemlerin her biri için mahalleliye danışmıştır. Proje, raylı sistemin hangi duraklardan geçmesinin istendiği, kavşaklar ve diğer taleplerle birlikte mahallelinin görüşleri alınarak şekillendirilmiştir.

Genel niyet demokratikleşme olmalıdır. Ancak bazı durumlarda bir mahallenin aldığı karar diğer bir mahalleyi olumsuz da etkileyebileceğinden bir üst ölçekten planlar yapılmak zorunda kalılabilmektedir.

2.6. Sivil Katılım (Civic Participation)

İsveç Piteå Belediye Başkan Yardımcısı Helena Stenberg, Upplands Väsby Belediyesi Yönetim Kurulu Üyesi Maria Falth, ve Haninge Belediyesi Yönetim Kurulu Üyesi Raymond Svensson tarafından İsveç’te katılımcı demokrasinin artırılması için yapılan çalışmalar sunuldu.

Piteå Belediyesi Başkan Yardımcısı Helena Stenberg, Piteå’nın demokrasi hedeflerini; çocuk ve gençlerin kendilerini etkileyen konularda söz sahibi olma, çeşitliliğe önem veren bir sosyal toplum kurma, halkın erişilebilirliğini sağlama ile tüm belediye faaliyet/hizmetlerinde toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetme olarak ortaya koymuştur.

Piteå’da tecrübe edilmekte olan vatandaş diyalogu uygulamalarından bahsederken, demokratik açıdan vatandaşlarla diyalog içinde olmanın, müşteri/kullanıcı diyalogu yürütmekten farklı olduğunu vurgulamıştır. Vatandaş diyalogunun politikacılara/siyasile-re daha iyi bir karar üretme zemini sağladığını, belediye memurlarına da iyileştirmeler yapabilmeleri için gerekli şartları sunduğunu belirtmiştir. Piteå’da kullanılmakta olan dört basamaklı bir katılım merdivenindeki (Bilgilendirme, istişare, katılım ve ortak-belirleme) farklı teknik ve uygulamaları sunmuştur.

Upplands Väsby Belediyesi Yönetim Kurulu Üyesi Maria Falth ise belediyesinde uygulanan katılımcı bütçeleme çalışmalarından ör-

nekler sunmuştur. Bu örnekler sırasında kullanılan beş basamaklı katılım merdiveninin (bilgilendirme, istişare, diyalog, etki, ortak karar) uygulama aşamaları hakkında bilgiler vermiş; katılımın bir karar üretme sürecinde ne zaman, hangi amaçla ve nasıl bir kaynak ihtiyacı ile işletileceğinin mutlaka önceden belirlenmesinin altını çizmiştir.

İsveç'te demokrasinin geliştirilmesi için çalışmaların devam ettiğini belirten katılımcılar, bu çalışmaların yeni yönü olarak sivil katılımdan bahsetmişlerdir. "Kentli ile diyalog demokrasinin bir parçasıdır. Sivil katılım ile karar alma süreçlerine kentlinin katılımının sağlanması amaçlanmaktadır. Problem çözümünden ziyade çözümün en iyi yolunun bulunması önemlidir" diyen İsveç yerel yönetimleri temsilcileri, sivil katılımın aynı zaman-

da siyasi partiler için de önemli olduğunu vurgulamışlardır.

Yerel yönetimlerin geleceğini sivil katılım ile tanımlayarak, yönetim ilkeleri (etkinlik, katılımcılık, şeffaflık, hesap verebilme vb.) yanı sıra uygunluk, gelişmişlik ve demokrasinin de bu ilkelere ek olarak sunulması gerektiğini belirtmişlerdir.

Konferans, belediyelerin yerel katılımcılığı farklı yönlerden inceledikleri odak grup toplantılarıyla devam etmiştir. Grup çalışmalarında katılımcılara yerel katılımı temin etmek, katılım mekanizmalarını işletmek için motivasyonlarının ne olduğu (neden katılımı teşvik ediyorlar), yerel katılımın gelişmesi ve katılımcı mekanizmaların çalışması yönünde hangi engellerle karşılaştıkları, bu engelleri

aşmaya yönelik çözüm önerilerinin neler olabileceği sunulmuştur.

3. MOTİVASYONLAR, ENGELLER VE ÖNERİLER

Odak grup çalışmaları sonucu belirlenen motivasyon unsurları, karşılaşılan engeller ve bunların giderilmesinde öne sürülen öneriler şu şekildedir:

3.1. Motivasyonlar

Belediyelerin daha kaliteli ve kalıcı hizmet yürütmesini sağlamak, vatandaş katılımı ve vatandaşın karar süreçlerinde söz sahibi olması ile daha fazla mümkün olacaktır. Katılımcı demokrasinin ve yerinden yönetimin

gelişmesi, yurttaşlık ve sorumluluk bilincinin güçlenmesi bu açıdan önemlidir.

Belediyelerin samimi yaklaşımı (inanırlılığı, güvenilirliği) ve demokrasi kültürünü önemsemesi, aidiyet duygusunu geliştirecek ve önerilerin hayata geçmesine imkân sağlayacaktır. İletişim kanallarının açık olması (şeffaflık), seçilmişlerin profili (vatandaşın yöneticiyi kendine yakın bulması) ve kamuoyunun kabulü süreci kolaylaştıracaktır.

Vatandaşın doğru ve açıklayıcı bir geri bildirim mekanizmasının varlığını bilmesi (iletişim), söz hakkı veren bir yapıya inanması ne kadar önemliyse, yerel yönetimin halka doğrudan temas etmesi, vatandaşla birlikte alacağı kararlarda, yönetiminin güçleneceğini

bilmesi, vatandaş katılımıyla başarı sağla-
yacağına inanması da aynı oranda önemlidir.

3.2. Engeller

Kalifiye belediye personeli eksikliği, mevzuat-
tan gelen engeller, yasal ve yönetsel boşluklar,
STK'ların yeterli seviyede etkin olmaması, va-
tandaşın ilgisizliği, bilgiye eşit erişimin sağlan-
maması, nüfus ve alan (ölçek) katılımın yapısal
sorunları, bürokrasi, iletişim eksikliği, yönetim
bilgisizliği ve ilgisizliği, "gönüllük" bilincinin ol-
maması, ortak fayda sağlayacak projelerin üre-
tilmemesi, geri bildirim olmaması, halka rağ-
men yapmaya çalışmak, yönetimlerin yasaları
doğru uygulamaması katılımcılığın önündeki
engeller olarak sıralanmıştır.

3.3. Öneriler

- Stratejik planlar gerçek anlamda katılımcı-
lık gözetilerek yapılmalıdır.
- Kent konseylerine ideal bir yasal altyapı
sağlanmalı ve siyasi görüşlerden arındırıl-
mış sivil yapıya kavuşturulmalıdır.
- Mahalle meclisleri/mahalle komiteleri kuru-
lularak yönetime katılım sağlanmalı, bireylere
görev verilmeli, örgütlü hareket edilmelidir.
- Ortak karar alma kültürünün benimsenme-
si için çaba sarf edilmelidir.
- Gönüllülük bilinci ve gönüllülüğe verilen
önem geliştirilmelidir.
- Katılım süreçlerinde planlama, finansman,
mevzuat ve yasal düzenleme yapılmalıdır.
- Belediye birlikleri eşgüdüm sağlamalı, far-
kıncılık yaratmalı, iletişim ağı oluşturmali,
ulusal ve uluslararası projeler yapmalıdır.
- Vatandaşlar gönüllü olmalı, haklarını bil-
meli, denetleyici, eleştirel ve katılımcı ol-
malıdır.
- Belediyeler şeffaf olmalı, kent konseylerini
işlevsel hale getirmeli, vatandaşlarda yöne-
tişim bilincini oluşturmali ve muhtarlar ile
iletişimini güçlendirmelidir.

- Meslek örgütleri, dernekler, kadın kuruluş-
ları, kanaat önderleri ve farklı inanç grupla-
rı çalışmalara dâhil edilmelidir.

4. SONUÇ

AB müktesebatının yaklaşık %70'ini yerel yöne-
timlerle ilgili konular oluşturmaktadır. Katılımcı
yerel yönetim anlayışının ülke genelinde yer-
leştirilmesi AB sürecine katkı sağlayacaktır. Bu
çerçevede gerçekleşen etkinliklerin desteklen-
mesi ve yaygınlaştırılması önemlidir.

TUSELOG Programı çerçevesinde gerçekleşen
uluslararası konferans sonucunda katılımcılı-
ğın yerleştirilmesi ve geliştirilmesi yönünde var
olan motivasyonlar ve engeller listelenmiş, be-
raberinde öneriler de getirilmiştir. Bu çıktıların
yerel yönetimlere karşılaştıkları zorlukları aşma-
da rehber olarak sunulması önemlidir.

Bu tür programlar, yerel yönetimler için yurt
dışındaki diğer yerel yöneticilerle bir arada ol-
mak, fikir alışverişinde bulunmak ve tecrübele-
ri paylaşmak için fırsat olarak görülmelidir. Bu
şekilde, karşılaşılan problemlere birlikte çözüm
üretmek, ileriye dönük stratejiler belirlemek de
mümkün hale gelmektedir.

TBB gibi birliklerin bu ve benzeri çalışmalarla
belediyelere rehberlik etmesi önem arz etmek-
tedir. Bu kapsamda benzer çalışmaların artarak
devam etmesi belediyeler için farklı kazanımlar
doğuracaktır.

Kaynakça

1. Commission Of The European Communities. Euro-
pean Governance, A white Paper, Brussels, 2001,
[http://aei.pitt.edu/1188/1/european_governance_wp_](http://aei.pitt.edu/1188/1/european_governance_wp_COM_2001_428.pdf)
[COM_2001_428.pdf](http://aei.pitt.edu/1188/1/european_governance_wp_COM_2001_428.pdf).
2. Doğan, Ali Ekber. Kent Konseylerini "Kent Hakkı"
Açısından Yeniden Düşünmek, Eğitim Bilim Toplum
Dergisi, 7(25), 2008-2009.
3. T.C. Maliye Bakanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler
Dairesi Başkanlığı, İyi Yönetişimin Temel Unsurları,
Ankara, 2003.
4. TOBB Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, AB İle İlişki-
lerde STK'ların Rolü Çalışma Grubu Raporu, Ankara,
2004.
5. Toksöz, Fikret. İyi Yönetişim El Kitabı. İstanbul, TE-
SEV Yayınları, 2008.
6. TUSELOG, Türk-İsveç Yerel Yönetimler Ortaklığı
Programı, <http://projects.sklinternational.se/tuselogs/tr>.

Etkili Kent Yönetimi Sürecinde Kentsel Strateji ve Kentsel Vizyon

Mehmet DUMAN

Kentleşme ve Çevre Sorunları Uzmanı

Son iki yüz yıldır iktisadi sistem ve bununla sürekli etkileşim içinde olan siyasal sistem, insanların yaşam alanları olan kent yönetimleri üzerinde çok etkili olacak yeni kavramlar gelişmesine neden olmuştur. Özellikle kapitalist iktisadi süreçler ve dünyayı getirdiği son nokta, bu yeni kavramların hızla gelişmesine ve kapitalist iktisadi sistemin motorları olan işletmelerin yönetimleri açısından kullanılan birçok kavramın, kamu idareleri ve özellikle de kent yönetimleri açısından da ele alındığı bir dönemde yaşamaktayız. Yönetim bilimi, işletme yönetimi ve diğer bazı bilim dalları arasında sıkça kullanılan bir kavram olan stratejik yönetim ve bu kavramı besleyen en önemli kavramlardan biri olan vizyon, sıkça ele alınan bir unsur haline gelmiştir. Çünkü örgütlerin günümüzün hızlı değişim sürecini başarı ile atlatabilmesi, etkinliklerini artırarak örgüt çalışanlarının örgüte bağlılıklarının sağ-

lanabilmesi ancak güçlü bir vizyon ile mümkün olabilecektir.

Bu çalışmamızda öncelikle vizyon kavramı, önemi, özellikleri üzerinde kısaca durulacak, sonrasında ise, “stratejik yönetim” kavramı ve stratejik yönetim sürecinde kentsel vizyon kavramı anlatılmaya çalışılacaktır.

1. VİZYON KAVRAMI

Vizyon, “üzerinde en çok tartışılan (...) bir kavram olarak, oldukça kişisel bir konsepte sahiptir”¹. “Latince ‘videre’ anlamında kullanıldığı gibi, düş görme, sezme farketme”² anlamlarında da kullanılmaktadır.

1) Gürcan Papatya, *Vizyon: Hayal ve Gerçek Arasındaki Gerilim-Eleştirel Bir Yaklaşım Denemesi*, Süleyman Demirel Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt:3, Sayı: 3, Yıl: 1998, s.123.

2) Hamit İzdaş, *Vizyoner Liderliğin Çalışanların Kalite Algısına Etkisinin Araştırılması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2011, s.30.

Vizyon kavramı en genel anlamda, “insan ve toplum yaşamını ilgilendiren alanlarda istenilir bir geleceği kurmaya yönelik, birbiriyle bağlantılı, tutarlı ve uygulanabilirliği savunulabilen amaçların gerçekleşmesine yönelik düşünceler, projeler, plan ve programlar bütünü, uygulamada başarıyı sağlayacak stratejik bir yaklaşımla ortaya konulmasıdır”³. Kurumlar “ (...)vizyonları sayesinde değerlerini, amaçlarını, hedeflerini duyurma ve paylaşma olanağı bulurlar.”⁴

2. VİZYONUN ÖNEMİ VE ÖZELLİKLERİ

Bir örgüt ancak güçlü bir vizyon yaklaşımı çerçevesinde çalışanlarını eyleme yöneltmektedir. Ters durumda ise “vizyonun yokluğu, örgütsel baş dönmesine yol açarak örgütü körlüğe götürecektir”⁵. Etkili bir vizyon, “örgütün geleceğine ışık tutarak (...) tüm yönetim faaliyetlerini yönlendirir ve geleceğe yönelik rehber görevi gördüğü için birçok düzenleme bu doğrultuda (...)”⁶gerçekleşebilir. Vizyonlar, “hayatta başarıya ulaşmak için vazgeçilmez olup yön sağlayarak, bugünkü yeteneklerimizin çok daha ötesine geçilmesi için esin kaynağı olurlar”⁷.

3) Ozan Koç, *Kamu ve Özel Sektör Üst Düzey Yöneticilerinde Otorite Kullanımı ve Vizyon*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gebze İleri Teknoloji Enstitüsü, Gebze, 2012, s.57.

4) H.Nurdan KÖKSOY GÜREL, *Kurum İmajının Bir Unsuru Olarak İç İmajın Oluşturulmasında Vizyonun Rolü ve Bir Uygulama*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon, 2010, s.56-57.

5) M. Banu Keskin, *Öğrenen Organizasyon Olma Sürecinde İlköğretim Okulu Yönetici ve Öğretmenlerinin Vizyon Geliştirme Düzeyleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, İstanbul, 2007, s.40.

6) Yasemin Tekin, *Modern Bir Liderlik Yaklaşımı Vizyoner Liderlik: Antalya’da Faaliyette Bulunan 5 Yıldızlı Konaklama İşletmelerinde Bir Araştırma*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya, 2007, s.34.

7) Ömer Faruk Kılıç, *İlköğretim Okul Müdürlerinin Vizyon Geliştirme Roller*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır, 2011, s.12.

Belirlenen etkili vizyon; “gerçekçi ve uygulanabilir, tüm örgüt sistemini harekete geçirebilir, amaçlara ayna, çalışanlara esin kaynağı olduğu için örgütsel bağlılık ve zaman döngüsü açısından ileriye gösterebilir, optimum sürede gerçekleştirilebilir, dikkatleri yoğunlaştırabilir, amaç ve stratejileri dönüştürebilir, üst yönetim tarafından desteklenerek yön anlayışı verebilir”⁸ özelliklere sahip olmalıdır.

3. STRATEJİK YÖNETİM

Örgütler bir yandan çevreleri ile iyi ilişkiler kurmaya çalışırken aynı zamanda etkili bir strateji ile rakiplerine üstünlük sağlamaya da çalışırlar. Ters durumda örgüt varlığının sürdürülebilirliği tehlikeye girecektir. Bir örgütün üstünlük sağlayarak bunu muhafaza edebilmesi, sadece stratejisinin olması ile de değil; var olan bu stratejinin kendisini “(...) rakiplerinden farklılaştıracak (...)”⁹ özellikleri ile de doğrudan orantılıdır. Bu bağlamda stratejik yönetim, örgütün “uzun dönemde yaşamını sürdürebilmek, (...) sürdürülebilir rekabet üstünlüğü sağlamak için eldeki kaynakların etkili ve verimli olarak kullanılması”¹⁰ gibi amaçlarla “(...) stratejik hedeflerini oluşturmaya, keşfetmeye, denetlemeye ve güncelleştirmeye yönelik sistematik, uygun ve etkin bir yaklaşım sağlamak için bütün yönetim süreçlerini bütünleştiren (...)”¹¹ bir yönetim tekniğidir. Yani tüm örgütlerde “(...) geleceğe yönelik amaç ve hedeflerin belirlenmesine ve bu hedeflere ulaşmak için yapılması gerekli işlemlerin tespit edilmesine imkan sağlayan”¹² etkili bir yönetim anlayışıdır.

8) Gürcan Papatya, a.g.m., s.132.

9) Zümrüt Ecevit Satı, Z. ve Özlem Işık (2011), “İnovasyon ve Stratejik Yönetim Stratejisi: Stratejik İnovasyon”, *CBU Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 2, 2011, s.542.

10) Sefa Çetin, *Yerel Yönetimlerde Stratejik Yönetim*, *Türk İdare Dergisi*, Sayı: 449, 2005, s.94.

11) Çağlayan Odabaş, *Stratejik Yönetim ve e-Devlet*, *Sayıştay Dergisi*, Sayı: 55, 2004, s.84.

12) Osman Saraç, *Benchmarking ve Stratejik Yönetim*, *Sayıştay Dergisi*, Sayı: 56, 2005, s.68.

3.1. Stratejik Yönetimin Özellikleri

Stratejik yönetimin temel özelliklerini sıralayacak olursak aşağıdaki gibidir:¹³

- Geleceği yönlendirmede örgüt çalışanlarına rehberlik ederek hem örgüt içindeki hem dışındaki mevcut durumu değerlendirmeye olanak sağlar.
- Stratejik düşünce değişimle uğraşan, problem odaklı olmayıp çözüm aksiyonuna hızla geçen bir yönetim zihniyetidir.
- Bir seferlik ya da durup başlayan bir süreç olmayıp, devamlı işleyen ve bu arada deneyim kazanıp kendini geliştiren bir süreç olma özelliğine sahiptir.
- Stratejik yönetimin diğer yönetsel süreçlere rehber oluşturacak bir çatı sağlayarak program dizayn, program bütçe, yapı, insan kaynakları, geliştirme ve değerlendirme gibi süreçlere rehberlik eder.
- Stratejik yönetimi uygulamak zor ve talepkâr olup daha fazla disiplin ve entelektüel bir çaba gerektirir.

4. KENT STRATEJİSİ VE STRATEJİK KENT YÖNETİMİ

Kent stratejisini “toplumsal ve ekonomik gereksinimleri göz önünde bulundurarak kentlerin fiziksel gelişmelerinin biçimlenmesine bir yön vermekle ilgili sorunlarla uğraşan bir bilim, bir sanat ve bir uğraş alanı”¹⁴ olarak tanımlamak mümkündür. Yine kent stratejisini, “kentnin çeşitli fonksiyonları arasında meydana gelen karışıklıkları açıklığa kavuşturan ve genel amaçları belirleyen, özelliklerini düzen-

leyen, ekonomik ve sosyal bir ortamda kenti yaşanabilir noktadan en iyi duruma geçmesini sağlayacak tercihli kararlar bütünü”¹⁵ olduğunu belirtebiliriz.

Kent yönetiminde stratejik yönetim yaklaşımını geliştirmek, kentin temel amaç ve hedeflerinin gerçekleştirilmesi açısından önemlidir. “Kentnin sağlıklı ve planlı gelişmesi; yerel hizmetlerin düzenli ve kaliteli olarak sağlanması, bugünün gereksinim ve beklentilerinin, geleceğin gereksinim ve beklentilerinden ödün vermeksizin karşılanması amacıyla kalkınma planlarının, mekânsal planların ve gelişme stratejilerinin bütünleştirilmesine yönelik ve geleceğe dönük uzun süreli bir yaklaşıma dayalı yönetim anlayışının geliştirilmesi”¹⁶ gerekmektedir. Bu bağlamda stratejik kent yönetimi, “kent yönetimine yön tayin etmek ve rekabette üstünlük elde etmek adına kent ve çevresi arasındaki ilişkileri sürekli inceleyerek amaç ve faaliyetleri planlamak, meydana gelen karışıklıkları önleyerek düzenli bir yapı oluşturmak, şeffaflık, katılım ve hesap verebilirliği sağlamak; ekonomik, sosyal ve kültürel bir ortamda kenti yaşanabilir kılmak anlamında tercihli bir karar verme eylemlerinin”¹⁷ bütünüdür.

Kent yönetiminin gelecekteki belirli bir dönem içinde hizmet önceliklerini ve gereksinimlerini belirlemek, bu gereksinimleri karşılayacak olası kaynakları tahmin etmek, bu kaynakların etkin olarak nasıl kullanılabileceğini saptamak, gündelik hizmetlerin en az maliyetle

15) Abdurrahman İçyer, *Marka Kent Oluşturma Açısından Stratejik Kent Yönetimi*, yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Karaman, 2010, s.85.

16) Sadun Emrealp ve Selahattin Yıldırım, *Yerel Yönetimde Başarının Yolları*, T.C. Başbakanlık ve TOKİ Yayınları. Ankara, 1993, s.44.

17) Oktay Ercan ve Özmen Alper, *Stratejik Kent Yönetimi Bağlamında Kent Bilgi Sistemlerinin Önemi, Ulusal Kalkınma Ve Yerel Yönetimler Bildiriler Kitabı, Türkiye Ve Orta Doğu Amme İdaresi Yayını*, No:351, Cilt 2, 2009, s. 917.

13) Cemal Toptancı, *Belediye, İl Genel Meclisi Mevzuatı ve Stratejik Planlama (Genelge-Tüzük-Yönetmelik-Tebliğ)*, 1. Baskı, *Yerel Yönetimler Yayınları ve Hizmetleri-5*. İstanbul, 2006, s.303-304.

14) Ekrem Demirarslan, *Kent Stratejileri ve Bir Uygulama: Yenice Kenti*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale, 1998, s.16.

ve en fazla etkinlikle yerine getirilmesine yönelik kısa dönemli stratejilerin, uzun dönemli hedeflerle tutarlılığını sağlamak gibi konuları içerecek biçimde, geleceğe dönük yönetim yaklaşımının geliştirilmesi ve güçlendirilmesi (...) stratejik kent yönetimi sürecinin, kentin gelişmesiyle ilgili temel amaçlarla uyum içerisinde olması (...) açısından önemi oldukça büyüktür.¹⁸

4.1. Kent Stratejisi Yönetim Süreci

Kent Stratejisi Yönetimi “bütün plan ve projelerin eşgüdümünü sağlamayı amaçlayan üst düzey bir yönetim süreci olduğu için (...) bütünsel bir anlayışla, yaşanacak kent yönetimi sürecinin hareket noktası olarak düşünülmektedir.”¹⁹ Stratejik Kent Yönetimi aynı zamanda esnek ve dinamik bir yapı olduğu içindir ki “merkezi planlama süreçlerinin katı görünümünden farklı, esnek ve değişime açık bir yapı içermektedir”²⁰.

Kent stratejisi yönetim süreci “amaçların belirtilmesi, araştırma ve çözümleme, karar verme, uygulama ve değerlendirme ve yeniden gözden geçirme evreleri”²¹ olmak üzere beş evreden oluşur. Bu evrelerden “bir bölümü, stratejilerden sorumlu kurumların teknik çabalarını ilgilendirmekte olup araştırma ve çözümleme evresi bu niteliktedir. Buradaki başarı, araştırma yöntemlerinin bilinmesine ve bunların uygulanmasında deneyim sahibi olunmasına bağlıdır.”²² Diğer yandan sürecin kimi evreleri de davranışsal nitelik taşırlar. Amaçların belirlenmesi ve stratejilerin uygu-

lanması evrelerine ilişkin eylemler, sürecin davranışsal ve değer yargılarıyla sıkı bağlılığı olan yönlerdir. Stratejik Kent Yönetimi, “planlama ve yönetiminin bütün aşamalarında, tüm kilit paydaşların ve çıkar gruplarının katılımını cesaretlendirdiği ve kolaylaştırdığı için kentsel gelişmenin belirsizlikleri ve dinamikleri ile başa çıkmak ve birçok kentsel yönetimin mevcut sorunlarının çözümü için uyumlu bir alternatif”²³ olarak görünmektedir.

5. KENTSEL VİZYON

Günümüz kent insanı, hızla artan sorunlarla karşı karşıya kalmakta, bu sorunların da geleneksel yönetim teknik ve anlayışlarla çözülmesi imkânsız hale gelmekte ve kentleri içinde bulunduğu sorunlardan kurtaracak formüller geliştirilmeye çalışılmaktadır. Bu arayışlar çerçevesinde, “kent yönetimine ve bu yönetimin aktörlerine vizyoner bir bakış açısını kazandırmanın büyük katkılar sağlayacağı ve hatta yönetim faaliyetinin söz konusu olduğu yerde, bir bakışın kazandırılması gereği üzerinde durulmaktadır”²⁴. Vizyonun, kişisellikten uzak bir anlayışla hazırlanması halinde, kentlerin giderek artan sorunlarının çözümüne çok ciddi katkılar sağlayacaktır. Böylece “daha sağlıklı, insan onuruna yakışır ve daha yaşanabilir kentler oluşturulabilirken, aynı zamanda kıt kamu kaynaklarında ciddi tasarruflar sağlanarak, bu kaynakların verimli ve çok daha etkili kullanılması söz konusu olabilecektir”²⁵.

18)Ekrem Demirarslan, a.g.t., s.17-18.

19) Halim Emre ZEREN, *Stratejik Kent Yönetimi ve Kent Markası Oluşturma Süreci*, KSÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı: 2, 2011, s:178.

20)Halim Emre ZEREN, a.g.m., s.178

21) Hüseyin Rıdvan Yurtseven, *Stratejik Yönetim Sürecinde Misyon Belirlenmesi ve Bir Uygulama: Çanakkale Kenti*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 1995, s.32.

22) Ekrem Demirarslan, a.g.t., s.27.

23) Halim Emre ZEREN, a.g.m., s.180.

24)Fatih Yüksel, *Çağdaş Kent Yönetimi ve Yönetici Vizyonu*, Detay Yayıncılık. Ankara, 2004, s.91-92.

25) Fatih Yüksel, a.g.e., s.92-93.

Kentsel vizyon, “kentnin şekillenmesinde fikir ve söz sahibi olması gereken ortakların bir araya gelerek kentin gelecekteki tablosunu çizmeleri, kentin geleceğine yönelik ortak amaçlar etrafında birleşmeleri ve bu amaçları gerçekleştirmek üzere ortak strateji ve projeler üretmeleridir”²⁶. Kentlerin, özellikle günümüzde yaygınlaşan hızlı ve çarpık kentleşmenin yol açtığı birçok problemin çözümü için güçlü ve etkili vizyoner bakış açısına ihtiyaçları vardır. “Gelecekteki belirli bir dönemde hizmet önceliklerini ve gereksinimlerini belirleyerek, bu gereksinimlerin karşılanması amacıyla olası kaynakların tahmin edilmesi ve etkin olarak kullanılabileceğinin saptanması (...)”²⁷, gibi faaliyetler etkili bir vizyoner bakış açısını gerektirdiğinden, bu ve bu gibi faaliyetlere yönelik stratejilerin geleceğe yönelik vizyonla tutarlılığını sağlamak kentlerin stratejik yönetim süreci açısından oldukça önem taşımaktadır. Bu bağlamda ele alındığında kent vizyonu, “kentnin geleceğini şimdi den öngörerek, bu geleceğe varabilmek için hedeflerin ve bu hedeflere giden stratejilerin belirlenmesi, böyle ortak hedeflere dayanan yatırım ve projelerin saptanmasını”²⁸ sağlayan bir olgudur.

26) Nur Hoşgör, *Kent Vizyonu ve Kent İmajı Açısından Kültürel Değerler, Konya Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2010, s.21.

27) Sedat Azaklı, *Belediye Hizmetlerinde Bilinçli Strateji Geliştirme Süreci ve Sorunları (Ege Bölgesi Örneği)*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1999, s.78.

28) Nur Hoşgör, a.g.t., s.21.

Bir kentin vizyonu aynı zamanda o kentin, gelecekteki muhtemel değişimlerin farkında olması ve etkilerini doku uyumsuzluğu olmaksızın sindirebilmesi ve gelişen yerel potansiyeline bağlı olarak rekabet gücünü artırabilmesi için ileriye dönük bakışıdır. Bir kentin vizyonun “mümkün olduğunca çok paydaş tarafından paylaşılması ise sahiplenmeyi artıracak ve o vizyona ulaşmada daha etkili çaba gösterilmesini sağlayacaktır.”²⁹ Bu sebeple belirlenecek bir vizyonun toplum tarafından bölüşülmüş ve kamu alanında müzakere edilerek üzerinde anlaşma sağlanmış olması gerekmektedir. Böyle bir anlayış içinde kentin geleceğinin belirlenmesine yönelik planların oluşması için, “planların kamusal müzakereye konu olması gerekeceğinden, bir kentin kamusal müzakere mekanlarında yer alan, karşılıklı olarak bağımlı aktörlerin bir araya gelerek, aralarında oluşturdukları güven ortamında, geleceğe dönük bir kent vizyonunu oluşturmaları gerekecektir”³⁰. Merkezi devletin yereldeki atanmış temsilcileri, seçilmiş yerel yöneticiler, kamu kuruluşları, yasayla kurulmuş odalar, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler gibi çok çeşitli örgütler ve aydınlar bu sürece paydaş olarak katılırlar. Yasalarla korunan kentin var olan durumundan başlayarak bu örgütler ve kişilerin görüş ve eylemleriyle bir ortak değerler bütünü oluşur. Böylece “kentlerin olanak, sorunlar ve çözümleri konularında yürütülen çalışmalar kapsamında uygulamaya yönelik projeler üretilerek vizyona adım atılmış”³¹ olur.

29) Ömer Faruk Aladağ, *Kent Pazarlaması ve Marka Kentlerin Geliştirilmesinde Başarıyı Etkileyen Faktörler*, s.6, <http://www.fka.org.tr/SayfaDownload/KENT%20PAZARLAMASINDA%20BA%20C5%9EARIYI%20ETK%20C4%B-OLEYEN%20FAKT%20C3%96RLER.pdf>, Erişim Tarihi: 19.08.2014.

30) İlhan Tekeli, *Türkiye Kent Planlamasının Yeniden Kurumsallaşmasını Düzenleyen Düşünülmesi Gerekenler Üzerine*, *Planlama Dergisi*, Sayı:53, Yıl: 2012/3-4, s.30.

31) Nur Hoşgör, a.g.t., s.22.

6. SONUÇ

Günümüz dünyasında kentler, dünya ekonomisinde giderek daha önemli bir rol oynarken farklı olabilmek ve bu farklılıklarını ortaya koyabilmek için kıyasıya bir rekabet yarışına zorlanmaktadır. Rekabetin ülkelerden ziyade artık bölgeler ve şehirler arasında gerçekleştiği çağımızda, kenti ön plana çıkarabilecek stratejileri kullanarak, kentlerini ön plana çıkarmak ülkelerin rekabetçi gücünün artırılması açısından önem taşımaktadır. Bu rekabet yarışında ön safta olmanın avantajlarından ötürü kentler hemen her anlamda birer cazibe merkezleri olmanın telaşı içindedirler.

Herhangi bir kent için öngörülecek bir gelecek tasarımının iki temel gerçeği göz önünde bulundurması gerekir: Biri “şehrin fiziki yapısı”, diğeri “sosyo-kültürel özellikleri”. Tarihte bolca örneklerine rastlandığı gibi eğer bir şehir yeni baştan kuruluyorsa, bu durumda ku-

rucuların, kente mekân olarak seçtikleri coğrafi alanın fiziki yapısına, iklim özelliklerine, güvenlik, savunma ve ticaret gibi temel beşeri ihtiyaçlara hangi ölçeklerde cevap verebileceği gibi konulara dikkat etmeleri yeterlidir. Şehir tasarımcısı ve kurucularının sosyo-kültürel perspektifleri nispeten daha kolay olarak yeni şehrin mekânlarında uygulama imkânına sahip olur. Yine de o şehrin ilk kurucuları, şehrin zaman içinde nasıl bir tarihi kimliğe bürüneceği konusunu önceden ve tam olarak kestiremez. Çünkü şehri tasarlayandan daha çok, şehirlerin kazandığı kimliği geniş ölçüde tarihi ve sosyal değişimde rol oynayan aktörler yani kentte yaşayanlar belirler.

Kaynakça

1. ALADAĞ, Ömer Faruk; *Kent Pazarlaması ve Marka Kentlerin Geliştirilmesinde Başarıyı Etkileyen Faktörler*, s.6, <http://www.fka.org.tr/SayfaDownload/KENT%20PAZARLAMASINDA%20BA%20C5%9EA-RIYI%20ETK%20C4%B0LEYEN%20FAKT%20C3%96RLER.pdf>, (Erişim Tarihi: 19.08.2014).
2. AZAKLI, Sedat; *Belediye Hizmetlerinde Bilinçli Strateji Geliştirme Süreci ve Sorunları (Ege Bölgesi*

- Örneği), Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1999.
3. ÇETİN, Sefa; Yerel Yönetimlerde Stratejik Yönetim, Türk İdare Dergisi, Sayı: 449, 2005, s.93-100.
 4. DEMİRARSLAN, Ekrem, Kent Stratejileri ve Bir Uygulama: Yenice Kenti, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale, 1998.
 5. EMREALP, Sadun ve Selahattin Yıldırım, Yerel Yönetimde Başarının Yolları, T.C. Başbakanlık ve TOKİ Yayınları, Ankara, 1993.
 6. PAPATYA, Gürcan; Vizyon: Hayal ve Gerçek Arasındaki Gerilim-Eleştirel Bir Yaklaşım Denemesi-, Süleyman Demirel Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi, Cilt:3, Sayı: 3, Yıl: 1998,s.123-134.
 7. HOŞGÖR, Nur; Kent Vizyonu ve Kent İmajı Açısından Kültürel Değerler, Konya Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2010.
 8. İÇYER, Abdurrahman; Marka Kent Oluşturma Açısından Stratejik Kent Yönetimi, yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Karaman, 2010.
 9. İZDAŞ, Hamit; Vizyoner Liderliğin Çalışanların Kalite Algısına Etkisinin Araştırılması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2011.
 10. KESKİN, M. Banu; Öğrenen Organizasyon Olma Sürecinde İlköğretim Okulu Yönetici ve Öğretmenlerinin Vizyon Geliştirme Düzeyleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, İstanbul, 2007.
 11. KILIÇ, Ömer Faruk; İlköğretim Okul Müdürlerinin Vizyon Geliştirme Roller, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır, 2011.
 12. KOÇ, Ozan; Kamu ve Özel Sektör Üst Düzey Yöneticilerinde Otorite Kullanımı ve Vizyon, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gebze İleri Teknoloji Enstitüsü, Gebze, 2012.
 13. KÖKSOY GÜREL, H. Nurdan; Kurum İmajının Bir unsuru Olarak İç İmajın Oluşturulmasında Vizyonun Rolü ve Bir Uygulama, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon, 2010.
 14. ODABAŞ, Çağlayan; Stratejik Yönetim ve e-Devlet, Sayıştay Dergisi, Sayı: 55, 2004, s.83-94.
 15. OKTAY, Ercan ve Özmen ALPER; Stratejik Kent Yönetimi Bağlamında Kent Bilgi Sistemlerinin Önemi, Ulusal Kalkınma Ve Yerel Yönetimler Bildiriler Kitabı, Türkiye Ve Orta Doğu Amme İdaresi Yayını, No:351, Cilt 2, 2009.
 16. SARAÇ, Osman; Benchmarking ve Stratejik Yönetim, Sayıştay Dergisi, Sayı: 56, 2005, s.53-77.
 17. SATI ECEVİT, Zümrüt ve Özlem IŞIK; İnovasyon ve Stratejik Yönetim Stratejisi: Stratejik İnovasyon, CBU Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 2, 2011, s.538-559.
 18. TEKELİ, İlhan; Türkiye Kent Planlamasının Yeniden Kurumsallaşmasını Düzenlerken Düşünülmesi Gerekenler Üzerine, Planlama Dergisi, Sayı:53, 2012/3-4, s.25-32.
 19. TEKİN, Yasemin; Modern Bir Liderlik Yaklaşımı Vizyoner Liderlik: Antalya'da Faaliyette Bulunan 5 Yıldızlı Konaklama İşletmelerinde Bir Araştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya, 2007.
 20. TOPTANCI, Cemal; Belediye; İl Genel Meclisi Mevzuatı ve Stratejik Planlama (Genelge-Tüzük-Yönetmelik-Tebliğ), 1. Baskı, Yerel Yönetimler Yayınları ve Hizmetleri-5. İstanbul, 2006.
 21. YURTSEVEN, Hüseyin Rıdvan; Stratejik Yönetim Sürecinde Misyon Belirlenmesi ve Bir Uygulama: Çanakkale Kenti, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 1995.
 22. Yüksel, Fatih, Çağdaş Kent Yönetimi ve Yönetici Vizyonu, Detay Yayıncılık, Ankara, 2004.
 23. Zeren, Halim Emre, Stratejik Kent Yönetimi ve Kent Markası Oluşturma Süreci, KSÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı: 2, 2011, s.175-200.

Belediye Akademisi'nden

TBB Belediye Akademisi Eğitim Programı kapsamında düzenlenen belediye başkanları, meclis üyeleri ve belediye çalışanlarına yönelik eğitimlere Nisan ayında da devam edildi.

Birliğimizin yürüttüğü faaliyetlerden edinilen deneyimler ışığında ve hedef kitlenin ihtiyaçları doğrultusunda eğitim çalışmalarına akademik formasyon kazandırmak ve bu faaliyetleri kurumsallaştırmak amacıyla Belediye Akademisi kapsamında geliştirilen eğitim programlarımız devam ediyor.

Bu kapsamda Nisan ayında Akıllı Şebekeler Kongre ve Fuarı, Çevre Teknolojileri İhtisas Fuarı (IFAT), 5. Antalya Uluslararası Şehircilik ve Teknolojileri Fuarı, II. Uluslararası Tarım, Gıda ve Gastronomi Kongresi ile TEDES Bilgilendirme Toplantısına katılım sağlanırken bir İtfaiye Eğitimi ile bir de TBB hizmet içi eğitim semineri gerçekleştirildi.

Eğitim Hedef Grubu	Eğitim Tarihi
İtfaiyeci Eğitimi	30 Mart - 17 Nisan 2015
5. Antalya Uluslararası Şehircilik ve Teknolojileri Fuarı	01-04 Nisan 2015
II. Uluslararası Tarım, Gıda ve Gastronomi Kongresi	01-04 Nisan 2015
Çevre Teknolojileri İhtisas Fuarı (IFAT)	01-04 Nisan 2015
TBB Hizmet içi Eğitim Semineri	25 Nisan 2015
TEDES Bilgilendirme Toplantısı	28-29 Nisan 2015
Akıllı Şebekeler Kongre ve Fuarı	29 Nisan - 1 Mayıs 2015

→ 5.ULUSLARARASI ŞEHİRCİLİK VE TEKNOLOJİLERİ FUARI

Birliğimiz ve Akdeniz Belediyeler Birliği iş birliğinde 01-03 Nisan 2015 tarihleri arasında düzenlenen “5.Uluslararası Şehircilik ve Teknolojileri Fuarı” ve Yerel Yönetimler Sempozyumu Antalya Expo Center’da gerçekleşti.

Fuarın açılışına ülkemizden ve yabancı ülkelerden gelen belediye başkanları, yerel yönetimlerin üst düzey temsilcileri, STK, kamu ve özel sektör temsilcileri katıldı. Birliğimiz ve Akdeniz Belediyeler Birliği tarafından ortaklaşa düzenlenen “5. Yerel Yönetimler Sempozyumu” ise fuarla eş zamanlı olarak düzenlendi.

Açılıшта konuşan Antalya Valisi Muammer Türker, artık şehirlerin marka olarak birbirleriyle ciddi bir rekabet içinde olduğunu, merkezden bir takım yetkilerin yerele aktarıldığını ve teşkilatların yerelleştiğini belirtti. Hizmetlerin yerel düzeyde sunulmasının yanı sıra demokratik mekanizmaların da yerelde oluştuğuna değinen Vali Türker konuşmasını şöyle sürdürdü:

“Şehirlerde yaşayan insanların talepleri çeşitleniyor, çıtalar yükseldi, ihtiyaçlar çeşitlendi. Dolayısıyla hem yerel yönetimlerin hem de merkezi yönetimlerin kendilerini buna göre revize etmeleri ihtiyaç olarak ortaya çıktı. Türkiye’de reform çalışmaları on yıllardır yönetimlerimizin gündeminde. Onun için adım adım, zamana yayılan yerel yönetim reformları parça parça yapılmak durumunda kalındı. En son bir yıl önce yürürlüğe giren Büyükşehir Yasası da bunlardan bir tanesiydi. Artık meseleye bakış biraz daha değişti. Büyükşehirlerin havza şeklinde, bölge yönetimi anlamında örgütlenmesinin yolu açıldı”.

Mahalli idarelerin hizmet sunumundaki kalitesinin artırılması için en iyi ekipmanlarla ve teknolojilerle donatılması gerektiğini kaydeden Türker, bugünkü fuarın bu anlamda çok önemli olduğunu belirtti.

Türel: “Hedef vizyon belediyeciliğidir”

Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı Menderes Türel insanın doğduğu andan vefat ettiği ana kadar hayatının her aşamasında belediye hizmetleriyle birlikte hemhal olduğunu ve belediyelerin insanların yaşamını kolaylaştırma gayretinde olduğunu söyledi.

Belediyelerin alt yapı belediyeciliğinden sosyal belediyeciliğe geçiş sürecini anlatan Türel şöyle konuştu: 60’lı yıllardaki belediyecilik anlayışı 70’li yıllara geldiğimizde yavaş yavaş altyapı belediyeciliği olarak ifade edilmeye başlandı. Daha sonra da belediyeler ihtiyacı olan vatandaşların yanında olan kurumlar olması gerektiğinden sosyal belediyecilik kavramıyla tanıştık. Ancak bu kavram da yavaş yavaş ömrünü tüketiyor. Bundan sonra belediyelerimizin gideceği hedef vizyon belediyeciliğidir. Artık belediyelerimizin çok farklı vizyonlar ortaya koyan, farklı ufukları kendisine hedef seçen bir anlayışla yola devam etmesi kaçınılmazdır.”

Tütüncü: “Son yıllarda belediyecilik konusunda çok önemli gelişmeler kaydedildi”

Akdeniz Belediyeler Birliği Başkanı ve Kepez Belediye Başkanı Hakan Tütüncü 21. yüzyılın, şehirlerin birbiriyle yarıştığı ve rekabet ettiği bir dönem olduğunu; artık ülkelerin isimleri anıldığında şehirlerin akla geldiğini ifade etti.

Türkiye’de özellikle son 15-20 yılda belediye-
cilik konusunda çok önemli gelişmeler yaşan-
dığından bahseden Tütüncü, belediyelerin en
iyi hizmeti üretebilme imkânlarını aradığını ve
bu nedenle birbirleriyle tatlı bir rekabet içeri-
sinde bulunduklarını kaydetti.

Böyle bir ortamda Uluslararası Şehircilik ve
Teknolojileri Fuarının öneminin daha da art-
tığını, belediyelerin fuar sayesinde hemşehri-
lerine sundukları hizmetleri tanıtmaya ve tecrü-
be paylaşımında bulunma fırsatı bulduklarını
söyleyen Tütüncü ayrıca fuarın belediyecileri
yeni şehircilik teknolojileriyle buluşturması
bakımından da önem arz ettiğini ifade etti.

**Güngör: “Belediyelerimizin verece-
ği hizmetler vatandaşımızın refahı
üzerinde doğrudan etkilidir”**

Konuşmasına Birlik Başkanımız Kadir Top-
baş’ın selamlarını ileterek başlayan Birliğimiz
Genel Sekreteri Hayrettin Güngör; 2014 yı-
lında yapılan yerel yönetimler genel seçimi
ile birlikte Türkiye nüfusunun artık yüzde
93’ünün büyükşehir sınırları içerisinde yaşa-
maya başladığını söyledi.

“Artık belediyelerimizin yapacağı her hizmet
vatandaşımızın refahı üzerinde doğrudan etki
yapmaktadır. Bütün belediyeleri tek çatı altın-
da toplayan Türkiye Belediyeler Birliği olarak
belediyelerimizin hizmet kalitesini artırmak
için her türlü desteği vermeye devam ediyor-
ruz.” diyen Güngör; fuarın alt ve üst yapı tek-
nolojilerinin görülmesi açısından çok önemli
olduğunu belirterek fuar kapsamında ikincisi
gerçekleştirilecek olan Tunus-Türkiye Kardeş
Şehir Konferansı hakkında katılımcılara bilgi-
ler verdi. Güngör konuşmasını tüm katılımcı-
lara teşekkür ederek noktaladı.

Antalya Expo Center’da düzenlenen açılış prog-
ramının ardından fuarın kurdelesini belediye baş-
kanlarının ve davetlilerin katılımıyla kesildi.

Türkiye ve Tunus Kardeş Kentleri Antalya’da Buluştu

Türkiye-Tunus Belediyeleri Kardeş Kent Kon-
feransının ikincisi Antalya’da gerçekleştirildi.

Türkiye’den 29 belediye ile kardeş şehir iliş-
kisi bulunan Tunus’tan 29 belediyenin baş-
kanları ve Tunus İçişleri Bakanlığı yetkilileri
Türkiye-Tunus Kardeş Şehir Protokolü çerçe-
vesinde hayata geçirilecek somut projeleri gö-
rüşmek üzere Birliğimizin davetlisi olarak “5.
Uluslararası Şehircilik ve Teknolojileri Fuarı”
kapsamında ülkemize geldi.

İki ülke arasında geliştirilen işbirlikleri proto-
kollerinin hayata geçirilmesi ve sürdürülebilir
kardeş şehir ilişkilerinin güçlendirilmesi ama-
cıyla gerçekleştirilen konferansta somut proje-
ler ele alındı.

Türkiye ve Tunus kardeş şehirleri iş birlikle-
rine ilişkin fikir alışverişinde bulunan kardeş
belediyeler birbirlerini yakından tanıma ve
kaynaşma imkânı buldu.

Ziyaretin ilk gününde fuar etkinliklerini takip
eden Tunus Ankara Büyükelçisi Mohamed
Salah Tekaya ve Tunus Kentleri Federasyonu
Başkanı Seyfullah El-Asram başkanlığındaki
heyet Antalya Valiliğine giderek Vali Muam-
mer Türker ile de bir görüşme gerçekleştirdi.
Heyet; fuar boyunca kardeş şehirler ile görüş-
meler yaparak fuar etkinliklerine de katılım
sağladı.

➔ IFAT FUARI ANKARA'DA ZİYARETE AÇILDI

Avrasya'nın en önemli çevre teknolojileri etkinlikleri arasında yer alan IFAT Fuarı bu yıl ilk defa Ankara Congressium Kongre ve Fuar Merkezi'nde 16 Nisan tarihinde ziyarete açıldı.

Katı atık, geri dönüşüm, atıksu ve içme suyu gibi başlıca çevre konularında çok sayıda firmanın stand açtığı fuarda teknik konularda bilgi alış-verişinin sağlandığı panel ve oturumlar gerçekleştirildi.

Fuarın ilk günü gerçekleştirilen "Akıllı Kentleşme ve Şehircilik" paneline Birliğimiz Genel Sekreter Yardımcısı Recep Şahin, Alman Çevre Bakanlığı Genel Müdürü Dr. Helge Wendenburg, Alman Atık Yönetimi Derneği Başkanı Thomas Obermeier, Avrupa Su Derneği Başkan Yardımcısı Karoly Kovacs, Alman Geri Dönüşüm Birliği üyesi Olaf Müller, Alman Su İşbirliği Derneği Başkanı Hans-Joachim Werner ve TAYCED Başkanı Muhammet Saraç panelist olarak katıldı. Şahin, konuşmasında belediyelerin çevre sorunlarıyla mücadelede önemine vurgu yaparken Yeni Büyükşehir Yasası'nın getirdiği değişiklikler ve önümüzdeki süreçte bu değişikliklerin su, atıksu ve atık yönetiminde getireceği avantajlara değindi.

2 gün süren fuara Birliğimiz ve belediyelerimizden oluşan 127 uzmanla katılım sağlandı.

→ TEDES TOPLANTISININ ÜÇÜNCÜ ETABI GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Birliğimiz, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Karayolları Genel Müdürlüğü arasında imzalanan Trafik Güvenliği İş Birliği Protokolü kapsamında düzenlenen “Trafik Elektronik Denetleme Sistemleri Bölgesel Bilgilendirme Toplantısı”nın (TEDES) üçüncü etabı 28 Nisan 2015 tarihinde İstanbul’da gerçekleştirildi.

Toplantının açılış konuşmaları Emniyet Genel Müdürlüğü Trafik Eğitim ve Araştırma Dairesi Başkanı Yusuf Avan ve Birliğimiz Genel Sekreter Yardımcısı Recep Şahin tarafından yapıldı.

Gün boyu süren toplantıda Emniyet Genel Müdürlüğü, Karayolları Genel Müdürlüğü ve belediyelerden katılan yetkililer Trafik Elektronik Denetleme Sistemleri hakkında bilgi alışverişinde bulundu.

→ BİRLİK PERSONELİ HİZMET İÇİ EĞİTİMDE BİR ARAYA GELDİ

Türkiye Belediyeler Birliği personeli hafta sonu Afyonkarahisar’da düzenlenen hizmet içi eğitim seminerinde bir araya geldi.

Etkinlik, Birliğimiz Genel Sekreteri Hayrettin Güngör’ün açılış konuşmasıyla başladı. Güngör, Birliğin tarihçesi hakkında bilgiler verdiği konuşmasında kurumsallaşma sürecinin 2005 yılından sonra başladığına dikkat çekerek, 0-5 yıl arasında çalışma süresi olan personel sayısının fazla olduğunu

kaydetti. Bu toplantıların işe yeni başlayan personelin oryantasyonu için büyük önem taşıdığını ifade etti.

Türkiye Belediyeler Birliğinin görevlerini, stratejik planını, hedeflerini ve Müdürlüklerin görevlerini kapsamlı bir şekilde anlatan Güngör, tüm personele başarılarının devamını diledi.

TBB Genel Sekreter Yardımcısı Cevdet Sökmen ve E. Vali Zekeriya Şarbak’ın da katılımlarıyla gerçekleşen seminer kapsamında konuşmacı olarak davet edilen Canten Kaya tarafından “Sihirli Güç İletişim” konulu bir motivasyon eğitimi verildi.

Ayrıca TBB 2015-2019 stratejik planı ele alınarak 2015 yılı birim eylem planlarına yönelik sunumlar gerçekleştirildi.

Lobi Faaliyetleri

Türkiye Belediyeler Birliği, belediyelerin menfaatlerini korumak, belediyelerle ilgili yasa hazırlıklarında görüş bildirmek ve rehberlik etmek görevleri kapsamında faaliyetlerini sürdürmektedir.

Bu çerçevede Birliğimizce belediyeleri ilgilendiren mevzuat tasarı ve tasarıları; Anayasa'da yer alan idari vesayet kuralı, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, hizmetin yerel nitelikte olup olmadığı, belediyelerin menfaatini etkileyip etkilemediği ve genel olarak hukuka uygun olup olmadığı kriterleri bakımından gerektiğinde belediye hukukçuları ve uzman personelin desteği ile incelenmektedir. Hazırlanan görüş ve öneriler, bakanlıklardaki hazırlık aşamaları, TBMM komisyon toplantıları ve genel kurul aşamalarında yazılı ve sözlü olarak bildirilmekte ve parlamentoda belediyelerimizin görüşü dile getirilmektedir.

Ayrıca Birliğimiz, merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki ilişkilerin geliştirilmesine katkıda bulunmakta; belediyelerimiz tarafından Birliğimize ulaştırılan sorunlar araştırılarak, önerilerle birlikte ilgili makamlara iletilmektedir.

Nisan 2015 döneminde belediyelerimizi ilgilendiren gelişmeler şöyledir:

→ MAHKÜMLARIN EKONOMİK DURUMLARININ ARAŞTIRILMASI

2548 sayılı Ceza Evleriyle Mahkeme Binaları ve İnşası Karşılığı Olarak Alınacak Harçlar ve Mahkûmlara Ödettirilecek Yiyecek Bedelleri Hakkında Kanunun 2'nci maddesinin üçüncü fıkrasına istinaden yiyecek bedellerini ödemeyen mahkûmların borçlarını ödeme kabiliyetlerinin bulunup bulunmadığı konusunda belediyelerce araştırma yapılmaktadır.

Belediyelerin görev ve sorumluluklarındaki artış, hizmet alanları, idari, mali ve teşkilat yapılarının değişmesi nedeniyle belediyelerin araştırma yükümlülüğünün düzenlendiği 2548 sayılı Kanunun güncellenmesinin ve bu güncellenme yapıncaya kadar mahkûmların borç ödeme kabiliyetlerine ilişkin araştırmanın kurumlar uhdesinde bulunan verilerin elektronik ortamda erişime açılmak suretiyle yapılmasının uygulamaya kolaylık sağlayacağına ilişkin yazımız Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'ne iletilmiştir.

→ TOPRAK DOLGU İZİN BEDELİ

6831 sayılı Orman Kanununun 16'ncı maddesinin dördüncü fıkrasında madencilik faaliyetlerinin sona ermesi neticesinde idareye teslim edilen veya terk edilen doğal yapısı bozulmuş orman alanlarının rehabilite edileceği, rehabilite maksadı ile bu alanların orman yetiştirilmek üzere inşaat, yıkıntı ve hafriyat atıkları ile doldurularak ağaçlandırmaya hazır hale getirilmesi için büyükşehir mücavir alanlarında büyükşehir belediyelerine, diğer yerlerde ise il ve ilçe belediyelerine bedeli karşılığında izin verilebileceği hüküm altına alınmıştır.

Büyükşehir belediyelerinden Birliğimize ulaşan yakınmalarda izin için alınacak bedeller ile kamyon başına alınacak bertaraf ücreti karşılaştırıldığında, belediyelerce alınacak ücretlerin toprak

dolgu izin bedeli ve toprak dolgu bedelini karşılamaktan çok uzak olduğu belirtilerek, belediyelerden bu bedellerin alınmaması talep edilmektedir.

Merkezi idare kurumları gibi belediyelerimizden de herhangi bir bedel alınmayacak şekilde yasal düzenleme yapılmasına ilişkin talebimiz Orman ve Su İşleri Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'ne iletilmiştir.

→ **6360 SAYILI KANUNDA YER ALAN MUAFİYETLER**

6360 sayılı Kanunun Geçici 1'inci maddesinin 15'inci fıkrasında yer alan Emlak Vergisi ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununa göre alınması gereken vergi, harç ve katılım payları için öngörülen 5 yıllık muafiyetten;

- Sadece 6360 sayılı Kanunun Geçici 1'inci maddesinin 14'üncü fıkrasında sayılan işletme ve konutların mı yararlanacağı,
- Tüzel kişiliği kaldırılan köylerde olup otel, fabrika gibi işletmelerin de Geçici 1'inci maddenin 15'inci fıkrasında belirtilen muafiyetlerden yararlanıp yararlanamayacağı,
- 6360 sayılı Kanunun yayımlandığı 06/12/2012 tarihinden sonra inşa edilen yapıların emlak muafiyetinden yararlanıp yararlanamayacağı,
- Geçici 1'inci maddenin gerekçesi dikkate alınarak mahalleye dönüşen köylerde taşınmazı veya işletmesi olup başka yerde yaşayanların (örneğin ilçe merkezinde) 15'inci fıkra hükümlerinden yararlanıp yararlanamayacakları

konularında belediyelere verilecek cevaba esas olmak üzere Bakanlık görüşü sorulmuştur.

→ **YER SEÇİM BELGESİ**

5393 sayılı Belediye Kanununun 15'inci maddesine eklenen (r) bendi ile belediye mücavir alan sınırları içerisinde tesis edilecek elektronik haberleşme istasyonlarına kent ve yapı estetiği ile elektronik haberleşme hizmetinin gerekleri dikkate alınarak ücret karşılığında yer seçim belgesi vermek belediyelerin yetki ve imtiyazları arasına alınmış, aynı maddeye eklenen ikinci fıkrada ise (r) bendine göre verilecek yer seçim belgesi karşılığında alınacak ücretin Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığınca belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Aradan uzun bir süre geçmesine rağmen Bakanlıkça yer seçim belgesi karşılığında alınacak ücretler belirlenmediğinden, belediyeler söz konusu yetkiyi kullanamamakta ve gelir elde edememektedirler.

Yer seçim belgesi karşılığında alınacak ücretlerin belirlenmesi talepli yazımız Bakanlığa iletilmiştir.

→ **TÜKETİCİ KONSEYİ GÜNDEMİNE KONU BİLDİRİLMESİ**

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi Genel Müdürlüğü'nden iletilen yazı ile Tüketici Konseyi gündemine sunulmak üzere iki konunun bildirilmesi talep edilmiş, talep internet sayfamızdan belediyelerimize duyurulmuş ancak gündem konusuna ilişkin belediyelerimizce bir öneride bulunulmamıştır.

Öğrenmek İstedikleriniz

Sorularınızı www.tbb.gov.tr adresinde yayınlanan birliğimiz web sitesindeki “**Soru Cevap Formu**”nu online doldurarak iletebilirsiniz.

DİĞER MEVZUAT

Bayram ER / Mali Hizmetler Müdürü / Muş Belediyesi / MUŞ

Belediyeye ait kiraya verilen gayrimenkulün kira süresi sözleşmeye hüküm koymak şartıyla uzatılabilir mi?

Av. Serap EKER / Avukat / TBB

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu’nun 1’inci maddesinde genel bütçeye dâhil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işleri bu Kanunda yazılı hükümlere göre yürütüleceği 2’nci maddesinde ise Kanun’un yürütülmesinde, ihtiyaçların en iyi şekilde, uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve ihalede açıklık ve rekabetin sağlanmasının esas olduğu; ihalelerin kesin zaruret olmadıkça işin mahiyetine göre en uygun fiyatla temini mümkün olan mevsimlerde yapılacağı kurala bağlanmıştır.

2886 sayılı Kanun’un 64’üncü maddesinde kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz malların kira süresinin, on yıldan çok olamayacağı; üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, önceden Maliye Bakanlığından izin alınmasının şart olduğu; izin hususunda belediyeler için kendi özel kanunlarının uygulanacağı; üç yıldan fazla süre ile kiraya verme işlerinde, kira bedelinin her yıl şartname ve sözleşmesindeki esaslara göre yeniden tespit edileceği hüküm altına alınmıştır.

Yukarıdaki hükümler değerlendirildiğinde 2886 sayılı Kanun veya diğer ilgili mevzuatta kira sözleşmesinin süresinin uzatılması hususunda idarelere herhangi bir yetki verilmediğinden kira sözleşmesinin süresi bittikten sonra tekrar ihaleye çıkılmasının Kanun’da açıkça öngörülmediği; (şartname ile sözleşmenin birbiriyle uyumlu olma zorunluluğu olup,) beş yıllığına kiraya verilen belediyeye ait taşınmazın kira süresinin sözleşmeye hüküm konarak veya kendiliğinden uzatılabilmesinin mümkün olmadığı değerlendirilmektedir.

Birim SUBAŞI / Şef / Polatlı Belediyesi / ANKARA

Tapu tahsisli taşınmazlar nasıl devredilir?

Av. Serap EKER / Avukat / TBB

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 18'inci maddesine göre taşınmaz mal satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına belediye meclisinin karar vereceği; 34'üncü maddesinde ise taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak görevinin encümene verildiği görülmektedir.

2981 İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 sayılı İmar Kanunu'nun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun'un 9'uncu maddesinde hak sahiplerine tahsis edilen arsa ve konutlardan, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar, noterler vasıtası ile düzenlenen harici satış veya satış vaadi senediyle başkalarına yapılan satış ve devir işlemlerinin geçerli olduğu; 10'uncu maddesinde ise bu Kanun hükümlerine göre hazine, belediye, il özel idaresine ait arsa veya araziler üzerinde, gecekondu sahiplerince yapılmış yapıların, 12'nci madde hükümlerine göre tespit ettirildikten sonra, kayıt maliki kamu kuruluşunca bu yer hak sahibine tahsis edileceği; bu tahsisin yapıldığı tapu sicilinin beyanlar hanesinde gösterilerek ilgisine "Tapu Tahsis Belgesi" verileceği; tapu tahsis belgesinin ıslah imar planı veya kadaströ planları yapıldıktan sonra hak sahiplerine verilecek tapuya esas teşkil edeceği hüküm altına alınmıştır.

Yukarıdaki hükümler kapsamında ilgili mevzuat gereği tapu tahsis belgeleri sahiplerine belediye meclisi tarafından verilen karar doğrultusunda ıslah imar planı veya kadaströ planları yapıldıktan sonra tapuda devir yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Sabahattin AKDOĞAN / Yazı İşleri ve Kararlar Dairesi Başkanı / Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi / DİYARBAKIR

Partisinden istifa eden meclis üyesinin yerine çağırılacak yedek üyenin istifa ettiği partiden çağırılması zorunlu mudur?

Av. Serap EKER / Avukat / TBB

2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun'un 28'inci maddesinde belediye meclisi üyeliklerinde boşalma olduğu takdirde belediye başkanının beş gün içerisinde meclise katılacak yedek üyelerin adını yetkili seçim kurulundan sorarak üç gün içerisinde adı bildirilen üyeyi davet edeceği; bu suretle davet edilen üyenin, kalan süreyi tamamlayacağı; boşalan üyelik hangi ilçe veya siyasi partiye ait ise, davet edilecek yedek üye de, aynı ilçe ve siyasi partiden olacağı; bir partiden boşalan asıl üyelik için, o partiden davet edilecek yedek üye kalmamış ise veya boşalan asıl üyelik bir bağımsız aile ise, parti ayırımı yapılmaksızın oy bölüşümünde sırası önde gelen yedek üyenin asıl üyeliğe davet edileceği; bir siyasi parti listesinden, meclis asıl üyeliğine seçildikten sonra, başka bir siyasi partiye geçen veya bağımsız kalanlardan asıl üyelik açıldığı takdirde, bu üyelerin meclis üyeliğine seçildikleri sırada mensup oldukları partinin yedek üyesinin asıl üyeliğe çağırılacağı hüküm altına alınmıştır.

Yukarıdaki madde kapsamında partisinden istifa etmiş meclis üyesinin yerine meclis üyeliğine seçildikleri sırada mensup oldukları partinin yedek üyesinin asıl üyeliğe çağırılması gerektiği değerlendirilmektedir.

Ali BALAMUTÇU / Yazı İşleri Müdürü / Sangöl Belediyesi / MANİSA

Belde halkına yardımcı olmak üzere kültür ve sosyal işler müdürlüğünde diyetisyen çalıştırılır mı?

Av. Serap EKER / Avukat / TBB

5393 sayılı Belediye Kanun'un 48'inci maddesinde, belediye teşkilatının norm kadroya uygun olarak yazı işleri, mali hizmetler, fen işleri ve zabıta biriminden oluştuğu, beldenin nüfusu, fiziki ve coğrafi yapısı ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri ile gelişme potansiyeli dikkate alınarak gerektiğinde, itfaiye, imar, insan kaynakları, hukuk işleri ve ihtiyaca göre diğer birimlerin oluşturulabileceği belirtilmiş, 49'uncu maddesinde de norm kadro ilke ve standartlarının İçişleri Bakanlığı ve Devlet Personel Başkanlığı tarafından müştereken belirleneceği, belediyenin ve bağlı kuruluşlarının norm kadrolarının bu ilke ve standartlar çerçevesinde belediye meclisi kararıyla belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

22/02/2007 tarih ve 26442 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelikte mahalli idarelerin kullanabilecekleri memur ve işçi kadroları düzenlenmiş ve Yönetmeliğin 9'uncu maddesinde; bu Yönetmeliğin ekli cetvellerde alt gruplar için unvan itibarı ile tespit edilenler dışında kadro kullanılamayacağı belirtilmiştir.

Belediyenizin C6 grubunda yer aldığı göz önünde bulundurularak bu grup için sağlık personeli sayısının Norm Kadro Yönetmeliğinde 5 olarak belirlendiği yine aynı Yönetmelikte sağlık personeli kadro unvanları arasında diyetisyen kadrosuna yer verildiği görülmektedir.

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde; 5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde belediyenin belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki hizmetlerini karşılamak amacıyla her türlü girişimde bulunabileceği hükmü ve Norm Kadro Yönetmeliğinde diyetisyen kadrosuna yer verildiği esas alınarak belde halkının ihtiyacını karşılamak üzere (boş kadro olması ve 49'uncu maddede belirtilen personel giderlerine ilişkin oranlar aşılmaması kaydıyla) diyetisyen çalıştırmanızın belediyenizin takdirinde olduğu değerlendirilmektedir.

Cahit ÇELEBİ / Yazı İşleri Müdürü / Gevaş Belediyesi / VAN

Disiplin Kurulları nasıl teşekkül eder?

Av. Serap EKER / Avukat / TBB

1. Disiplin kurullarının teşekkülü, 24/10/1982 tarihli ve 17848 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmelikle düzenlenmiştir. Bu Yönetmeliğin 4'üncü maddesinin altıncı fıkrasının (V) numaralı alt bendinde mahalli idarelerin disiplin kurullarının kimlerden oluşacağı hüküm altına alınmış ve bu maddede belediyelerin disiplin kurullarının; belediye başkanının veya görevlendireceği yardımcısının başkanlığında encümenin atanmış üyelerinden oluşacağı belirtilmiştir.

5393 sayılı Kanun'un 33'üncü maddesinde encümenin, il belediyelerinde ve nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyelerde belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından seçeceği üç üye ile malî hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından seçeceği iki üye olmak üzere yedi kişiden, diğer belediyelerde, belediye meclisinin seçeceği iki üye, malî hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği bir üye olmak üzere beş kişiden oluşacağı hükme bağlanmıştır.

İlçenizin nüfusu göz önünde bulundurularak disiplin kurulunuzun belediye başkanı (veya görevlendirceği başkan yardımcısı) mali hizmetler birim amiri ve diğer birim amirlerinden seçilen encümen üyesi olmak üzere toplam üç kişiden oluşacağı değerlendirilmektedir.

2. Yönetmelik uyarınca belediye başkanı (veya görevlendireceği başkan yardımcısı), mali hizmetler birim amiri ve diğer birim amirlerinden seçilen encümen üyesi disiplin kurulunun zorunlu üyesidir.

3. Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmeliğin 4'üncü maddesinde Başbakanlık ile Bakanlıkların ve bunlara bağlı Müsteşarlık, Genel Müdürlük ve Başkanlıkların Kurum Merkezindeki Disiplin Kurulları ve Yüksek Disiplin Kurulları aşağıda belirtilen esaslara uymak kaydıyla kurumlarınca kurulur dildikten sonra bu esaslar ayrıntılı olarak sayılmış ve bu fıkranın (d) bendinde hakkında disiplin soruşturması yürütülen Devlet memurunun üyesi olduğu sendikanın temsilcisinin de bu maddede belirtilen disiplin ve yüksek disiplin kurullarında yer alacağı belirtilmiştir. Ancak bu düzenleme içeriğine ve Yönetmeliğin sistematığına bakıldığında belediyelerde kurulacak disiplin kurulları için sendika temsilcisinin bulunma zorunluluğunun olmadığı bununla birlikte ortaya çıkabilecek sorunların en aza indirilmesi ve şeffaflığın sağlanması bakımından sendika temsilcisinin belediye disiplin kurulunda yer alabileceği, Yönetmelikte avukatın disiplin kurulunda yer alacağına ilişkin bir hüküm bulunmadığından avukatın disiplin kurulunun zorunlu üyeleri arasında bulunmadığı değerlendirilmektedir.

4. Yönetmelikte büyükşehir belediyesi disiplin kurulu üyeleri arasında Personel şube müdürü sayılmıştır. Ancak diğer belediyeler için insan kaynakları ve eğitim müdürünün disiplin kurulu üyeleri arasında yer alacağına dair bir ibareye yer verilmemiştir.

Ünal BİLGİCİ / İnsan Kaynakları Eğitim Müdürü / Turhal Belediyesi / TOKAT

Belediye başkan yardımcısı kadrosuna atanan personelin bu görevde 6 ay çalıştıktan sonra görevde yükselme sınavına tabi olmadan müdür unvanlı kadrolara atanabilir mi?

Av. Serap EKER / Avukat / TBB

Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro Standartları Cetveli'nde belediye başkan yardımcılığı 1'inci dereceli kadro olarak gösterilmiş olup, bu kadroya ataması yapılacak kişilerin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 68'inci maddesinin (B) bendinde belirtilen niteliklere sahip olmaları; dört yıllık fakülte mezunları için 10 yıl, iki yıllık yüksekokul mezunları için ise 12 yıl hizmeti bulunmak şartlarını taşımaları gerekmektedir.

04/07/2009 tarih 27278 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmeliğin 20'nci maddesinin (c) bendinde; bu Yönetmelik kapsamı dışında bulunan daha üst görevlerde en az altı ay süreyle çalışmış olanların, aranan şartları taşımak kaydıyla bu yönetmeliğin 5'inci maddesinde yer alan, yönetim, araştırma planlama ve hukuk hizmetleri gruplarında gösterilen kadrolara sınavsız atanabilecekleri hüküm altına alınmıştır.

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde; Belediye başkan yardımcılığı kadrosunun Görevde Yükselme Yönetmeliği kapsamı dışında tutulması ve bu görevin statü ve sorumluluk bakımından daha üst görev olarak nitelendirilebilecek olması nedeniyle müdürlük kadrosuna ilişkin hizmetin yerine getirilebilmesi için gerekli eğitim şartını taşıması halinde, belediye başkan yardımcılığı kadrosunda görev yapan personelinizin müdürlük kadrosuna atamasının yapılabileceği değerlendirilmektedir.

Velî ÜSTÜ / Memur / Elbistan Belediyesi / KAHRAMANMARAŞ

Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına İlişkin Yönetmelikte yapılan değişiklik sonucu temizlik işleri müdürlüğünün teknik öğretim gerektiren müdürlükler arasında sayıldığı belirtilerek bu değişiklik nedeniyle, arazi tazminatı, ek ödeme oranı, özel hizmet tazminatı gibi özlük haklarınızda da bir değişiklik olacak mı?

Av. Serap EKER / Avukat / TBB

04/07/2009 tarih 27278 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmelikte yapılan değişiklikle müdürlükler “Teknik Öğretim Gerektiren Müdürlükler” ve “Diğer Müdürlükler olarak gruplandırılmışlardır. Ancak söz konusu değişiklik daha önce hangi müdürlüklerin teknik öğrenim gerektiren müdürlük, hangilerinin diğer müdürlükler kategorisinde değerlendirileceğine ilişkin bir düzenleme bulunmaması nedeniyle özellikle görevde yükselme sınavı için yapılacak başvurularda yaşanan sıkıntıların giderilmesi amacıyla yapılan ve sadece bu konuya açıklık getirmeye yönelik bir değişikliktir.

22/02/2007 tarihli ve 26442 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelikte bütün müdürlükler istisnasız olarak Genel İdare Hizmetleri Sınıfında yer almaktadır. Dikkat edilecek olursa söz konusu Yönetmelikte yapılan değişiklikle müdürlüklerin sınıflarına ilişkin bir düzenleme yapılmamış, yalnızca müdürlüklerin öğrenim alanlarına ilişkin bir gösterge getirilmiştir. Dolayısıyla yapılan düzenleme sonucunda temizlik işleri müdürlüğü her ne kadar teknik öğrenim gerektiren müdürlükler arasında sayılmışsa da teknik öğrenim gerektiren müdürlük kadrolarının sınıflarının Teknik Hizmetler olarak değiştirilmesine ilişkin herhangi bir hükme yer verilmemesi nedeniyle bu kadrolarda görev yapan kişilerin yeni bir düzenleme yapıncaya kadar teknik hizmetler sınıfı için belirlenen zam ve tazminatlarından yararlanamayacağı ve “Genel İdare Hizmetleri Sınıfının” zam ve tazminatları ile ek ödeme oranını almaya devam edecekleri değerlendirilmektedir.

Serkan ERDEM / Şef / Bilecik Belediyesi / BİLECİK

Binaların dışına kabartma yazı ile şirket isimlerinin yazılması ilan ve reklam vergisi kapsamında mıdır?

Av. Serap EKER / Avukat / TBB

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’nun 12’nci maddesinde belediye sınırları ile mücavir alanları içinde yapılan her türlü ilan ve reklamın, ilan ve reklam vergisine tabi olduğu, 14’üncü maddesinin birinci fıkrasının 5’nci bendinde gerçek veya tüzel kişilere ait işyerlerinin içine veya dışına asılan iş sahibinin kimliği ile işin mahiyetini gösteren ve alanı 1/2 metrekareyi aşmayan ışıksız levhaların ilan ve reklam vergisinden istisna olduğu hüküm altına alınmıştır.

Yukarıdaki hükümler birlikte değerlendirildiğinde öncelikle reklam yapan firmanın tabelasını astığı binada iş yerinin bulunup bulunmadığının tespit edilmesi gerektiği, firmanın iş adresinin yazının asıldığı binada bulunmaması halinde yukarıda belirtilen muafiyetten yararlanamayacağı ve yazıların vergiye tabi tutulması gerektiği, firmanın iş adresinin binada olması halinde ilan alanının yarım metrekareyi geçmeyen ışıksız yazıların ilan ve reklam vergisinden müstesna tutulması gerektiği, bu m2’nin üstünde veya ışıklı ilan olması durumunda bu yazıların vergiye tabi olduğu değerlendirilmektedir.

Hüseyin AYDOĞDU / Mühendis / Alpu Belediyesi / ESKİŞEHİR

Belediyede mühendis kadrosunda sözleşmeli personel olarak çalışan bir kişinin belediyenin başka biriminde geçici süreyle çalışabilmesi için sözleşmenin yenilenmesi gerekir mi?

Av. Serap EKER / Avukat / TBB

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 38'inci maddesinde belediye başkanının görev ve yetkileri arasında belediye teşkilâtının en üst amiri olarak belediye teşkilâtını sevk ve idare etmek sayılmıştır.

28/6/1978 tarihli ve 16330 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslar'ın 6'nı maddesinde ilgililerin sözleşmelerinde belirtilen görev dışında başka bir işte çalıştırılmayacağı hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda belirtilen madde hükmü nazara alındığında mühendis olarak sözleşmesi imzalanan personelin mühendis kadrosu dışında başka bir kadroda çalıştırılmayacağı; ancak sözleşmesine aykırı olmamak şartıyla aynı belediye içinde başka bir birimde belediye başkanının talimatı üzerine mühendis olarak görevlendirilebileceği değerlendirilmektedir.

Mahmut ADIGÜZEL / Şef / Küçükhüyük Belediyesi / AFYON

Belediye meclis üyeleri için mal bildirim zorunluluğu var mıdır?

Av. Serap EKER / Avukat / TBB

3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu'nun 5'inci maddesinde bu Kanun kapsamına giren görevlilerin kendilerine, eşlerine ve velayetleri altındaki çocuklarına ait bulunan taşınmaz malları ile görevliye yapılan aylık net ödemenin, ödeme yapılmayan görevlilerin ise, 1'inci derece Devlet Memurlarına yapılan aylık net ödemenin beş katından fazla tutarındaki her biri için ayrı olmak üzere, para, hisse senetleri ve tahviller ile altın, mücevher ve diğer taşınır malları, hakları, alacakları ve gelirleriyle bunların kaynakları, borçları ve sebeplerinin mal bildiriminin konusunu teşkil edeceği düzenlenmiştir.

3628 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde mal bildiriminde bulunacaklar sayılırken Genel ve katma bütçeli daireler, il özel idareleri, belediyeler ve bunlara bağlı kuruluş veya alt kuruluşlarda, kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunlara bağlı müessese, bağlı ortaklık ve işletmelerde, özel kanunlarla veya özel kanunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulan ve kamu hizmeti gören kurum ve kuruluşlar ile bunların alt kuruluşlarında veya komisyonlarında aylık, ücret ve ödenek almak suretiyle kamu hizmeti gören memurları, işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri ile yönetim ve denetim kurulu üyelerinin mal bildiriminde bulunmak zorunda oldukları hüküm altına alınmıştır.

3628 sayılı Kanun'un 6'nı maddesinde mal bildirimlerinin; seçimle gelinen görevlerde seçimin kesinleşmesi tarihini izleyen iki ay içinde verilmesinin zorunlu olduğu hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda belirtilen hükümlere göre; seçimle görev başına gelen belediye meclis üyelerinin mal bildiriminde bulunması gerektiği değerlendirilmektedir.

Nurullah İNAN / *Memur / Karacabey Belediyesi / BURSA*

Belediyeye ait gayrimenkuller 2886 sayılı Kanun'un 51/a maddesine göre pazarlık usulüyle kiraya verilir mi?

Av. Serap EKER / *Avukat / TBB*

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun "Kapsam" başlıklı 1'inci maddesinde; genel bütçeye dâhil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işlerinin bu kanundaki yazılı hükümlere göre yürütüleceği belirtilmiş, Kanun'un ihale usullerinin sayıldığı 35'inci maddesinde ise, bu Kanunun 1'inci maddesinde yazılı işlerin ihalelerinde uygulanacak usuller arasında "pazarlık" usulü de sayılmış, pazarlık usulünde ihalenin usul ve esaslarının düzenlendiği 50'nci maddesinde de bu usulün uygulanmasında 1'inci madde kapsamındaki idareler yönünden herhangi bir ayırma yer verilmemiştir.

2886 sayılı Kanun'un "Pazarlık usulüyle yapılacak işler" başlıklı 51'inci maddesinde bu usulün uygulanacağı işler on yedi bent halinde sayılmış olup, bu işlerin sayıldığı bentlerden biri olan a bendinde ise; yer, özellik (askeri birliklerin kuruluş özellikleri dâhil) ve nitelikleri itibarıyla her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilecek belli tutarları aşmayan ve süreklilik göstermeyen, bu Kanun'un 1'inci maddesinde gösterilen işlerin pazarlık usulüyle yapılabileceği belirtilmektedir.

Yukarıdaki Kanun hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden, 2886 sayılı Kanunun belediyeleri de kapsadığı, pazarlık usulünün ihale usulleri arasında sayıldığı ve Kanun kapsamındaki idarelerin anılan bentte sayılan işlerin ihalesinde pazarlık usulünü kullanabilecekleri; ancak maddede belirtildiği gibi yer, özellik (askeri birliklerin kuruluş özellikleri dâhil) ve nitelikleri itibarıyla her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilecek belli tutarları aşmayan ve süreklilik göstermeyen işlerde bu yöntemin kullanılabileceği değerlendirilmektedir. Kiralama işi süreklilik gerektiren bir iş olduğundan pazarlık usulüyle kiraya verilemeyeceği ancak ihaleye çıkılması suretiyle kiraya verileceği düşünülmektedir.

Resmi Gazete'den Seçtiklerimiz

Hazırlayan: Nigar GÖRGÜN
Avukat /TBB

Nisan

Kanunlar

R.G. Tarih-No	04/04/2015-29316 http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150404.htm http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150404-26.pdf
Kanun Tarih ve No	27/03/2015- 6638
Adı	Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu, Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Tablo	http://www.tbb.gov.tr/basin-ve-yayin/mevzuat-duyurulari/20150410-6638-sayili-polis-vazife-ve-salahiyet-ile-bazi-kanunlarda-degisiklik-yapilmasina-dair-kanun
R.G. Tarih-No	07/04/2015- 29319 http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150407-19.htm
Kanun Tarih ve No	27/03/2015- 6637
Adı	Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Tablo	http://www.tbb.gov.tr/basin-ve-yayin/mevzuat-duyurulari/20150410-6637-bazi-kanun-ve-kanun-hukmunde-kararnamelerde-degisiklik-yapilmasina-dair-kanun
R.G. Tarih-No	15/04/2015- 29327 http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150415-1.htm
Kanun Tarih ve No	27/03/2015- 6639
Adı	Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Tablo	http://www.tbb.gov.tr/basin-ve-yayin/mevzuat-duyurulari/20150422-6639-sayili-bazi-kanun-ve-kanun-hukmunde-kararnamelerde-degisiklik-yapilmasi-hakkinda-kanun
R.G. Tarih-No	23/04/2015- 29335 http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150423-3.htm
Kanun Tarih ve No	04/04/2015- 6645
Adı	İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
Tablo	http://www.tbb.gov.tr/basin-ve-yayin/mevzuat-duyurulari/20150504-6645-sayili-is-sagligi-ve-guvenligi-kanunu-ile-bazi-kanun-ve-kanun-hukmunde-kararnamelerde-degisiklik-yapilmasina-dair-kanun

Yönetmelikler

R.G. Tarih-No	02/04/2015- 29314 http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150402-2.htm
Yayımlayan Adı	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Atık Yönetimi Yönetmeliği
Konusu	Atıkların oluşumundan bertarafına kadar çevre ve insan sağlığına zarar vermeden yönetiminin sağlanmasına, atık oluşumunun azaltılması, atıkların yeniden kullanımı, geri dönüşümü, geri kazanımı gibi yollar ile doğal kaynak kullanımının azaltılması ve atık yönetiminin sağlanmasına, çevre ve insan sağlığı açısından belirli ölçütlere, temel şart ve özelliklere sahip, bu Yönetmeliğin kapsamındaki ürünlerin üretimi ile piyasa gözetimi ve denetimine ilişkin genel usul ve esasların belirlenmesi amacıyla hazırlanmıştır.
R.G. Tarih-No	02/04/2015- 29314 http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150402.htm http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150402-3.pdf
Yayımlayan Adı	İçişleri Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (Devlet Personel Başkanlığı) Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik
R.G. Tarih-No	10/04/2015- 29322 http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150410-22.htm
B.K.K. Tarih- No Adı	03/04/2015- 2015/7525 Kamu Kurum ve Kuruluşlarına İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
R.G. Tarih-No	17/04/2015- 29329 http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150417-3.htm
Yayımlayan Adı	İçişleri Bakanlığı Karayolları Trafik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
R.G. Tarih-No	19/04/2015- 29331 http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150419-1.htm
Yayımlayan Adı	Orman ve Su İşleri Bakanlığı Orman Kanununun 16'ncı Maddesinin Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
R.G. Tarih-No	24/04/2015- 29336 http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150424-19.htm
B.K.K. Tarih- No Adı	23/03/2015- 2015/7453 Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

R.G. Tarih-No	30/04/2015- 29342 http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150430-4.htm
Yayımlayan Adı	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Özel Kreş ve Gündüz Bakımevleri ile Özel Çocuk Kulüplerinin Kuruluş ve İşleyiş Esasları Hakkında Yönetmelik
Konusu	Gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişilerine ait özel kreş ve gündüz bakımevleri ile özel çocuk kulüplerinin kuruluş ve işleyişlerine ilişkin esasları, izin, açılış, çalışma ve personel şartlarını, ücret tarifelerini, denetimlerini ve faaliyetlerini durdurma işlem ve usullerini belirlemek ve temel çocuk hakları felsefesine uygun hizmet vermelerini sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.
R.G. Tarih-No	30/04/2015- 29342 http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150430-5.htm
Yayımlayan Adı	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
Tebliğler - Genelgeler	
R.G. Tarih-No	11/04/2015- 29323 http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150411-14.htm
Yayımlayan Adı	Başbakanlık Türkiye Markası Logosu ve Sloganı ile İlgili 2015/4 sayılı Başbakanlık Genelgesi
R.G. Tarih-No	18/04/2015- 29330 http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150418-8.htm
Yayımlayan Adı	Maliye Bakanlığı Özel Tüketim Vergisi (II) Sayılı Liste Uygulama Genel Tebliği
R.G. Tarih-No	30/04/2015- 29342 http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150430-10.htm
Yayımlayan Adı	Kalkınma Bakanlığı Kamu İdarelerince Hazırlanacak Stratejik Planlara Dair Tebliğ

Yargı Kararı

Hazırlayan: Serap EKER
Avukat /TBB

T.C
Danıştay 8. Daire

E: 2013/4844
K: 2014/7037
T: 14/10/2014

Dava, davacı şirkete ait bankamatik cihazlarının izin almadan kurulduğundan bahisle 15 gün içerisinde kaldırılmasının, aksi halde yasal işlem yapılacağına bildirilmesine ilişkin 8.12.2011 tarih ve 796 sayılı, 8.12.2011 tarih ve 804 sayılı, 8.12.2011 tarih ve 794 sayılı, 8.12.2011 tarih ve 795 sayılı işlemler ile dayanağı 5.10.2011 tarih ve 78 sayılıBelediyesi Meclis kararının iptali istemiyle açılmıştır.İdare Mahkemesince; 5393 sayılı Yasanın 14'üncü maddesinin 1/a bendi uyarınca çevre ve çevre sağlığı ile şehir içi yaya trafiğini düzenleme hizmetlerini yapma veya yaptırma hususunda görev ve sorumluluğu bulunan davalı belediyenin, bu sorumluluk kapsamında şehirdeki halkın ortak kullanımına açık alanlarda kurulacak ATM'lerin yerlerinin belirlenmesi hususunda da genel yetkisi bulunduğu kabulü gerektiğinden, bu doğrultuda tesis edilen Belediye Meclisinin 05.10.2011 tarih ve 2011/325 sayılı kararı ile bu karara dayanılarak tesis edilen 08.12.2011 tarih ve 795, 804, 796 ve 794 sayılı işlemlerde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14'üncü maddesinin 1/a bendinde, belediyenin mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla, imar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapacağı veya yaptıracağı vurgulanmış, 15'inci maddesinin 1/b bendinde de, Kanunların belediyeye verdiği yetki çerçevesinde yönetmelik çıkarabilmek, belediye pasakları koymak ve uygulamak, kanunlarda belirtilen cezaları vermek yetki ve imtiyaz olarak sayılmıştır.

4857 sayılı İş Kanununun "Tanımlar" başlıklı 2'inci maddesinde; işyeri işveren tarafından mal veya hizmet üretmek amacıyla maddi olan ve olmayan unsurlar ile işçinin birlikte örgütlendiği birim olarak tanımlanmıştır. Vergi Usul Kanunu'nun "İşyeri" başlığını taşıyan 156'ncı maddesinde; "Ticari, sınai, zirai ve mesleki faaliyette iş yeri; mağaza, yazıhane, idarehane, muayenehane, imalathane, şube, depo, otel, kahvehane, eğlence ve spor yerleri, tarla, bağ, bahçe, çiftlik, hayvancılık tesisleri, dalyan ve voli mahalleri, madenler, taş ocakları, inşaat şantiyeleri, vapur bükeleri gibi ticari, sınai zirai veya mesleki bir faaliyetin icrasına tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan yerdir." düzenlemesi yer almaktadır. 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu'nun 3'üncü maddesinde; şube; elektronik işlem cihazlarından ibaret birimler hariç olmak üzere, bankaların bağımlı bir parçasını oluşturan ve bu kuruluşların faaliyetlerinin tamamını veya bir kısmını kendi başına yapan, sabit ya da seyyar bürolar gibi her türlü işyeri olarak tanımlanmıştır.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerinin irdelenmesinden; işleme konu ATM (elektronik işlem cihazları)'ler bir banka şubesine bağlı makina olup; işyeri ya da şube olarak değerlendirilemeyeceği görülmektedir. Kaldı ki; Bankacılık Kanunu söz konusu cihazları açıkça şube tanımı dışında bırakarak, işyeri olarak değerlendirilmesini de mümkün kılmamaktadır. Diğer taraftan, belediyelerden ruhsat alma durumunda olan işyerlerinin, aynı zamanda belediyelerin denetim ve gözetimine tabi olduğu ve belediyelerden çeşitli hizmetler aldığı düşünüldüğünde; banka şubelerinde verilen hizmetlerin bir kısmını veren ancak şubenin makinası olan cihazların, belediyelerden herhangi bir hizmet de almaması karşısında, işyeri nitelemesiyle belediyenin gözetim ve denetiminde olmayacağı da tartışmasıdır.

Dosyanın incelenmesinden; davalı Belediye sınırları içerisinde ancak mülkiyeti davalı Belediyeye ait olmayan farklı yerlerde bulunan ve sahipleri ile aralarında kira sözleşmesi bulunan alanlara konulan 7 adet ATM cihazının davalı belediyeden izinsiz kurulmaları nedeniyle 15 gün içerisinde kaldırılmaları gerektiği, aksi halde yasal işlem yapılacağına davacı bankaya bildirildiği, anılan işlemlere karşı yapılan itirazın reddi üzerine bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır. Olayda; davaya konu ATM cihazlarının işyeri olarak değerlendirilemeyeceği, işyeri olmayan cihazlar için işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmayacağı gibi mevzuatta başka bir izin alınacağı düzenlemesine de gidilmemiştir. Bu durumda, davalı Belediyeye ait "taşınmaz üzerinde bulunmayan, üzerine konuldukları taşınmazlara yönelik kira sözleşmeleri bulunan ATM cihazları için davalı belediyeden izin alma zorunluluğu bulunmadığından, tesis edilen işlemde hukuka uyarlık bulunmamaktadır. Kaldı ki, ATM cihazlarının kent estetiğini, çevre ve çevre sağlığını, trafik düzenini bozduğunun yapılacak keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu düzenlenecek bilirkişi raporu ile tespiti halinde ATM cihazlarının kaldırılabilmesi de açıktır. Açıklanan nedenlerle; Bursa 3. İdare Mahkemesi'nin temyize konu kararının bozulmasına, dosyanın yeniden bir karar verilmek üzere anılan Mahkemeye gönderilmesine, yürütmenin durdurulması hakkında karar verilmediğinden 40.00 TL yürütmenin durdurulması harcının davacıya iadesine, bu kararın tebliğ tarihini izleyen 15 (onbeş) gün içerisinde kararın düzeltilmesi yolu açık olmak üzere, 14.10.2014 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Genelgeler

Hazırlayan: Yasemin SEZGİN
Avukat /TBB

T.C

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : 93127266-907.99-7624

01/04/2015

Konu : Kamu İstihdamı

Kamu istihdamına ilişkin sağlıklı ve güncel istatistiklerin üretilmesi çalışmalarına esas teşkil edecek il özel idareleri, belediyeler ve bağlı kuruluşları ile bunların üye oldukları mahalli idare birlikleri ve belediye iktisadi teşekküllerinde (BİT) 31/03/2015 tarihi itibarıyla istihdam edilen personele ilişkin bilgilere ihtiyaç duyulmaktadır.

Konu hakkında iliniz dahilindeki mahalli idarelerden temin edilecek bilgilerin, Valiliğinizce icmal edilerek ekteki formlara doldurularak en geç 15/04/2015 tarihine kadar (yerelbilgi@icisleri.gov.tr) internet adresine excel formatında iletilmesi hususunda;

Bilgi ve gereğini arz ve rica ederim.

Ömer DOĞANAY
Bakan a.
Genel Müdür

T.C

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : 16946376-622.03-9211

22/04/2015

Konu : Belediyelere ait internet sitelerinde Kamu Denetçiliği Kurumu'nun internet sitesine link verilmesi

İlgi : Kamu Denetçiliği Kurumu'nun 17.03.2015 tarihli ve 2058 sayılı yazısı

İlgi yazı ile yerel yönetimlere ait internet sitelerinde Kamu Denetçiliği Kurumu'nun (www.ombudsman.gov.tr) adresine link verilmesi talep edilmiş olup konunun iliniz belediyelerine duyurulması hususunda;

Gereğini bilgilerinize arz ve rica ederim

Ömer DOĞANAY
Bakan a.
Genel Müdür

T.C
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU

Sayı : 2058 17/03/2015
Konu : Belediyelere ait internet sitelerinde Kamu Denetçiliği Kurumu'nun internet sitesine link verilmesi
İlgi : : 09/10/2014 tarihli ve 22873068-75199-8162 sayılı yazımız

İlgi (a) kayıtlı yazımızda, 6328 sayılı Kanun ile şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını, insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevli olarak Kamu Denetçiliği Kurumunun kurulduğu ve Kanun'un 17'nci maddesinin beşinci fıkrasında da Kuruma, illerde valilikler, ilçelerde kaymakamlıklar aracılığıyla da başvuruabileceği hükmüne amir olduğu belirtilmişti.

Kurumumuzun görev alanı çerçevesinde, uzlaşma pratiği ve tavsiye kararlarımız insan haklarının gelişmesine katkı sağladığı gibi, sorunlu alanların tespiti ve çözüm önerisi sunulması suretiyle idareden duyulan memnuniyetin artmasına, idarede ve bireyde haklar kültürünün gelişmesine de katkı vermektedir.

Bu doğrultuda, Kurumumuzun daha tanınır ve idarenin sunduğu hizmetlerin daha kaliteli hale gelmesine yönelik ilgide kayıtlı yazımızla Valilik ve Kaymakamlıkların internet sitelerinde Kurumumuz internet sitesine link verilmesi uygulamasının hayata geçirilmesi hususunda Bakanlığınızdan destek istenmiş ve bu olumlu görülmüştü.

Buna istinaden ayrıca, yerel yönetimlerce sunulacak kamu hizmetlerinde memnuniyet ve kaliteyi artırmak, bireylerin Kurumumuz hakkında daha çok bilgiye sahip olmasını sağlamak ve Kurumumuza başvuruda bulunabilmelerini kolaylaştırmak amacıyla, yerel yönetimlere ait internet sitelerinde de Kurumumuz internet sitesine (www.ombudsman.gov.tr) link verilmesinin tüm yerel yönetimlere duyurulmasının faydalı olacağı değerlendirilmekte olup, bu hususta ilgi ve desteğiniz beklenmektedir

Gereğini arz ederim.

M. Nihat ÖMEROĞLU
Kamu Başdenetçisi

T.C
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : 23258470-258-8667 15/04/2015
Konu : Yerel yönetimlerimizin Kırım Özerk Cumhuriyeti'yle temasları
İlgi : Dışişleri Bakanlığının 26/03/2015 tarih ve 7624146 sayılı yazısı

Dışişleri Bakanlığının "Yerel yönetimlerimizin Kırım Özerk Cumhuriyeti'yle temasları" konulu ilgi yazısı ekte gönderilmekte olup, sözkonusu yazı dikkate alınarak iliniz dahilindeki belediyelere duyurulması ve konuya ilişkin gerekli hassasiyeti göstermeleri hususunda;

Bilgi ve gereğini rica ederim.

Ömer DOĞANAY
Bakan a.
Genel Müdür

T.C
DIŐIŐLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel M¼d¼rl¼Đ¼

Sayı : 7624146

26/03/2015

Konu : Yerel y¼netimlerimizin Kırım Özerk Cumhuriyeti'yle temasları

Ukrayna'da Kasım 2013'ten bu yana vuku bulan gelişmeler bağlamında ÷lkemiz Ukrayna'nın ege-menliğini ve toprak b¼t¼nl¼Đ¼n¼ desteklemekte; Kırım Özerk Cumhuriyeti'nin 16 Mart 2014 tarihinde Rus-ya Federasyonu tarafından hukuk dışı ve gayrimeőru ilhakım tanımamaktadır

Bu çerçevede yerel y¼netimlerimizin, halen Ukrayna'ya bağlı olarak kabul ettiğimiz ve Rusya Fe-derasyonunun bir parçası olarak tanımadığımız Kırım Özerk Cumhuriyeti'yle resmi nitelik taőıdıĐı yön¼nde herhangi bir izlenim yaratabilecek türden temaslarda bulunmamaları ve söz konusu bölgenin yetkilileriyle herhangi bir belge imzalamamaları yön¼nde bilgilendirilmeleri uygun olacaktır.

Gereğini izinlerine saygılarımla arz ederim.

Vural ALTAY
Bakan a.
Büy¼kelçi

DÜNYA SAĞLIK HAFTASI
7-13 NİSAN

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ

Tunus Caddesi No:12
Kavaklıdere/ANKARA
Tel:(0312) 419 21 00
Faks:(0312) 419 21 30
www.tbb.gov.tr